

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Šárka Parkanová

**Nakladatelství Albatros jako součást
moderní mediální společnosti
a podpora dětského čtenářství**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Šárka Parkanová**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Jan Halada, CSc.**

Rok obhajoby: **2015**

Bibliografický záznam

PARKANOVÁ, Šárka. *Nakladatelství Albatros jako součást moderní mediální společnosti a podpora dětského čtenářství*. Praha, 2015. 111 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Jan Halada, CSc.

Abstrakt

V této bakalářské práci se pokouším nastínit fungování a produkci nakladatelství Albatros po roce 2002, od roku 2009 pak jako součásti moderní mediální společnosti Albatros Media a. s. V rámci představení společnosti se věnuji také jejím ostatním subjektům. Tvorbu edičního profilu nelze oddělit od popisu současného stavu knižního trhu a s ním spjatých podmínek pro vydávání, v tomto případě dětských, knih. Součástí práce je představení konkurence v oblasti vydávání dětské literatury, přiblížení způsobů podpory dětského čtenářství a zhodnocení úspěšnosti titulů vydaných nakladatelstvím Albatros ve zkoumaném období. Cílem mé práce je především popis vývoje nakladatelství Albatros po roce 2002 a jeho současné podoby a v neposlední řadě nastínění podmínek, v jakých produkce nakladatelství vzniká.

Klíčová slova

Nakladatelství, Albatros, Albatros Media, dětská kniha, knižní trh, čtenářství

Rozsah práce: 117 776 znaků včetně mezer.

Abstract

In this thesis I try to outline running and production of the publishing house Albatros from 2002 on, after 2009 as a part of modern media company Albatros Media a. s. Within the framework of company presentation I also focus on its other member companies. The formation of edition profile is necessary to connect with description of present state of the book market and conditions for book publishing, in this case book publishing for children. Part of my thesis is also a presentation of competitors on the market with literature for children, outline of methods for reading support and consideration about how books published by Albatros after 2002 are successful. The aim of my thesis is primarily the description of the evolution of the publishing house Albatros after 2002 and its present state and also presentation of conditions in which the production is created.

Keywords

Publisher, Albatros, Albatros Media, children book, book market, reading support

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 7. 5. 2015

Šárka Parkanová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Janu Haladovi CSc. za cenné rady a panu Ondřeji Müllerovi z nakladatelství Albatros, který trpělivě odpovídal na mé dotazy.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Parkanová Šárka

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2012/2013

E-mail diplomantky/diplomanta:

sarka.bng@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia/kombinované

Předpokládaný název práce v češtině:

Nakladatelství Albatros jako součást moderní mediální společnosti a podpora dětského čtenářství

Předpokládaný název práce v angličtině:

Albatros Publishing as part of the modern media corporation and reading support for children

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezi)

LS 2014/2015

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Heslem Klubu mladých čtenářů a potažmo nakladatelství Albatros, původně Státního nakladatelství dětské knihy, je „Jste tu proto, aby děti četly!“ Posláním nakladatelství je tedy přivést děti ke knihám a četbě. Od roku 2002 už není Albatros pouze pro děti, v rámci edice Plus vycházejí také knihy pro dospělé čtenáře. Po určitých obtížích se v roce 2009 stalo nakladatelství součástí rozrůstající se mediální společnosti Albatros Media a. s. Tato práce má za cíl představit pomocí deskriptivních metod současnou podobu nakladatelství Albatros jako součásti moderní mediální společnosti a pokusit se o kvantitativní a kvalitativní analýzu jeho vývoje mezi lety 2002–2014, představit proměny edičního profilu nakladatelství a nastínit jeho nynější postavení na českém trhu s dětskou literaturou. Také se pokusím přiblížit současné projekty zaměřené na podporu dětského čtenosti.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Konkurence na trhu s dětskou literaturou

Přiblížení současného postavení nakladatelství Albatros na trhu s dětskou literaturou.

3. Vývoj a proměny nakladatelství Albatros

Stručné nastínění historie a popis a analýza vývoje nakladatelství po roce 2002. Změny doprovázející nakladatelství Albatros jako součást mediální společnosti a deskripce subjektů Albatros Media a. s.

3. 1. Stručná historie nakladatelství Albatros

3. 2. Nakladatelství Albatros po vydání Harryho Pottera

3. 3. Společnost Albatros Media a. s.

3. 3. 1. Subjekty společnosti Albatros Media a. s.

3. 3. 2. Proměny nakladatelství Albatros a jeho edičního profilu

4. Čtenost u dětí

Způsoby, jimiž se Albatros podílí na zvýšení dětského čtenářství, nejen v rámci Klubu

mladých čtenářů, ale také zapojením se do dalších celostátních projektů a jejich stručné představení.

4. 1. Projekty na podporu čtenosti
4. 1. 1. Klub mladých čtenářů Albatros
4. 1. 2. Celé Česko čte dětem
4. 1. 3. Čtení pomáhá
4. 1. 4. Noc s Andersenem

5. Fenomény dětské literatury

Knížní hrdinové jsou jedním z hlavních prostředků, jak upoutat a získat si nové čtenáře. Nakladatelství Albatros a Cooboo vydávají mnohé z knih, hodnocených jako nejlepší a nejoblíbenější dětské tituly. Krtek, Harry Potter i malý poseroutka mají však také svou konkurenci.

5. 1. Ankety o nejoblíbenější dětskou knihu
5. 1. 1. Anketa o nejlepší knihu pro děti a mládež v rámci projektu Čtení pomáhá
5. 1. 2. Anketa SUK – Čteme všichni o nejčtenější a nejoblíbenější knížku pro děti
5. 1. 3. Anketa Zlatý tucet o nejoblíbenější knihy dětství

6. Závěr

7. Resumé

8. Použitá literatura

9. Praktická část – Rozhovor s programovým ředitelem Albatros Media a. s. Ondřejem Müllerem

10. Přílohy

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Ediční plány nakladatelství Albatros: 2002–2014

Katalogy logistické a distribuční sítě DISTRI: 2009–2014

Webové stránky společnosti – www.albatrosmedia.cz

Webové stránky nakladatelství – www.albatros.cz

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Deskriptivní metoda, kvantitativní a kvalitativní analýza produkce ve zkoumaném období.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

ČENKOVÁ, Jana; ROUS, Jan: 60 let na křídlech Albatrosu: [jubilejní výstava dětské knihy – katalog výstavy]. 1. vyd. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02591-9.

Katalog vydaný k jubilejní výstavě dětské knihy stručně pojednává o historii nakladatelství od jeho počátku až do roku 2009, o Klubu mladých čtenářů, autorech ilustrátorech knih nakladatelství Albatros a také jeho mezinárodních oceněních.

HALADA, Jan: Člověk a kniha. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-767-2. Skripta jsou úvodem do nakladatelské specializace, problematiky nakladatelské činnosti a ediční tvorby. Autor se věnuje také ediční tvorbě, popisuje jednotlivé nakladatelské žánry a řeší současné postavení knihy ve společnosti.

HALADA, Jan: Encyklopedie českých nakladatelství 1949–2006. 1. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-165-3.

Slovník obsahuje základní informace o nakladatelstvích, která působila nebo působí na českém knižním trhu v období mezi lety 1949–2006. Kromě stručné charakteristiky obsahuje kniha také informace o stěžejních osobnostech a ediční tvorbě.

PISTORIUS, Vladimír: Jak se dělá kniha – Příručka pro nakladatele. 1. vyd. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-516-2

Příručka seznamuje čtenáře s celým procesem vydání knihy, uvádí nejen údaje o knižním trhu, ale pojednává také o technice a organizaci práce v nakladatelství. Obsahuje také informace o ekonomických aspektech a právních normách týkajících se vydávání knih.

TRÁVNÍČEK, Jiří: Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010). Vyd. 1. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.

Knih je seznámením s výsledky druhého reprezentativního výzkumu čtenářů a čtení v České republice, který byl uskutečněn v roce 2010. Kromě statistických údajů jsou z dat patrné také silné a slabé stránky české čtenářské kultury a rozložení českého čtenářstva.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

TROUSILOVÁ, Alžběta: Vývoj nakladatelství Albatros po roce 1989. Vedoucí práce: Halada, Jan; Praha; FSV UK, obhájeno: 2002

HRDLIČKOVÁ, Marcela: Současná česká literatura pro děti a mládež v zrcadle literárních cen. Vedoucí práce: Nováková, Luisa; Brno; FF MU, obhájeno: 2009

KRISTLOVÁ, Dana: Literární produkce nakladatelství Meander. Vedoucí práce: Nováková, Luisa; Brno; FF MU, obhájeno: 2010

STRNADOVÁ, Barbora: Vývojové trendy v nakladatelské činnosti. Analýza produkce současných českých nakladatelství pro děti. Vedoucí práce: Psutková, Blanka; Plzeň; ZČU, obhájeno 2012

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNE, PODEPSANE A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVAZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCI PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

1. ÚVOD.....	3
1. 1. ÚVOD PRÁCE.....	3
1. 2. CÍLE PRÁCE.....	3
1. 3. DISKUZE S TEZEMI BAKALÁRSKÉ PRÁCE.....	3
2. PODMÍNKY PRO VYDÁVÁNÍ DĚTSKÉ LITERATURY.....	5
2. 1. VÝVOJ PO ROCE 1989.....	5
2. 2. VLIV SOUČASNÉ SITUACE KNIŽNÍHO TRHU.....	6
3. KONKURENCE NA TRHU S DĚTSKOU LITERATUROU.....	10
4. VÝVOJ A PROMĚNY NAKLADATELSTVÍ ALBATROS.....	17
4. 1. STRUČNÁ HISTORIE NAKLADATELSTVÍ ALBATROS.....	17
4. 2. VYDÁNÍ HARRYHO POTTERA.....	19
4. 3. SPOLEČNOST ALBATROS MEDIA A. S.....	20
4. 3. 1. <i>Subjekty společnosti Albatros Media a. s.</i>	21
4. 4. PROMĚNY NAKLADATELSTVÍ ALBATROS A JEHO EDIČNÍHO PROFILU.....	28
4. 4. 1. <i>Směřování a chod nakladatelství Albatros</i>	28
4. 4. 2. <i>Ediční profil nakladatelství Albatros v letech 2002–2015</i>	29
4. 4. 2. 1. Leporela.....	30
4. 4. 2. 2. Hravé knížky.....	31
4. 4. 2. 3. Čtyři stupně ke čtenářství.....	31
4. 4. 2. 4. Pohádky a příběhy.....	32
4. 4. 2. 5. Klasická díla dětské literatury.....	33
4. 4. 2. 6. Dobrodružná literatura.....	35
4. 4. 2. 7. Detektivní příběhy.....	36
4. 4. 2. 8. Hororové příběhy.....	37
4. 4. 2. 9. Dívčí literatura, vznik nakladatelství Cooboo a jeho zaměření.....	37
4. 4. 2. 10. Populárně-naučná literatura.....	39
4. 4. 2. 11. Vznik nakladatelství Plus a jeho zaměření.....	41
4. 4. 2. 12. Komiksy.....	42
4. 4. 2. 13. Poezie.....	43
5. PODPORA DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ.....	44
5. 2. CESTA DĚTÍ KE KNIHÁM.....	47
5. 3. KLUB MLADÝCH ČTENÁŘŮ ALBATROS.....	47
5. 4. PROJEKTY NA PODPORU DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ.....	48
5. 4. 1. <i>Celé Česko čte dětem</i>	49
5. 4. 2. <i>Noc s Andersenem</i>	49
5. 4. 3. <i>Rosteme s knihou</i>	49
5. 4. 4. <i>Čtení pomáhá</i>	50
5. 4. 5. <i>Čteme pro kuře</i>	51
6. KNIŽNÍ OCENĚNÍ A FENOMÉNY DĚTSKÉ LITERATURY.....	53
6. 1. OCENĚNÍ DĚTSKÝCH KNIH.....	54
6. 1. 1. <i>Magnesia Litera</i>	54
6. 1. 2. <i>Zlatá stuha</i>	55
6. 1. 3. <i>Nejkrásnější české knihy</i>	55
6. 1. 4. <i>Nejlepší knihy dětem</i>	56
6. 1. 5. <i>Výroční ceny Albatrosu</i>	56
6. 2. ANKETY O NEJOBLÍBENĚJŠÍ DĚTSKOU KNIHU.....	56
6. 2. 1. <i>Anketa o nejlepší knihy pro děti a mládež v rámci projektu Čtení pomáhá</i>	56
6. 2. 2. <i>Anketa SUK – Čteme všichni o nejčtenější a nejoblíbenější knížku pro děti</i>	57
7. ZÁVĚR.....	61

SUMMARY.....	62
POUŽITÁ LITERATURA.....	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	71
PŘÍLOHY.....	72

1. Úvod

1. 1. Úvod práce

Když jsem přemýšlela, co si zvolit jako téma bakalářské práce, věděla jsem, že bych se ráda věnovala oblasti nakladatelské činnosti, nejlépe nakladatelství vydávajícímu dětské knihy. Albatros byl pak jako tradiční nakladatelství literatury pro děti a mládež logickou volbou. Bakalářská práce *Vývoj nakladatelství Albatros po roce 1989* (Trousilová, 2002) byla zaměřena na proměny Albatrosu mezi lety 1989–2002. Proto jsem se rozhodla na práci navázat a soustředit se na období po roce 2002.

1. 2. Cíle práce

Cílem této práce je představit současnou podobu nakladatelství Albatros jako součásti moderní mediální společnosti, sledovat proměny edičního profilu Albatrosu a celkového směřování nakladatelství.

Součástí práce je představení ostatních subjektů společnosti a konkurenčních nakladatelství působících v oblasti vydávání knih pro děti a mládež a přiblížit nynější postavení Albatrosu na českém trhu s dětskou literaturou.

Pokouším se rovněž poukázat na výhody a nevýhody, jaké Albatrosu a dalším nakladatelstvím přináší to, že jsou součástí velké společnosti a nahlédnout do procesu, jakým jsou propagovány tituly–bestsellery (*Fifty Shades of Grey – XYZ, Prázdné místo – Plus, Deník malého poseroutky – Albatros, později Cooboo*).

Mou snahou je nastínit podmínky pro vydávání dětské literatury, které jsou v současné době na českém trhu, představit stěžejní projekty a ankety týkající se dětské knihy a také se způsoby, kterými se do podpory dětského čtenářství zapojuje nakladatelství Albatros.

1. 3. Diskuze s tezemi bakalářské práce

Výsledná podoba mé práce se v některých bodech odlišuje od původně předpokládané. Do struktury práce jsem přidala nové kapitoly či podkapitoly, jež byly přirozeným vyústěním faktů zjištěných při postupném zpracovávání profilu

nakladatelství. Přidala jsem také kapitolu pojednávající o současných podmínkách pro vydávání dětské literatury v České republice, protože vývoj edičního profilu nakladatelství je úzce spjat s ekonomickým, společenským a kulturním prostředím. Do své práce jsem zahrнула také část věnovanou oceněním udělovaným dětským knihám, aby bylo možné srovnat pohled odborníků a dětí. Anketu Zlatý tucet jsem ze závěrečné kapitoly vypustila, protože se jí věnuji již v rámci rozboru edičního plánu nakladatelství. Zkoumané období jsem se nakonec rozhodla prodloužit až do dubna roku 2015.

2. Podmínky pro vydávání dětské literatury

2. 1. Vývoj po roce 1989

Po událostech roku 1989 nastaly v naší společnosti spolu se změnami v politické, sociální a ekonomické oblasti také změny v oblasti kulturní. Pro knižní trh, a tedy i dětskou literaturu, to spolu s nárůstem liberalizace znamenalo vznik nových nakladatelství.¹ Albatros tak přišel o výlučné postavení na trhu s literaturou určenou dětem a mládeži.

Zpočátku nebyl o dětskou literaturu příliš velký zájem, protože v ní nakladatelé neviděli velký zdroj zisku. Tím bylo především vydávání zakázané literatury a jazykových příruček a učebnic. S postupem času se však dětská kniha vrátila zpět do zájmu nakladatelů (Šimeček, Trávníček 2014: 439).

Nejvíce hrozilo, že tato oblast podlehne náporu komerční masové kultury amerického stylu (tamtéž).² Vedle *Egmontu*, majícího výhradní právo na vydávání děl Walta Disneyho, však na český trh vstoupila i nakladatelství podporující domácí tvorbu a zaměřující se na české autory a výtvarníky (např. *Artur*, či *Axióma*).

Přesto však, jak uvedl Radek Malý v rámci přednášky *Současná literatura pro děti a mládež* (27. dubna 2015), ještě před patnácti lety tvořila literatura určená dětem pouze 4 % z vydávané produkce. Nyní je to přibližně 8 % a zvyšování podílu dětské literatury na knižním trhu je celosvětovým trendem. Důvodem je především to, že dětská kniha nasála tituly z jiných oblastí.³ Spolu s rozšířením významu tohoto pojmu a vzrůstajícím zájmem stále širšího publika se vrátila postupem času do zájmu nakladatelů. V rámci udílení výročních knižních cen Magnesia Litera vznikla roku 2003

¹ „Současný trend je poznamenán značným počtem malých nakladatelů po celém světě, střední nakladatelé poněkud ustupují do pozadí, a to na úkor vzniku velkých nakladatelských domů.“ (Halada 1993: 40)

² Pavel Vacek se ve stati *Psychologický pohled na čtenářství a rozvoj osobnosti dítěte* zamýšlí nad tím, jak kvalitní literatura a tzv. literární kýč/brak může dítě povznést či mu naopak ublížit (Vacek: *Psychologický pohled na čtenářství a rozvoj osobnosti dítěte*, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. *Zlatý máj: o dětské literatuře a umění*. 2000).

³ Hranice se stírají a do sféry knih pro děti a mládež prosakují knihy z jiných oblastí. Radek Malý zformuloval ku příležitosti konference *Současná literatura pro děti a mládež*, která se konala v říjnu 2013 v Liberci, klasifikaci, podle níž je knihy, které se v průběhu let infiltrovaly do oblasti dětské literatury, možno rozdělit do několika kategorií:

1. Dětská kniha jako výtvarný artefakt (Petr Nikl)
 2. Naučné obrazové publikace (Petr Šis, Renata Fučíková)
 3. Pod maskou dětské knihy (Michal Viewegh)
 4. Knihy s vyčleněnými pasážemi pro dospělé a pro děti (Tereza Šedivá)
- Popisovaný jev je označován jako kolaps věkovosti. Knihy je těžké zařadit a poznat, komu jsou určené.

Zatímco dříve bylo pravidlem uvádět pro jakou cílovou skupinu je kniha určena, dnes se objevují i označení typu „pro děti do 99 let“. Nakladatelství Albatros však věkové doporučení stále uvádí (MALÝ, R. *Pod maskou dětské knihy aneb ke kolapsu kategorie věkovosti*. Knižnický zpravodaj Vysočina [online]. 2013).

kategorie *Kniha pro děti a mládež* (původně – v roce 2002 – cena v této oblasti udělována nebyla).

Celosvětovým trendem je také snaha „vychovat si“ své čtenáře a provázet je od dětství až po dospělost. V nakladatelství Labyrint tak vznikla edice Raketa, vydávající tzv. „knihy pro děti chytrých rodičů“, Host vydal roku 2014 první dětskou knihu, *Bertík a čmuchaadlo* od Petry Soukupové. Albatros naopak vytvořil edici pro dospělé (Plus) a postupně se z něj vydělila nakladatelství *CooBoo* (pro dospívající, teenagery) a *Plus* (pro dospělé). V *Meanderu* vznikla roku 2000 edice Modrý slon, kde vychází umělecké autorské počiny, například knihy Petra Nikla. Edice Mi.Mo nakladatelství *Baobab* nese podtitul O dětství pro dospělé i děti.

Knihy, u kterých je těžké určit, pro jakou cílovou skupinu jsou určeny, tzv. cross-over tituly, nebyly ani v minulosti ničím výjimečným. Příkladem knihy, která je oblíbená napříč generacemi je *Malý princ* od Antoina de Saint-Exupéryho. Titul je řazen již mezi knihy pro první stupeň, ale mnohými dospělými je hodnocen jako kniha, která jim změnila život, zdroj inspirace a odlišného pohledu na svět, ke kterému se rádi a často vrací.⁴ Ve facebookové skupině *Co čteme* se název titulu objevuje například pod dotazy „*Tip na nějakou knížku, která je pohádkovým příběhem, ale zároveň je spíš pro dospělé?*“, „*Vaše NEJ kniha, ke které se opakovaně vracíte...?*“, „*Máte knihu, která Vám nějak, jakkoliv, změnila život?*“, „*Docela by mě zajímalo, jakou knihu jste četli nejvícekrát?*“, „*Je podle vás nějaká kniha, kterou by opravdu měl znát a přečíst každý?*“ aj.

2. 2. Vliv současné situace knižního trhu

Existují velké, střední a malé knižní trhy. Velké trhy, jako je například francouzský, se podle slov Radka Malého⁵ „uživí“ samy a nutnost finanční podpory by pro ně byla až potupná. Malé trhy, jako například maďarský, musí být dotovány státem. Bez státní podpory by domácí tvorba nemohla vůbec vzniknout, a tak stát podporuje vydávání knih a oblast kultury celkově. Český trh je ale trhem středním, stát knižní trh dostatečně nepodporuje, a proto musí nakladatelství obtížně hledat cesty k financím.

⁴ Malého prince je možné od roku 2014 vydávat volně. Do té doby vlastnilo autorská práva nakladatelství Albatros, jímž byl titul od roku 1959 do roku 2014 vydán šestnáctkrát.

⁵ Zaznělo na konferenci *Současná literatura pro děti a mládež*, v Praze dne 27. 4. 2015.

Rozvíjí se sice systém podpory ze stran ministerstva kultury, Českého literárního fondu a dalších českých i zahraničních institucí, ale prostředky jsou většinou vázány pouze na určité tituly či konkrétní rok, a tak stále není možné s nimi počítat na delší období a plánovat dlouhodobé programy. (Šimeček, Trávníček 2014: 391)

Nakladatelství *Baobab* jde například cestou spolupráce s větším nakladatelstvím, GplusG. *Meander* shání finance díky sponzorům, usiluje o granty a pomoc hledá také na internetových serverech, kde jsou pořádány veřejné sbírky (díky sbírkám na www.hithit.cz bylo například umožněno vydání knih *Princ&princ*⁶ či populový titul *Galerie aneb Arturovo dobrodružství*⁷).

Právě zde přináší nakladatelství Albatros to, že je součástí velké společnosti, výhodu. Výdaje se snižují nejen díky vlastní distribuční síti, ale také společnému administrativnímu, marketingovému či smluvně-právnímu oddělení.

Dalším problémem současného knižního trhu je jeho nepřehlednost. Zdeněk Šimeček a Jiří Trávníček nazývají (Šimeček, Trávníček 2014: 390) toto období stabilizační fází. Hlavním rysem je nasycený knižní trh a tzv. krize z odbytu. Desetitisícové náklady se tak mění na tisícové až stovkové. Knihy musí o čtenáře bojovat a rozvíjí se systém marketingových kampaní a také akcí a slev, na které si kupující zvykli čekat. Příznačné je však i to, že mnohé tituly, které končí na pultech Levných knih (firma ing. Jana Maivalda Levné knihy KMa, založena r. 1993), je leckdy problém prodat i za již výrazně sníženou cenu.

Po tom, co se knižní čtvrtky a fronty na knihy proměnily v boom nových nakladatelství a příliv zahraniční literatury, začal se běžný čtenář a i leckterý odborník ztrácet.

„Dokonce i velmi zkušení knihkupci říkají, že jsou schopni registrovat jen asi tři čtvrtiny produkce,“ (Šimeček, Trávníček 2014: 424).

Sílicí digitalizace má v tomto případě svá pozitiva, protože díky internetovým katalogům je orientace na trhu jednodušší. Trend prodeje vydávaných titulů přímo na stránkách nakladatelství je tak čím dál tím častější. Lidé stále ve vysoké míře nakupují knihy přímo v kamenných knihkupectvích, možnost předem se zorientovat pomocí internetových katalogů, je ale přínosem (Šimeček, Trávníček 2014: 410).

⁶ Dostupné na: <https://www.hithit.com/cs/project/807/galerie-aneb-arturovo-dobrodruzstvi>

⁷ Dostupné na: <https://www.hithit.com/cs/project/80/vydani-gay-pohadky-princ-a-princ>

V roce 2003 vznikla (z iniciativy SČKN) také internetová databáze vydaných titulů.⁸ Mimo jiné jsou na internetu také uživatelské weby (www.ctesyrad.cz, www.citarny.cz), blogy a databáze, které tvoří a plní sami čtenáři (www.databazeknih.cz, www.cbdb.cz). S tím jsou spojena i diskuzní fóra a možnost příspěvků pod jednotlivými tituly. Na serveru Facebook například vznikly skupiny *Co čteme* či *Literární s(n)obi*, kde uživatelé diskutují o právě chystaných, vydaných, čtených či zkrátka jen oblíbených nebo naopak některými „zavrhaných“ titulech. Tyto internetové příspěvky a diskuze jsou jednou z mála cest, jak získat názory, recenze a kritická hodnocení současných dětských titulů. Kritika dětské knihy totiž není v českém prostředí příliš rozšířena. Recenze na tituly určené dětem se objevují spíše sporadicky v novinách či v literárních časopisech (*Tvar* či *Host*).

Negativním aspektem je také poměrně vysoká sazba DPH na knihy. *„Vyšší DPH v kombinaci s relativně malým trhem zákonitě vede k tomu, že více titulů nevychází ekonomicky, a tím pádem nevychází vůbec, od jejich přípravy a vydání musíme ustoupit. U titulů skupiny Albatros Media se to dotklo především naučných a odborných knih pro užší okruh čtenářů,“* říká Josef Žák, obchodní a marketingový ředitel Albatros Media (Vysoké DPH zabíjí knižní trh, tvrdí nakladatelé. Češi přesto čtou. Lidové noviny [online]. 2014).

V roce 2009 se knižní trh musel vypořádat s rozhodnutím o zvýšení sazby DPH z 9 na 10 %. V důsledku toho se společnost Albatros Media rozhodla od počátku roku 2010 v rámci všech svých nakladatelství snížit velkoobchodní ceny knih, a tak dát odběratelům šanci zachovat pro čtenáře, knihovny a školy původní maloobchodní ceny (Albatros Media a. s. Albatros Media snižuje od ledna 2010 velkoobchodní ceny knih [online]. 2009).

O dva roky později se společnost rozhodla i přes zvýšení sazby DPH na 14 % nezvýšit od ledna 2012 ceny svých knih (Albatros Media a. s. Knihy se zdražovat nebudou, tisková zpráva [online]. 2011).

V roce 2014 (následně i 2015) se Albatros Media a. s. připojila k akci Knihy bez DPH, která se konala 23. dubna, tedy v den, který byl světovou organizací UNESCO vyhlášen Světovým dnem knihy a autorských práv. Knihy tak byly v knihkupectvích k dostání o 15 % levněji. Cílem akce bylo podpořit snahu vládní koalice o zařazení knih

⁸ Dostupné na: www.sckn.cz/ceskeknihy

do skupiny produktů se sníženou sazbou DPH a ruku v ruce byla tato akce také podporou čtenářství.

Od ledna 2015 platí na tištěné knihy 10% daň (kde reklama nepřesahuje 50 % plochy).⁹

⁹ Viz Příloha č. 3a k zákonu č. 235/2004 Sb.

3. Konkurence na trhu s dětskou literaturou

Konkurencí jsou větší nakladatelské domy, ale i menší nakladatelství. Podle slov Ondřeje Müllera si však malá nakladatelství našla svou niku a nijak výrazně si nekonkurují. Na poli získávání autorských práv na vydávání zahraničních titulů jsou pak největšími konkurenty **Euromedia Group** a **Argo**. V současnosti je na českém trhu více subjektů věnujících se pouze či mimo jiné vydávání knih pro děti a mládež.

Podle *Zprávy o českém knižním trhu 2013/2014* Svazu českých knihkupců a nakladatelů (PISTORIUS, V., ad. Zpráva o českém knižním trhu 2013/2014. Svaz českých knihkupců a nakladatelů [online]. 2014) byl počet vydaných titulů společností Albatros Media a. s., vlastníci Albatros, nejvyšší. Do tabulky, vypovídající o produkci největších nakladatelství, tedy nakladatelství, jež vydala v roce 2013 více než 100 titulů, se – z těch vydávajících i knihy pro dětské čtenáře – zařadila také nakladatelství **Euromedia Group** (do skupiny Euromedia Group patří **Knižní Klub**, **Ikar**, **Odeon** a **Universum**), **EGMONT ČR**, **Svojtka & Co.**, **Buchal Jiří – BB art**, **Mladá fronta a. s.**, **Argo**, **Portál** a **Slovart**.

Dalšími nakladatelstvími, jež jsou výhradně či významnou měrou zacílena na dětské čtenáře, jsou například **Artur**, **Axióma**, **Baobab**, **Běžiliška**, **Brkola**, **Host**, **Labyrint**, **Meander**, **MOBA**, **Olympia**, **Paseka**, **Petrkov**, **Práh**, **Verzone** či **Wald**.

Nakladatelství **Argo** vzniklo v roce 1992, vydává komiksy, naučné knihy pro děti (v roce 2008 v rámci edice **Už to vím!** encyklopedie **Dinosauři**, **Zvířata** a **Egypt**), knihy s básničkami, fantasy literaturu, pohádky a mýty a dobrodružné tituly. V komiksově i pohádkové formě zde vychází **Mumínek** od Tove Janssonové. V roce 2005 získala kniha **Pohádky** od Hermanna Hesse čestné uznání v rámci ocenění Nejkrásnější knihy světa a v roce 2010 byl na cenu Magnesia Litera nominován titul Marka Tomana **Můj Golem**. Zlatou stuhu 2014 v kategorii Literatura faktu pro děti a mládež získala kniha Dory Dutkové **Papaver** a v kategorii Beletrie pro děti, překladová část **Cirkus Abrafak** od Daniil Charms. Nominovány byly také tituly **Kašpárek v rohlíku** (Kolektiv) a **Kouzelný polštář** od Kateřiny Sechovcové.

Nakladatelství **Artur**, které založil v roce 1990 Ivan Zmatlík, syn malířky Heleny Zmatlíkové, vydává knihy pro menší děti i tituly pro dospívající dívky (zamilovaná série o *Denise* od Ivany Peroutkové). Hlavní náplní edičního programu jsou v rámci dětské literatury pohádky především českých autorů (Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, Ivona Březinová, Ivana Peroutková, Martina Drijverová) s ilustracemi Heleny Zmatlíkové. Nakladatelství zároveň zprostředkovává ilustrace dalším českým i zahraničním nakladatelům. Mezi úspěšné tituly doprovobené těmito oblíbenými ilustracemi patří například *Honzíkova cesta* (Bohumil Říha, s ilustracemi Heleny Zmatlíkové vydala nakladatelství **Axióma** a **Albatros**) či *Děti z Bullerbynu* (Astrid Lindgrenová, s ilustracemi Heleny Zmatlíkové vydalo nakladatelství **Albatros**).

Axióma Praha, s. r. o. vznikla roku 1990 a její zakladatelkou a majitelkou je Jitka Novotná, bývalá redaktorka nakladatelství Albatros, dcera spisovatele Bohumila Říhy (Halada 2007:58). Nakladatelství vydává leporela, tvořivé sešity a knihy v edicích *Poznávám svět*, *Pro předškoláky*, *Malované čtení* a dalších. Cílem nakladatelství je podporovat domácí tvorbu, české autory a výtvarníky. V nakladatelství vyšla například v několika vydáních *Dětská encyklopedie Bohumila Říhy* či *Honzíkova cesta*. (Halada 2007: 58)

Nakladatelství **BB art** bylo založeno v roce 1990 a vydává například dívčí tituly od Jacqueline Wilsonové, knihy o *Malém Mikulášovi*, sérii knih *Darebákova škola* od Francescy Simonové a nebo kultovní detektivní sérii *Čtyři a půl kamaráda* od Joachima Friedricha.

Baobab, založený roku 2000 Terezou a Jurajem Horváthovými, je malé alternativní nakladatelství ilustrovaných knih pro děti a mládež, spolupracující s nastupující generací výtvarníků. V roce 2014 získaly tituly *To je Paříž* a *To je Londýn* (Miloslav Šašek) Zlatou stuhu v kategorii Nakladatelský počín. Nominovány byly také tituly *Vango* (Timothée de Fombelle) a *12 malých hororů* (kolektiv, sestavili Tereza Horváthová a Jiří Dvořák).

Běžiliška je malé nakladatelství autorských dětských knih, které bylo založeno v roce 2013. Jejich vlajkovou lodí jsou klasická lepená leporela. V edici Mikroliška vyšly 4 malé knížky, které je možné vzít s sebou třeba do čekárny k doktorovi. Titul

Ferdinande! (Robin Král) získal v roce 2014 Zlatou stuhu ve výtvarné kategorii Knihy pro mladší děti.

Brkola je malé nakladatelství věnující se od roku 2007 divadelní a dětské literatuře. Původní a také nepublikovaným překladům. Dětské knihy jsou příběhové, vyšly například tituly *Jak byla vosa Marcelka ráda, že je* či *Bambertova Kniha ztracených příběhů*.

Egmont je jedním z největších vydavatelů dětských knih a časopisů v České republice. Do našich krajin Egmont expandoval v roce 1990 a v 90. letech seznámil české děti s postavkami jako Myšák Mickey, Kačer Donald. Nakladatelství se specializuje na vydávání překladové literatury a má výhradní právo na vydávání děl Walta Disneyho. Vydává také například tituly se Včelkou Májou, Barbie, Medvídkem Pú, Prasátkem Peppou, Star Wars či Pokémony.

Do nakladatelské skupiny **Euromedia Group** patří **Knižní Klub**, **Ikar** (nakladatelství orientované především na ženy, vydává především romance, memoáry, kuchařky...), **Odeon** (literatura pro dospělé) a nakladatelství **Universum**. **Knižní klub** vznikl roku 1992 a vydává knihy různého zaměření pro děti každého věku – od lepoprel a pohádek přes romány, fantasy či dobrodružné tituly až po encyklopedie a naučnou literaturu. Kniha Ernesta Theodora Amadea Hoffmanna *Louskáček a myší král* získala roku 2014 Zlatou stuhu v kategorii Knihy pro starší děti, výtvarná část. Ve stejném roce byly v rámci Zlaté stuhly nominovány také tituly *Meluzína Severýna* (Helena Lehečková), *Vražda není hra* (Alan Bradley) a *Encyklopedie Larousse pro nejmenší* (Kolektiv). Knižní klub také od roku 1995 vyhlašuje Literární cenu. Nakladatelství **Universum** vydávalo od roku 2000 do prosince roku 2012 všeobecnou encyklopedii a menší odvozené projekty, stejně tak v rámci dětské produkce vydává především encyklopedie a naučné tituly (*Já a svět, svět a já – velké otázky pro malé filozofy*, *První atlas – dětský obrázkový atlas zemí celého světa*).

Nakladatelství **Host** vzniklo v roce 1996 a vydává především českou a překladovou prózu, poezii a naučnou literaturu. Roku 2014 vydalo první dětskou knihu – *Bertík a čmouchadlo* od Petry Soukupové. Ve stejném roce byla kniha *Julie mezi slovy* (Petra Dvořáková) oceněna Zlatou stuhou v kategorii Beletrie pro mládež.

Labyrint vznikl roku 1992 a v edici Raketa, vydává tak zvané „knihy pro děti chytrých rodičů“ – současnou českou tvorbu a mimo jiné také knihy Petra Síse. Devatenáctého prosince 2014 vydalo nakladatelství první číslo časopisu pro děti chytrých rodičů, pod shodným názvem – *Raketa*. V roce 2014 vyhrála kniha *Hlava v hlavě* (Ondřej Buddeus a David Böhm) Zlatou stuhu za výtvarný počin roku. V rámci Zlaté stuhu byly v roce 2014 nominovány také knihy *Lumír včelaři* (Aneta Františka Holasová) a *Velká kniha o čůrání* (Jakub Plachý).

V rámci ediční řady Modrý slon nakladatelství **Meander** vycházejí náročnější, umělecké autorské knihy pro děti. Majitelka nakladatelství Ivana Pecháčková, která Meander roku 1995 založila, pořádá od roku 2010 také literární festival Děti, čtete! V roce 2014 byly na Zlatou stuhu nominovány knihy *Tajemství strýce Erika* (Jan Jařab), *Holub Kolumb* (Emma Pecháčková) a *Cesta svatým Vít-ahem* (Eva Prchalová).

Vydavatelství a nakladatelství **Mladá fronta** bylo založeno v roce 1945 a je vydavatelem nejen beletristických a populárně naučných dětských knih, ale také dvou dětských časopisů – *Sluníčko* a *Mateřídouška*. V nakladatelství vychází knihy s nadtitulem *Moje první encyklopedie Larousse*, například tituly *Jak je to?*, *Kdo je to?*, *Jak se co dělá?*, *Objevují svět*, *Slavní hrdinové*, *Příroda*. V produkci Mladé fronty vyšly také knihy Ladislava Špačka *Dědečku, vyprávěj* a *Dědečku, ještě vyprávěj*, vyprávějící o světě etikety z pohledu malé holčičky. Na ocenění Zlatá stuha 2014 byly nominovány tituly *Křídla & spol. 1 – Operace králíček* (Sally Gardnerová) a *Jak fungují auta* (Nick Arnold).

Nakladatelství **MOBA** vzniklo roku 1991 a je mimo jiné vydavatelem komiksově série knih od N. H. Kowitta obsahující tituly *Mezi trapáky*, *Pomsta trapáků*, *Prokletí trapáků* či *Vítejte v Klubu trapáků*, ve kterých vystupuje milovník komiksů Danny Shine.

Olympia bylo založeno roku 1954 a v rámci literatury pro děti a mládež vydává především detektivní příběhy (například *Leonardo da Vinci a zloděj obrazů* od Amelie Benové nebo *Mozart a atentát v opeře* od Iris Hammelmannové) a také *Rychlé šípy* Jaroslava Foglara v komiksově podobě.

Nakladatelství **Paseka** vzniklo roku 1989 a je vydavatelem oblíbených a oceňovaných *Lichožroutů* (Cena Magnesia Litera: rok 2009 – Litera za knihu pro děti a mládež, rok 2011 – Kniha desetiletí, Cena Ministerstva kultury za nejkrásnější českou knihu roku: rok 2008 – 3. místo v kategorii knih pro děti a mládež, Cena knihovníků SKIP – Sukova studijní knihovna: rok 2008 – 1. místo, Cena Noci s Andersenem za rok 2008, Cena ministra školství, mládeže a tělovýchovy za přínos k rozvoji dětského čtenářství za rok 2008) a knihy *Veliký údle* (Cena Ministerstva kultury za nejkrásnější českou knihu roku: 2003 – 2. místo v kategorii knih pro děti a mládež, Cena knihovníků SKIP – Sukova studijní knihovna: rok 2003 – 3. místo, Zlatá stuha: 2003 – Zvláštní ocenění za ediční počin) od Pavla Šruta, Galiny Miklínové. V roce 2010 byla cenou Magnesia Litera také kniha *Nazí* od Ivy Procházkové.

V nakladatelství **Petrkov**, založeném roku 2008, vyšly například vícedílné příběhy *O prasátku Lojzíkovi* či *Dobrodružství pavouka Čendy*. Kniha *Velké dobrodružství Pepíka Střechy* získala cenu Magnesia Litera za nejkrásnější knihu roku 2013 pro děti a mládež. Titul *Dobrodružství rychlé veverky 1, 2* (Petr Čech) zvítězil v kategorii Komiks pro děti s mládež v rámci Zlaté stuhu 2014.

Portál se svými dětskými tituly zaměřuje na děti do 12 let. Nakladatelství vzniklo roku 1991 a jeho produkce zahrnuje říkadla a hry pro nejmenší, písničky a básničky pro předškoláky a pohádky i dobrodružné příběhy pro starší děti. Vydává také edici prvního čtení a pracovní listy pro rozvoj dětských dovedností. Kniha *Viktorka a vesmírná dobrodružství* Kláry Smolíkové a Honzy Smolíka byla zařazena do katalogu Nejlepší knihy dětem 2013/2014.

Nakladatelství **Práh** vzniklo roku 1990 a zaměřuje se mimo jiné na vzdělávací a populárně naučnou literaturu pro děti a mládež, včetně pohádek a jazykových učebnic. V jeho produkci vyšla například série tří knih *Divadlo, Opera a Balet nás baví* od Anny Novotné nebo nejúspěšnější slovenská dětská kniha roku 2012 *Analfabeta Negramotná* (Ján Uličiansky), která si díky své didaktické povaze (hrdinka se setkává s hrdiny známých knih) získala oblibu také ve školách. V roce 2014 získal titul *Ostrov v ptačí ulici* (Uri Orlev) Zlatou stuhu v kategorii Beletrie pro mládež, překladová část.

V kategorii Literatura faktu pro děti a mládež byl nominován byl také titul *Ludmila, Václav a Boleslav* Renáty Fučíkové.

Součástí nakladatelství **Slovart** je také nakladatelství **Brio**, které vzniklo roku 1993 a vydává originální ilustrované příběhy a sbírky pohádek pro děti od šesti do dvanácti let. **Slovart**, založený roku 1994, pak publikuje klasické příběhy ve zjednodušeném podání (*Drákula, Rozum a cit, Oliver Twist, Pýcha a předsudek*), biblické příběhy (*Ježíš z Nazareta*), edici Na vlastní oči (*Vynálezy, Egypt, Žraloci*), Objevy bez hranic (*Řím*), Samolepkové knížky (Popelka) a další tituly nezařazené do konkrétních edic, mezi něž patří například *Čarodějné pohádky* od Jiřího Žáčka.

Nakladatelství **Svojtka & Co.** vzniklo roku 1990¹⁰ a v dětské produkci vydává encyklopedie, pohádky, pohádky se samolepkami, leporela a knížky pro nejmenší, knihy připravující děti do školy a výtvarné knížky.

Nakladatelství **Verzone**, založené roku 2010, se specializuje na čínskou literaturu a dětské knihy vydává především v edici ProPánaKrále!, která se zaměřuje na lidové pohádky a příběhy z různých koutů světa (*ProPánaKrále, Jan Vladislav – třicet strašidelných pohádek, Švédské pohádky*, překlad Miroslav Pošta, *Himalájské pohádky*, překlad Miroslav Pošta – Zlatá stuha 2013 za nakladatelský počin). Kniha *Jůlinka z jedlé zahrádky* Terezy Václavíkové pak seznamuje děti s rostlinami, bylinami a užitečnými recepty.

Nakladatelství **Wald Press** vzniklo roku 1995 a vydalo například knihu *Alko-holka, had Stress a čaroděj Jógóm*, která dětem formou pohádky přibližuje problematiku a nebezpečí závislosti na alkoholu.

Podle Ondřeje Müllera, redaktora a programového ředitele beletristických nakladatelství Albatros Media a. s., je nutné s konkurencí počítat, nevyplývají z ní však žádná omezení, ani neznamená významnou hrozbu. Při tvorbě a koordinaci edičních plánů jednotlivých nakladatelství se snaží nechat jim do značné míry volnou ruku. „*Pokud na trhu vyjdou v jednu dobu od jednoho nakladatelství dvě knížky o kočičkách*

¹⁰ Roku 1990 vzniklo nakladatelství Svojtka a Vašut, které se po roce 1997 rozdělilo na dvě nakladatelství – Svojtka & Co., s. r. o. a Vašut Jan, s. r. o. (Halada 2007: 324)

*nebo dvě knihy o tom, jak s dětmi jezdit po Čechách, to není vůbec na škodu. Protože stejně existují další nakladatelství a tam podobné tituly mohou vyjít také.*¹¹

Vydávání podobných titulů ostatními nakladatelstvími nevnímá jako hrozbu. Po vydání *Deníku malého poseřoutky*, který zaznamenal značný úspěch, přišla i jiná nakladatelství s podobnými tituly, prodej to ale významně nesnížilo. „*Prodej samozřejmě klesne, ale když vy máte Mercedes, můžou ostatní dělat podobná auta, ale nikdy to nebude mít tu značku. Stejně to bylo s Harry Potterem, lidi vždy půjdou za originálem.*“¹²

¹¹ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

¹² Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

4. Vývoj a proměny nakladatelství Albatros

Vzhledem ke snaze o ucelenější pohled na vývoj nakladatelství bych se ráda krátce věnovala historii Albatrosu a přes vlnu Harryho Pottera se dostala až k dnešní podobě společnosti.

4. 1. Stručná historie nakladatelství Albatros

Státní nakladatelství dětské knihy (SNDK) vzniklo v dubnu roku 1949. V lednu roku 1964 byl založen *Klub mladých čtenářů*, jenž měl za cíl poskytnout dětem za spolupráce vzdělávacích institucí lepší přístup ke kvalitní literatuře. V roce 1969 bylo SNDK přejmenováno na Albatros, nakladatelství pro děti a mládež.

Výnosem ministra školství Zdeňka Nejedlého z 11. dubna 1949 mělo nakladatelství zbavit dětskou literaturu braku, ale stalo se především monopolním vydavatelem dětské literatury. Nejprve vycházely knihy inspirované sovětskou literaturou. Po příchodu Karla Nového (1952), Bohumila Říhy (1956) a Václava Stejskala (1956) se situace změnila a vznikla většina edic, z nichž některé přetrvávají dodnes. Nakladatelství se od počátku zaměřovalo na široké spektrum dětských knih, od těch pro nejmenší čtenáře až po ty určené dospívajícím. Nabízelo klasickou i současnou prózu, zlatý fond dětské literatury, sci-fi i dobrodružné knihy, ale i zájmovou literaturu, populárně-naučné knihy, slovníky či encyklopedie. Na publikacích spolupracovali kvalitní domácí autoři (Bohumil Říha, Václav Čtvrtek, František Halas, Jaroslav Seifert ad.) i nejlepší výtvarníci a grafici (Josef Lada, Kamil Lhoták, Ondřej Sekora, Jiří Trnka, Helena Zmatlíková ad.) (Halada 2007: 33–34).

Po roce 1989 přišlo nakladatelství o výlučné postavení na trhu. Klesl počet vydávaných titulů a Albatros se začal soustřeďovat na knihy pro menší děti.

V roce 1998, se vlastníkem Albatrosu stala společnost Bonton a ředitelem se stal Martin Slavík, kterého krátce vystřídala Martina Hejduková. Mezi lety 1998–1999 zastával funkci šéfredaktora programový ředitel Ondřej Müller. Poté se šéfredaktorkou stala Šárka Krejčová, působící v nakladatelství již od roku 1979.

„Dubnové oslavy 50. výročí založení Albatrosu vcelku jednoznačně signalizovaly, že situace podniku se stabilizovala, nakladatelství nehodlá snížit laťku umělecké kvality a tím se přizpůsobovat některým svým konkurentům a, což je

podstatné, že zájem o dětskou literaturu obecně začíná opětovně stoupat. Pevně v to chci věřit, protože Albatros není pouze jedním z mnoha nakladatelství. Je to pojem – pojem i mezinárodní, záruka tradiční dobré knihy pro děti a mládež,“ uvedl Zdeněk Karel Slabý, mimo jiné autor řady literárně teoretických článků o dětské literatuře a knih pro děti a mládež (Slabý, K. Z.. Padesátiletá historie nakladatelství Albatros. Ikaros [online]. 1999).

Roku 2004 se podstatně změnila struktura firmy, v prosinci 2008 nakladatelství odkoupila firma Narcia Consulting a roku 2009 se podnik transformoval v mediální společnost Albatros Media a. s. pod vedením generálního ředitele Michala Krejčího se produkce původního Albatrosu rozdělila do několika nakladatelství: nadále existuje Albatros, kde vychází především tituly pro děti a mládež, vydělilo se nakladatelství **CooBoo**, což v jazyce aboriginů znamená „dítě“ a zároveň je to spojení slov cool a books a vzniklo také nakladatelství **Plus**, produkující fiction i non-fiction literaturu především pro dospělé a v posledních letech se soustředící také na oblast komiksu.

V roce 2009 slavilo nakladatelství Albatros své 60. výročí. Při této příležitosti byla v Galerii Klementinum uspořádána výstava „60 let na křídlech Albatrosu“, jejímž podtitulem bylo heslo „*At' jsem kdo jsem, vyrostl jsem s Albatrosem*“.

V rámci výstavy byla představena česká i zahraniční literatura pro děti a mládež, a to nejen ta současná, ale i ta, která provází životem již několik generací (Albatros Media a. s. Výstava 60 let na křídlech Albatrosu [online]. 2009).

Roku 2012 se majitelem společnosti Albatros Media stala firma Arulo Estates, s. r. o. a do čela společnosti se postavil dosavadní výkonný ředitel Václav Kadlec, šéfredaktorkou Albatrosu je od roku 2012 Karolina Medková.

V roce 2014 oslavil Albatros již 65 let své existence a v rámci oslav vydávalo v průběhu celého roku reedice klasických děl dětské literatury. Dvanáct nejoblíbenějších titulů, vybraných na základě ankety **Zlatý tucet**, bylo vydáno ve speciální edici. O vítězích rozhodovali autoři, ilustrátoři, knihovnice a knihovníci, důvěrníci Klubu mladých čtenářů a významné osobnosti české kultury. Nakladatelství také vyhlásilo celoroční narozeninovou soutěž *Knihovna plná knih*. Vítězové mohli svou novou knihovnu naplnit knihami dle vlastního výběru. Soutěžní otázky byly vyhlašovány prostřednictvím facebookových stránek nakladatelství.

4. 2. Vydání Harryho Pottera

Ke znovuobnovení zájmu o dětskou knihu přispěla také vlna Harryho Pottera, která proběhla celým světem.

Harryho Pottera J. K. Rowlingové objevil pro Českou republiku programový ředitel Albatrosu Ondřej Müller. V roce 1998 cestou na knižní veletrh ve Frankfurtu si přečetl úryvek knihy, která se mu natolik zalíbila, že se rozhodl získat práva k jejímu českému vydání. V té době fantasy ságy nebyly nijak výrazně populární, a tak úspěchu zprvu málokdo věřil (První Harry Potter s autorčinými rukopisy se vydražil za 4,6 milionu. Česká televize [online]. 2013).

„Domnívám se, že úspěch Harryho Pottera nic hned tak nepřekoná,“ tvrdí Ondřej Müller. „Tehdy, v roce 2001, se sešla šťastná souhra okolností. Trh s dětskou literaturou v Čechách skomíral na úbytě, konkurence se navzájem přestala hlídat, protože nikdo nečekal žádnou pecku. Úspěch Harryho Pottera posílil nástup internetu a také to, že se objevil fenomén filmů pro celou rodinu. Od té doby se každý nakladatel snaží najít podobnou knihu a nikomu se to nedaří,“ (Albatros Media a. s. Příběh Harryho Pottera se uzavírá [online]. 2011).

V České republice je Albatros jediným vlastníkem práv na vydání ságy o Harrym Potterovi, přesto se po vydání čtvrtého dílu, *Harry Potter a ohnivý pohár*, jehož prvotní náklad byl znatelně nižší nežli tomu bylo u předchozích dílů, objevily na trhu nelegální výtisky vydané jiným subjektem (Pirátské vydání Harryho Pottera se dočkalo rozsudku. Hospodářské noviny [online]. 2007).

Harry Potter se stal kultem, kromě klasických knih vyšla v produkci vydavatelství také audio verze prvního dílu načtená Jiřím Lábusem a druhého dílu načtená Pavlem Zedníčkem, kolekce všech 7 dílů a také související tituly, které se svou tematikou vážou ke světu Harryho Pottera – *Famfrpál v průběhu věků*, *Fantastická zvířata a kde je najít* či *Bajky barda Beedleho*.

Nakladatelství XYZ, stejně jako Albatros součást společnosti Albatros Media a. s., pak vydalo knihu *Harry Potter a filozofie: kdyby Aristoteles byl ředitelem školy v Bradavicích*.

Sága o malém čaroději, kterému byl jeho dar odhalen až v jedenácti letech při nástupu do Školy čar a kouzel v Bradavicích, vyšla v 67 jazycích (Harry Potter breaks 400m in sales. The Guardian [online]. 2008).

Britské Bloomsbury vydalo například verzi v italštině, španělštině a katalánštině, francouzštině, němčině, welštině, irštině, polštině, latině a starořečtině. Na stránkách vydavatelství Bloomsbury je dokonce možné přihlásit se do newsletteru Harry Potter a dostávat tak veškeré novinky o tomto fenoménu přímo do emailové schránky.

V nakladatelství Slovart pak vyšly tituly *Lexikon/Harry Potter* od Arka Stevena Jana Vandera v překladu Pavla Medka a *Harry Potter – Filmová kouzla* od kolektivu autorů v překladu Jany Hejné, Rybka Publishers přišli roku 2002 s knihou *Škola čarodějů – Průvodce magickým světem Harryho Pottera* od Allana Zoly Kronzeka a Elizabeth Kronzekové, o rok později vydalo Dokořán titul *Kouzelná věda a Harry Potter* od Roger Highfield, další rok Jota knížku nazvanou *Čarokniha – Magická říše kouzel Harryho Pottera* od Ediho Vesca.

Vzniklo také několik parodií – nakladatelství CZ Books (od roku 2007 Bohemia Books) vydalo několik děl s titulem Harry Trottel z pera Petera M. Jolina, například *Harry Trottel a ta jemná tenata* (2005) *Harry Trottel a posel Tálibánu* (2006), *Harry Trottel a poslední výstřel* (2007). Ve Fragmentu vyšla série o Battym Trotterovi sepsaná Michaelem Gerberem, *Barry Trotter a Zbytečné pokračování* (2006), *Barry Trotter a Nestydatá parodie* (2006) či *Barry Trotter a Zdechlá kobyla* (2006).

4. 3. Společnost Albatros Media a. s.

V současné době vlastní mediální společnost Albatros Media a. s. 12 samostatných nakladatelství, kterými jsou *Albatros*, vydávající dětské knihy, *CooBoo*, specializující se především na knihy pro teenagery, *Plus*, *Motto* a *XYZ*, rozšiřující portfolio Albatros Media a. s. o beletrii pro dospělé, *Computer Press*, *CPress*, *BizBooks*, *Edika* a *Management Press*, zaměřené zejména na odbornou literaturu, *B4U Publishing*, jež posiluje především prodej dětských titulů do zahraničí a *Fragment*, vydávající knihy pro děti i dospělé. Dále má společnost většinový podíl v prodeji elektronických knih *eReading.cz* a vydává knihy v rámci partnerského projektu *Edice České televize*.

K 1. listopadu 2010 spustila společnost internetový obchod www.knihyzdarma.cz, jakožto oficiální e-shop svých nakladatelství. Do nabídky byla zahrnuta také knižní produkce Edice České televize, jejímž je Albatros Media

výhradním distributorem (Albatros Media a. s. Albatros Media a. s. spouští nový e-shop, tisková zpráva [online]. 2010). V září téhož roku byl zprovozněn e-shop celé mediální skupiny, www.albatrosmedia.cz, kde je od té doby možné získat na jednom místě informace o všech nakladatelstvích a zde i zakoupit odbornou literaturu s beletrií pro děti i dospělé. Je zde také umožněno listovat knihami, dozvědět se o knihách podrobnější informace a prohlédnout si ukázkovou kapitolu (Albatros Media a. s. Albatros Media a. s. spouští nový e-shop, tisková zpráva [online]. 2011).

4. 3. 1. Subjekty společnosti Albatros Media a. s.

Od roku 2009 je Albatros media a. s. výrobcem a distributorem vybraných knižních titulů *Edice ČT*. Na přípravě některých knih, e-knih a audioknih se také podílí. Knižní produkce České televize odpovídá jejímu programu. Vyšly například tituly *Krysáci a Krysáci 2 – Krysáci jsou zase spolu* Ivana Mračka, tři díly *Černobílých idolů* Aleše Cibulky či knihy plné her a nápadů *Bludiště*, později *Bludišťáci* (kolektiv autorů).

V září roku 2010 se Albatros Media a. s. stala majitelem nakladatelství *Computer Press*, největšího českého nakladatelství odborné literatury. Nakladatelství Computer Press vzniklo v Brně roku 1994 a kromě knižní produkce se věnovalo i časopisecké a internetové tvorbě. V roce 2008 se díky novému majiteli (investiční společnost Riverside Europe) tato aktivita oddělila do samostatné společnosti *Cpress Media a. s.* Získáním tohoto nakladatelství rozšířila společnost Albatros Media a. s. své portfolio o segment non-fiction literatury, na který doposud žádné její nakladatelství nebylo zaměřeno (Albatros Media a. s. Albatros Media a. s. novým majitelem nakladatelství Computer Press [online]. 2010).

Dvanáctého dubna 2011 byl spuštěn knižní e-shop,¹³ nabízející odbornou a populárně-naučnou literaturu, v novém moderním provedení, kde je mimo jiné také možnost virtuálně listovat v knize nebo si prohlédnout ukázkovou kapitolu/obsah knihy. Proměna webových stránek nastala právě po sloučení částí společnosti Computer Press s novou mateřskou společností Albatros Media a. s. (Albatros Media a. s. Nový knižní e-shop knihy.cpress.cz spuštěn [online]. 2011).

¹³ Dostupné na: www.knihy.cpress.cz

Roku 2012 spustilo nakladatelství Computer Press nový redakční web,¹⁴ který více podporuje zpětnou vazbu, je zde možnost vložit komentáře k jednotlivým knihám a zapojit se do anket, což nakladatelství do budoucna napomůže k lepšímu cílení (Albatros Media a. s. Computer Press má nové webové stránky [online]. 2012).

V dubnu 2014 pak nakladatelství Computer Press oslavilo 20 let působení na trhu. Vydáno bylo přes dva tisíce knih, kterých se prodalo více než 13 milionů kusů a tržby nakladatelství za celé období působení překročily 2 miliardy korun. Nejstarší vydanou knihou je příručka pro operační systém MS DOS. Mezi nejúspěšnější ediční řady patří Podrobná uživatelská příručka, Mistrovství, Oficiální výukový kurz, Jednoduše, 1001 tipů a triků či Kapesní rádce administrátora a celkově nejúspěšnějším titulem se stala kniha *První kroky s počítačem*, kterou zakoupilo přes 300 tisíc čtenářů (Albatros Media a. s. Computer Press slaví 20 let. [online]. 2014).

V prosinci 2010 získala Albatros Media a. s. 100% podíl na společnosti provozující nakladatelství **Motto**. Motto bylo založeno v roce 1991 v Praze a od počátku bylo pod vedením Ing. Romany Přidalové, pod níž zůstává i nadále pod křídly společnosti Albatros Media a. s., zaměřeno především na beletrii pro české čtenáře. Mezi zásadní vydávané autory tohoto nakladatelství patří mimo jiné Halina Pawłowska, Irena Obermannová, Ivanka Devátá, Barbara Nesvadbová, Iva Hercíková, Stanislava Jarolímková či Miroslav Plzák. Ze zahraničních jsou to pak například P. D. Jamesová, Sherry Argovová či Lee Harrisová (Albatros Media a. s. Nakladatelství MOTTO členem skupiny Albatros Media a. s [online]. 2010).

Odkoupení nakladatelství **XYZ** proběhlo v říjnu roku 2011. Nakladatelství vzniklo v Praze roku 2003 a pod vedením Petra Tychtla a výrobního ředitele Pavla Dvořáka se zaměřuje na vydávání především beletristické literatury pro dospělé čtenáře. Pokračuje tak ve svém fungování jako samostatné nakladatelství s dosavadním edičním plánem a strategií (Albatros Media a. s. Nakladatelství XYZ členem skupiny Albatros Media a. s. [online]. 2011).

Právě v rámci nakladatelství XYZ byly vydány tituly *Fifty Shades of Grey – Padesát odstínů šedi* (1. 10. 2012), *Fifty Shades Darker – Padesát odstínů temnoty* (poslední lednový týden 2013) a *Fifty Shades Freed: Padesát odstínů svobody* (6. 9. 2013), které se staly bestsellery.

¹⁴ Dostupné na: www.computerpress.cz

Nakladatelství bylo na celosvětový zájem o titul *Fifty Shades of Grey* upozorněno překladatelkou Zdeňkou Liškovou a půl roku usilovalo o práva na jeho vydání v České republice. S prodejem vyšším než 1,1 milionu výtisků během prvních jedenácti týdnů se stal titul ve světě nejlépe prodávanou knihou všech dob. Předstihl i *Šifru mistra Leonarda* a *Harryho Pottera* (Albatros Media a. s. *Fifty Shades of Grey* vychází už 1. 10. (XYZ) [online]. 2012).

O titul byl v České republice velký zájem, a proto byl 26. září, symbolicky ve 22 hodin, zahájen v Paláci knih Luxor na Václavském náměstí jeho předprodej. Zájemci tak měli možnost zakoupit první díl úspěšné trilogie pět dní před jejím oficiálním vydáním (Albatros Media a. s. *Fifty Shades of Grey – Prodej s hvězdičkou* už 26. 9. [online]. 2012).

Začátkem října spustilo nakladatelství XYZ speciální internetové stránky *Padesát odstínů šedi*¹⁵ (Albatros Media a. s. *Fifty Shades of Grey – Prodej s hvězdičkou* už 26. 9 [online]. 2012). Na webu bylo tak možné diskutovat o knize a vlastních problémech, prohlédnout si titulní strany chystaných pokračování, dozvědět se doplňující informace a knihu si také jednoduše zakoupit. O několik dní později zřídilo nakladatelství za obdobným účelem i facebookový profil nazvaný *Fifty Shades of Grey – Padesát odstínů šedi* (Albatros Media a. s. Oficiální facebookové stránky k *Fifty Shades of Grey* (XYZ) [online]. 2012).

V prvních třech měsících překročil počet prodaných výtisků hranici sta tisíc a tím se kniha stala nejprodávanější v roce 2012 (Albatros Media a. s. *Fifty Shades Darker – Padesát odstínů temnoty* (XYZ) [online]. 2013).

Předprodej druhého dílu, *Fifty Shades Darker – Padesát odstínů temnoty*, se uskutečnil, opět v Paláci knih Luxor, 23. ledna 2013 (Albatros Media a. s. *Předprodej a čtení z Fifty Shades Darker v Paláci knih Luxor* [online]. 2013). Součástí akce byl kromě tomboly i čtecí maraton, jehož pomyslným cílem bylo přečíst celou knihu. Čtení zahájil Václav Kadlec, generální ředitel společnosti Albatros Media a. s., a ve čtení se pak střídali známé osobnosti a nadšení čtenáři, kteří si přišli knihu zakoupit. Předprodej přilákal přibližně tři sta lidí (Albatros Media a. s. *Tři stovky lidí si přišly pro Fifty Shades Darker* [online]. 2013).

O tři dny později se pak první díl chystané trilogie stal vítězem kategorie *Překladová beletrie pro dospělé* v soutěži *Český bestseller*, pořádané internetovým obchodem a sítí kamenných obchodů *Knihcentrum.cz*. Pro titul bylo toto ocenění po

¹⁵ Dostupné na: www.fiftyshadesofgrey.cz

žebříčku SČKN dalším potvrzením nejprodávanějšího titulu (Albatros Media a. s. Dvě ceny za bestseller pro naše knihy [online]. 2013). V polovině února se stalo Padesát odstínů šedi Knihou roku v anketě knižního portálu DatabaseKnih.cz, která je pořádána od roku 2011. Tituly byly nominovány a následně také oceňovány registrovanými uživateli této databáze (Albatros Media a. s. Fifty Shades of Grey Knihou roku [online]. 2013).

Závěrečný díl trilogie britské autorky E. L. James vydalo nakladatelství XYZ ve stotisícovém nákladu v září roku 2013 (Albatros Media a. s. Třetí díl Fifty Shades vyjde v září [online]. 2013). *Fifty Shades Freed – Padesát odstínů svobody* byl opět nedočkavě očekávaný titul. Proto nakladatelství připravilo možnost předobjednání knih na e-shopu. Při objednání do 3. září, oficiální datum vydání bylo stanoveno na šestého (Albatros Media a. s. Padesát odstínů svobody v prodeji už 6. září [online]. 2013), získali čtenáři knihu o 25 % levněji a také nemuseli platit poštovné. Čtvrtého září se pak pořádal již tradiční předprodej v Paláci Luxor a také v knihkupectví Dobrovský v Brně, který přilákal celkem pět set lidí (Albatros Media a. s. Předprodeje Fifty Shades Freed přilákaly na 500 lidí [online]. 2013).

„Jde skutečně o fenomén mimo standardní měřítka českého trhu, kdy se kniha stává bestsellerem při prodeji deset tisíc kusů. I přes neobyčejně vysoká čísla prodejů, zájem o knihu vzrůstá a celá trilogie Fifty Shades si stále nachází nové čtenáře. Potvrzuje se u nás také celosvětový trend, kdy vedle žen kupují a čtou knihu i muži, podobně jako v USA, kde tvoří zhruba deset procent jejich čtenářů,“ hodnotí mimořádný úspěch knihy Václav Kadlec, generální ředitel skupiny Albatros Media a. s. (Albatros Media a. s. Prodeje Fifty Shades překročily 200 tis. ks [online]. 2013).

Byla také vyhlášena soutěž s názvem „*Staň se novou E. L. James*“, kdy čtenáři posílali do redakce XYZ stovky deseti až dvaceti pěti stránkových povídek, z nichž porota v čele se spisovatelkou Barbarou Nesvadbovou, novinářem Tomášem Poláčkem a šéfredaktorkou XYZ Markétou Šlaufovou vybrala ty nejlepší, které vyšly v antologii v polovině března 2014. Povídka mohla být libovolného žánru a stylu, avšak původní a volně inspirovaná právě dílem E. L. James. Jak uvedla Markéta Šlaufová, i trilogie *Fifty Shades* byla původně psána jako fan-fiction, kdy se autorka inspirovala oblíbeným románem a filmem. Vítěznou se stala povídka s názvem *Zitřky* (Albatros Media a. s. Letní soutěž Staň se novou E L James (XYZ) [online]. 2013). Proběhla také soutěž

o nejlepší fotografii inspirovanou touto trilogií a bylo možné živě chatovat s překladatelkou Zdeňkou Liškovou.

Prodej knihy byl mimo jiné umocněn i jejím filmovým zpracováním (studio Universal Pictures), první díl románu byl v České republice uveden do kin v únoru roku 2015. K této příležitosti bylo na trh uvedeno nové – filmové – vydání (28. 1. 2015).

Koncem listopadu vydalo XYZ také audio verzi prvního dílu trilogie. Nakladatelství vydalo i několik knih inspirovaných těmito tituly, parodii *Padesát odstínů ostudy* a rádce pro čtenáře trilogie erotických románů *Padesát odstínů vášně: návod, jak si s partnerem vychutnat Fifty Shades*.

Na úspěch *Padesáti odstínů* navázalo nakladatelstvím vydáním *Gabrielova Inferna*, *Gabrielova Očistce* a *Gabrielova Ráje* od Sylvaina Reynarda (Albatros Media a. s. Prodeje Fifty Shades překročily 200 tis. ks [online]. 2013).

K dokončení fúze Albatros Media se společnostmi **Computer Press**, a. s. a R+H, s. r. o., původního vlastníka nakladatelství **Motto**, došlo v lednu 2012. Motto zůstalo zachováno v neměnné podobě, nadále vydává beletrii pro dospělé, ale také detektivky a psychologické příručky. Oproti tomu Computer Press prošel jistými změnami. Pod značkou Computer Press nadále vychází literatura zaměřená na moderní technologie, jako samostatné nakladatelství se však oddělil **Cpress**, zaměřený na populárně naučnou literaturu, například na cestování, zdraví a volný čas či historii a nově vzniklo nakladatelství **BizBooks**, vydávající knihy zaměřené na ekonomii, management a osobní rozvoj a **Edika**, věnující se vzdělávání (Albatros Media a. s. Fúze Albatros Media a. s. s dceřinými společnostmi [online]. 2012).

V červenci roku 2014 zakoupila společnost 100% podíl v předním českém nakladatelství **Management Press**, které více než 20 let vydává odbornou literaturu pro manažery, podnikatele a ekonomy. Albatros Media a. s. tím tak znovu posílila své portfolio non-fiction tituly. Mezi stěžejní vydávané autory patří například Stephen R. Covey, Peter F. Drucker, Tom Peters, Peter Senge, W. Timothy Gallwey, Bronislava Hořejší, Jindřich Soukup, Zbyněk Revenda nebo Jaromír Veber.

V říjnu pak společnost koupila nakladatelství **B4U Publishing s. r. o.**, založené Veronikou Kopečkovou a Oldřichem Růžičkou, čímž byl posílen zahraniční obchod. Knihy B4U Publishing jsou cíleny především na děti a mládež. Jsou vydávány ve více

než 20 jazycích a 30 zemích, prodej je tedy zaměřen hlavně na zahraničí. Mezi partnery, kteří vydávají knihy B4U Publishing, patří mnoho světově významných nakladatelských domů, například Penguin Random House (USA), La Martiniere Groupe (Francie), Hachette (Francie), Sterling Publishing (USA), Quarto Group (USA), National Geographic (USA), De Agostini Editore (Itálie). Původní značka je tedy v rámci Albatros Media a. s. zachována převážně pro působení na zahraničních trzích. V rámci České republiky byly nové tituly uváděny také pod zavedenými značkami, zejména nakladatelství Albatros.

Koncem roku 2014 přibyl pod křídla společnosti nakladatelství *Fragment*, které je významné jak na českém, tak i na slovenském trhu. Hlavní motivací bylo posílení portfolia v oblasti literatury pro děti a mládež, Fragment však kromě populárně naučné literatury a beletrie pro děti a mládež vydává rovněž učebnice, slovníky a průvodce a zaměřuje se také na produkci pro dospělé. Oba původní vlastníci, Jan Eisler a Pavel Nýč, nadále s Albatros Media spolupracují a značka Fragment zůstává zachována. Prostřednictvím svého Knižního klubu Fragment nabízí své knihy přímo čtenářům v mateřských a základních školách v rámci České republiky (Albatros Media a. s. Albatros Media koupila nakladatelství Fragment [online]. 2014).

V dubnu roku 2013 se společnost Albatros Media stala většinovým vlastníkem portálu *eReading.cz*, jednoho z nejvýznamnějších distributorů elektronických knih v ČR s vlastním typem čtečky, která umožňuje přímý nákup knih i českých periodik. V nabídce eReading se postupně začaly objevovat nejen knižní novinky, z nichž největším lákadlem měla být pro čtenáře elektronická verze *Padesáti odstínů šedi*, ale také knihy vydané společností Albatros Media v minulosti (Albatros Media a. s. Albatros Media získal většinu eReading.cz [online]. 2013). Jako první byla zařazena dvacítká titulů z fondu nakladatelství *Albatros*, mezi nimi například knihy Zdeňka Svěráka, Ivany Peroutkové, Vojtěcha Steklače či Jacka Londona. Do konce roku pak bylo v nabídce více než sedm set titulů (Albatros Media a. s. Na eReading.cz se postupně objevují tituly z Albatros Media [online]. 2013).

První firmy se ve větší míře začaly zabývat prodejem e-knih v roce 2010 (*Palmknihy, eReading*)(Šimeček, Trávníček 2014: 16).

„Zjistil jsem, že čeští nakladatelé jsou velmi opatrní ve vydávání dětských elektronických knih,“ říká Radek Malý.¹⁶ „Nakladatelé mají pocit, že síla dětské knihy je právě v tom, že je na papíře a jsou v ní barevné ilustrace.“ Kniha je specifickým prostředkem komunikace, v němž hraje důležitou roli vztah mezi poselstvím a jeho hmotným nositelem. Nedílnou součástí knihy je přece materiál, z něhož je kniha zhotovena, knihařské ustrojení, grafická úprava, výtvarný doprovod a v neposlední řadě i vůně“ (Wanková: Funkce knihy jako výtvarného artefaktu, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. Zlatý máj: o dětské literatuře a umění. 2000).

Programový ředitel společnosti Albatros Media říká o e-knihách nejen v souvislosti s dětskou literaturou toto: „Myslím, že e-knihy mají zatím tak malý prodej, že je to neměřitelné. My třeba vydáme titul jako knihu a jako e-knihu (...) prodá se o dvacet knih víc, jindy o pět, od jiné je to padesát. Jestli to vůbec má nějaký efekt, to je obtížně měřitelné. (...) Čtečka není dostatečně multifunkční (...) půjde to spíš cestou k internetové kultuře (...) klasické knihy ale zůstanou, protože je to vynález starý 400 let – zatímco čtečka je tu 5–6 let. (...) Třeba se v budoucnu najde řešení a čtečka bude stejně geniální jako kniha. Zatím ale nikdo nic lepšího než knihu nevymyslel. (...) Co určitě zůstane, to je velká barevná kniha – kniha jako artefakt, otázka prestiže.“¹⁷

Kromě nakladatelské činnosti provozuje společnost Albatros Media od roku 2010 také vlastní knižní logistickou a distribuční síť **DISTRICZ**. Divize zajišťuje dodávky titulů jednotlivých nakladatelství do knihkupectví a knihoven. Každý měsíc je vydáván katalog *Novinky DISTRICZ*.

Dalšími nakladatelstvími, která provozují vlastní distribuční síť, jsou například **Grada**, **Portál** či **Alpress**. Již roku 1999 vznikl z iniciativy nakladatelství **Argo**, které nebylo spokojeno s tehdejšími distribučními službami, knižní velkoobchod a maloobchod **Kosmas**. Podnik má také síť kamenných prodejen, ale hlavním plusem byl vznik a úspěšné vedení internetového obchodu (Šimeček, Trávníček 2014: 396).

¹⁶ Zaznělo na konferenci Současná literatura pro děti a mládež, v Praze dne 27. 4. 2015.

¹⁷ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

4. 4. Proměny nakladatelství Albatros a jeho edičního profilu

4. 4. 1. Směřování a chod nakladatelství Albatros¹⁸

Při hledání inspirace, nových témat a směrů, kterými by bylo vhodné se vydat, vychází nakladatelství Albatros ze tří hlavních zdrojů.

Prvním jsou besedy, kde redaktoři zjišťují, co mají děti rády. Touto cestou nakladatelství znovuobjevilo například Šmouly.

Není však cílem zcela se podbízet přáním dětí – druhou cestou je tak snaha vymýšlet vlastní témata související s dobou, okolním děním – zkrátka se současnou situací. S tím, že ve společnosti panuje negativní nálada souviselo i téma 5. ročníku literární soutěže vyhlášené roku 2014 – „*Smích – základ života aneb Příběh, který nás pobaví.*“

Třetím, i když trochu zrádným zdrojem, je sledování zahraničních bestsellerů. Knížka, která se v jiných zemích skvěle prodává, nemusí mít u nás vůbec úspěch. Podle slov Ondřeje Müllera může být titul venku trhákem a u nás se prodá třeba i jen 400 kusů. Vzhledem k velkému riziku souvisejícímu s nákupem práv na vydávání těchto titulů a možnosti větší finanční ztráty čtou v Albatrosu – či alespoň prolistují – každou plánovanou knihu a následně se o ní pobaví na redakční poradě.

Snahou nakladatelství je dát přednost českým autorům před zahraničními, protože Albatros je tradiční značka českých autorů a ilustrátorů. „*Čeští autoři dneska táhnout víc, než tomu bylo třeba před deseti lety,*“ říká Ondřej Müller.

Vydat titul nového či neznámého autora je pochopitelně riskantní. Nakladatel musí mít dobrý odhad a vycházet z prozatímních zkušeností, průzkumů trhu a inspirovat se nejen dosavadním chováním cílové skupiny na domácím, ale také na zahraničním trhu. Knihy jsou zbožím, a bylo by tedy možné zcela se podvolit přáním publika a snížit nároky na kvalitu. Je však nutné mít na paměti, že kniha je specifický druh zboží, který je nositelem kulturních hodnot.¹⁹

¹⁸ Předpokladem optimálního modelu nakladatelství je: a) vycházet z domácí i zahraniční zkušenosti, získané a předané podle žádoucího modelu, b) z vnitřní a vnější potřeby nakladatelství, c) z edičních, ekonomických a marketingových možností, analýzy stávající situace, včetně aspektů politických, sociálních aj. d) z průzkumu trhu (Halada 1993:52).

¹⁹ „*Kniha je zboží, (...) nesmíme však zapomenout, že kniha není běžné zboží, ale specifický druh zboží, jenž v sobě spojuje kulturní, a ekonomické aspekty, jež vytváří jeho hodnotu jako kulturního statku a prodejního artiklu*“ (Halada

Jak říká Ondřej Müller, český trh je extrémně konzervativní, takže snaha objevovat nové autory, dostat se třeba od Lady k dětské literatuře někam dál, je poměrně těžké. Je nutné postupovat opatrně, avšak nové autory získává nakladatelství stále. Způsobů, jak je získat, je opět několik.

První cestou je každoročně vyhlašovaná soutěž. **Literární soutěž o nejlepší původní českou prózu** pořádá Albatros od roku 2009. Zúčastnit se může každý, jehož rukopis zatím nebyl publikován. Téma prvního ročníku znělo „*Příběh současných dětí*“ a vítězné dílo, *Hromnice aneb Příběh tajemné stopařky* od Evy Prchalové, bylo posléze nakladatelstvím Albatros vydáno. Tématem pro rok 2010 se stala „*Moderní pohádka*“ – vítězný titul *Ježkovy voči* a jiné pohádky Stanislavy Reschové (Albatros Media a. s. Výroční ceny 2009 výsledky [online]. 2010), o rok později zvítězil humorný příběh *Kosprda a Telecí* Evy Papouškové (téma „*Cena přátelství*“), který byl v roce 2013 oceněn **Zlatou stuhou** za beletrii pro děti. Pro rok 2012 bylo vyhlášeno téma „*Dobrodružství dětí ve 21. století*“ (vítězný titul *Na orlích křídlech* Ilony Fišerové) a o rok později „*Detektivní příběh pro děti*“ (vítězný titul *První velký případ* Dany Ruskové). Loňské téma znělo „*Smích – základ života aneb Příběh, který nás pobaví*“ a zvítězil titul *Čuňa, Zulu a Ferda* Bohumila Matějovského. Letošní téma „*Na světě je přece krásně*“ bylo vyhlášeno 21. dubna 2015 při předávání výročních cen nakladatelství Albatros. „*Soutěž je zdrojem nových a často skvělých autorů, kteří by si třeba netroufli dát někam svoji knížku nebo se bojí kritiky. Soutěž, která je anonymní, jim skýtá možnost nabídnout svůj text, bez jakýchkoli problémů,*“ uvádí Ondřej Müller.

Běžné je také, že autoři, kteří píšou pro dospělé, napíší knížku pro děti. Často se obrátí na Albatros jako na klasického vydavatele dětské literatury.

Poslední cestou je běžné setkávání se s lidmi a získávání zajímavých kontaktů. Ani přes marketing a práci PR oddělení však nový autor nemusí najít na trhu místo.

4. 4. 2. Ediční profil nakladatelství Albatros v letech 2002–2015

Jednotlivé edice jsou vyjádřením tvůrčího záměru nakladatele a zpravidla tvoří základ edičního plánu. Kromě toho se v edičním plánu samozřejmě objevují i další řady a volné tituly.

1993: 30).

Cílem nakladatelství Albatros je podpořit děti při cestě ke čtenářství a provázet čtenáře na cestě od útlého dětství až po dospělost. „*To, že nakladatelství stojí na více nohách a vede čtenáře od dětství až po dospělost, je například v Německu běžné. Myslím si, že je to zákonitý jev, který nastává i u nás.*“²⁰

Albatros se snaží hledat zlatou střední cestu. Díky tomu, že „jde s trendy“, získá finanční prostředky na vydávání tradičních a více umělecky zaměřených knih. Mezi vydávanými tituly tak najdeme *Šmouly* a závodní auto *Roary* známé z televizního seriálu, ale také knihy plné poezie a lyriky (*Nebe peklo ráj*, *Krasohled*, *Listonoš vítr*). Tituly tradiční i v určité době populární se tak objevují napříč řadami určenými pro všechny věkové kategorie.

„*Malá nakladatelství si můžou s knížkami vyhrát a více komunikovat s autory – tohle všechno je pravda a tohle by se mi v malém nakladatelství strašně líbilo. (...) Ve velkém nakladatelství, při té obrovské sumě titulů, si zase někdy můžeme dovolit víc zaexperimentovat.*“²¹

Knížky vydávané Albatrosem od roku 2002 až po současnost jsem se pokusila rozřadit podle věkové kategorie cílové skupiny, žánru či celkového zaměření, a tím představit produkci nakladatelství.

4. 4. 2. 1. Leporela

Leporela, bohatě ilustrované knihy s minimem textu, jsou určeny těm nejmenším.

V produkci nakladatelství Albatros vychází tradiční leporela známých českých autorů – Zdeněk Miler (*Krtek a léto*, *Krtek a podzim*, *Krtekův týden*, *Hledáme s krtkem*), Ondřej Sekora (*Kde zvířátka bydlí*, *Broučci na pouti*, *Polámal se mraveneček*), Josef Lada (*Ku-ku! Jen po mně vztáhněte ruku!*, *Zvířátka*), Eduard Petiška a Helena Zmatlíková (*O jabloňce*) aj.

Vycházejí také leporela, ve kterých se objevují oblíbené večerníčkové postavičky – *Víla Amálka* (Václav Bedřich, Václav Čtvrtek), *Rákosníček* (Jaromír Kincl, Zdeněk Smetana), *Maková panenka* (Václav Čtvrtek, Gabriela Dubská) či *Včelí medvídci a miminko*, *Včelí medvídci zlobí* (Jiří Kahoun, Ivo Houf).

²⁰ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

²¹ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

Vydávány jsou rovněž tituly zahraničních autorů. V roce 2010, tedy v roce, kdy je v Coobook vydán první soubor komiksů o Snoopym (následující již v nakladatelství Plus), vychází o tomto slavném psovi dvě leporela (*Snoopy a drak* a *Snoopy jde do školy*), autor Charles Schulz. O tři roky později s vlnou Šmoulů (první Šmoulí komiks vychází v Albatrosu v roce 2011) přichází leporela *Šmoulí sporty* a *Šmoulové od jara do zimy*), autor Peyo (Pierre Culliford).

Leporela Zdeňka Milera a Josefa Lady jsou zároveň vydávána i v jazykových mutacích – *Little Mole in Fall* (Zdeněk Miler, Hana Doskočilová, Kateřina Miler), *Little Mole's Week* (Michal Černík, Zdeněk Miler, Kateřina Miler), *Laufe, Käthe!* (Josef Lada).

4. 4. 2. 2. Hravé knížky

V sérii **Hrací sešity – knížky hračky**, později **Hrací sešit** (2004–dosud) se objevil například sešit *Bavíme se s kritikem* (Zdeněk Miler, Ondřej Müller, Irena Tatičková), *Šmoulí léto – hrací knížka* (Peyo), *Bible – kniha příběhů a her* (Sally Ann Wrightová, Moira Macleanová) či *Rumcajsovy loupežnické hrátky* (Václav Čtvrtek, Irena Tatičková, Radek Pilař, Jan Kafka), v rámci samostatné ediční řady **Roary závodní auto** (2009) byly pak vydány hrací sešity a omalovánky s tematikou auto závodů.

V nakladatelství vychází také hravé knihy Ljuby Štíplové o koťatech známých z populárního večerníčku. V roce 2008 vychází *Pojď s koťaty do pohádky*. Kromě pohádek jsou v knize všemožné kvízy či návod na výrobu maňásků. Roku 2011 vychází knížka *Pojď si hrát s koťaty*, jejíž kapitoly jsou doplněny návody na výrobu hraček a zábavnými hádankami.

Větším dětem jsou pak určeny kreativní knížky jako *Výtvarné hrátky pro šikovné ručičky* (Inka Faustová, Michael Lindner), *Hrátky pro šikovné ruce* (Inka Faustová) či *Velká kniha nápadů pro malé šikulky*.

4. 4. 2. 3. Čtyři stupně ke čtenářství

Stěžejními edicemi Albatrosu jsou edice **Obrázkové čtení** (2015), **První čtení** (1973–dosud), **Druhé čtení** (2008–dosud) a **Třetí čtení** (2012–dosud), tzv. Čtyři stupně ke čtenářství. Písmenka v jednotlivých knihách jsou přizpůsobena věku cílové skupiny a na stránkách všech titulů najdeme barevné ilustrace. Uplatňují se v nich především

stálí autoři (Petra Braunová, Václav Čtvrtek, Hana Doskočilová, Martina Drijverová, ze zahraničních např. Astrid Lindgrenová aj.)

V edici **Obrázkové čtení**, která je určená předškolákům, vyšel v roce 2015 titul *Kamarádi auta* (THiLO, Katharina Wiekeroová). Knížky jsou jakýmsi mezistupněm mezi leporely a prvními „opravdovými“ knihami. Čtení knih z této edice by mělo – díky spojení textu a obrázků, jimiž jsou nahrazena klíčová slova – mít za cíl upevnit a rozšířit slovní zásobu dítěte. Dítě se díky pojmenovávání obrázků a naslouchání předčítaného textu stává „spolučtenářem“. Knihy se stejnou ideou nicméně vycházely v produkci Albatrosu již dříve, roku 2011 vyšel například titul *Umíme číst obrázky* od Jiřího Havla.

Knihy edice **První čtení** jsou psány krátkými větami, aby je již děti zvládly přečíst samy. V edici vyšly například knížky *Já chci taky do školy* (Astrid Lindgrenová, Marie Tichá), *Kuba nechce číst* (Petra Braunová, Jiří Bernard) nebo tituly o žabácích jménem *Kvak a Žbluňk* (Arnold Lobel).

Na První čtení navazuje **Druhé čtení** s podtitulem Už si čteme sami. Příběhy jsou stále jednoduché, ale jsou již určeny pokročilejším čtenářům. V edici vyšly například tituly *Sísa Kyselá* (Martina Drijverová, Adolf Born) či *Kuba nechce spát* (Petra Braunová, Jiří Bernard).

V knihách z edice **Třetí čtení** s podtitulem Už čteme snadno najdeme již delší texty, souvětí i obtížnější slova. Do konce dubna 2015 prozatím vyšlo 9 knih, mezi nimi *Kuba nechce prohrávat* (Petra Braunová, Jiří Bernard), *Za zvířátky do hor* (Zuzana Kovaříková, Andrea Tachezy) nebo *Rošťák Oliver a korále pro mořskou vílu* (Petra Braunová, Zdeňka Krejčová).

4. 4. 2. 4. Pohádky a příběhy

Základem dětské četby jsou pohádky a příběhy, obvykle s dobrým koncem. Ty bychom také mohli pomyslně rozdělit na klasičtější a modernější, populárnější příběhy.

V edici **Pokladnice Albatrosu** (2006–dosud) je vydáván především zlatý fond české i zahraniční dětské literatury – *České pohádky* a *Nezbedné pohádky* Josefa Lady, *To nejlepší pro nejmenší* od Václava Čvrtka, *Aprilová škola* Jiřího Žáčka, ze zahraničních titulů pak například pohádky (*Starý dům a jiné pohádky*) Hanse Christiana Andersena, *Luisa a Lotka* Ericha Kästnera či *Pinocchiova dobrodružství* Carla Collodiho. V roce 2009 vyšel ku příležitosti šedesátého výročí založení nakladatelství

výbor z Erbenovy poezie, a to již v sedmém vydání. První vydání výboru *Říkej si a hraj* bylo zároveň první knihou vydanou Státním nakladatelstvím dětské knihy v roce 1949.

Ahoj děti – Dobrou noc (1999–dosud) je věnována večerníckovým hrdinům – Machovi a Šebestové, Maxipsu Fíkovi, víle Amálce, opičce Žofce, Hurvínkovi, včelím medvídkům, Patovi a Matovi ad.

Edice **Karneval** (2004–2007) představovala směs lepoprel, naučné i oddechové četby (Enid Blytonová – série o zlobivé hadrové panence *Amélii*, Vojtěch Steklač – detektivní série *Dvojčata v akci*, Ivona Březinová – *Neotesánek*, základy společenského chování pro ty úplně nejmenší, ad.) V rámci edice vycházely různé knižní řady, mimo jiné **Než začne večerníček** (2005–2008).

Dalšími pohádkovými edicemi byly ku příkladu **Nejkrásnější pohádky** (1995–2007) **Hajaja** (2006) či **Pohádkový nezbedník** (2004), kde však vyšel pouze jeden titul – příběhy doplněné hrami a kvízy.

V roce 2011 se pak objevili *Šmoulové*, o kterých Albatros vydal mezi lety 2011–2014 více než 20 publikací.

4. 4. 2. 5. Klasická díla dětské literatury

V edici **Klasická knihovnička** vyšly mezi lety 1996–2005 mimo jiné pohádkové, povídkové, humorné či sci-fi příběhy – například tituly Boženy Němcové (*Divá Bára a jiné povídky*), Oscara Wilda (*Strašidlo Cantervillské*), Karla Poláčka (*Edudant a Francimor*), Herberta George Wellse (*Válka světů a jiné povídky*), Aloise Jiráska (*Filosofská historie*), Eduarda Basse (*Klabzubova jedenáctka*), Rudyarda Kiplinga (*Bajky i nebajky*) či antologie povídek (především autorů 19. století) sestavená Ondřejem Müllerem (*Strašidla, duchové & spol.*).

V souvislosti s 50. výročím nakladatelství vznikla v roce 1999 knižnice **Zlatý tucet**, ve které byly reeditovány knihy Karla Jaromíra Erbena, Astrid Lindgrenové, Miloše Macourka, Zdeňka Milera, Václava Čtvrťka či Josefa Lady, Ondřeje Sekory ad.

V roce 2014 oslavilo nakladatelství 65 let své existence a v rámci oslav vydávalo v průběhu celého roku reedice klasických děl dětské literatury. V únoru byla vyhlášena anketa **Zlatý tucet**, jejíž výsledky byly uveřejněny v květnu na knižním

veletrhu Svět knihy. Před Vánoci pak nakladatelství vydalo dvanáct nejoblíbenějších dětských titulů ve speciální edici.

Vítězné tituly ankety Zlatý tučet

1. *Pohádky Boženy Němcové*
2. *Robinson Crusoe*
3. *Děti z Bullerbynu*
4. *Bílý tesák*
5. *Dášeňka čili život štěněte*
6. *Tajuplný ostrov*
7. *Vinnetou*
8. *Pohádky K. J. Erbena*
9. *Mikeš*
10. *Dobrodružství Toma Sawyera*
11. *Kubula a Kuba Kubikula*
12. *Luisa a Lotka*

O vítězích rozhodovali autoři, ilustrátoři, knihovnice a knihovníci, důvěrníci Klubu mladých čtenářů a významné osobnosti české kultury. Do první dvacítky se dále probjovaly tituly *Ferda Mravenec*, *Broučci*, *Honzíkova cesta*, *Devatero pohádek*, *Medvídek Pú*, *Rumcajs*, *Trosečníci z Vlaštovky* nebo *Povídání o pejskovi a kočičce*.

V rámci vyhlášení ankety na Světu knihy byli na své oblíbené tituly dotázáni také Karolína Medková a Ondřej Müller. Karolína Medková, šéfredaktorka nakladatelství Albatros, zvolila jako knihu svého srdce *Medvídku Pú*, zatímco pro programového ředitele nakladatelství Ondřeje Müllera byly příběhy o *Púovi*, stejně jako *Malý Princ*, v dětství příliš smutné a snad i ne zcela dobře pochopitelné. Sám se přiklonil spíše k „Verneovkám“. „*Ty by dnes byly pasé, nebýt převyprávění Ondřeje Neffa. Díky němu se znovu prodávají, z čehož mám radost.*“²²

Ondřej Müller také zmínil, že ho nejvíce překvapila častá nominace titulu *Bílý Tesák*, protože ho považoval spíš za knihu určenou dospělým. Tipoval, že tento titul více uváděli muži. Mezi jím očekávanými tituly naopak jmenoval například *Káju Maříka* (Felix Háj, pseudonym spisovatelky Marie Wagnerové-Černé, 1. vydání originálu prvního dílu: 1969) a nebo ve vítězné dvacítkě umístěné *Trosečníky z Vlaštovky* (Arthur Ransome, 1. vydání originálu: 1931). *Školák Kája Mařík* byl

²² Zaznělo z úst Ondřeje Müllera na knižním veletrhu Svět knihy 2014.

naposledy vydán v lednu 2010, a to nakladatelstvím XYZ, patřícím stejně jako Albatros pod Albatros Media a. s. *Trosečníci z Vlaštoky* Albatros vydal v roce 1988, poslední vydání je pak z roku 2002, nakladatelství Toužimský & Moravec. *Medvídek Pú* Alana Alexandra Milneho byl pak Albatrosem vydán naposledy v roce 2013.

Vzhledem k umístění titulů *Robinson Crusoe*, *Tajuplný ostrov* či *Vinnetou* ad. v edici **Zlatý tucet**, navážu na klasické příběhy ryze dobrodružnou literaturou.

4. 4. 2. 6. Dobrodružná literatura

Dobrodružné romány byly dříve pro kluky tím nejoblíbenějším. Pohled na dobrodružství a hrdiny se ale s časem proměnil, a tak bylo nutné tento žánr přizpůsobit současným čtenářům. Podle Marty Žilkové klesá zájem o dobrodružnou literaturu typu J. Verna či K. Maye, naopak stoupá zájem o sci-fi. Základ dobrodružství je dnes násilí a literatura je postavena na jiných morálních základech (Žilková: *Literatura pro děti a mládež z aspektu jej funkcí*, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. *Zlatý máj: o dětské literatuře a umění*. 2000).

V roce 2009 (i když první titul, *Patnáctiletý kapitán*, vychází již koncem roku 2008) zakládá Albatros edici **Jules Verne, knihovna pro 21. století** (2009–dosud), jsou vydány tituly (*Dva roky prázdnin*, *Dvacet tisíc mil pod mořem*, *Patnáctiletý kapitán*, *Nový hrabě Monte Christo*, *Tajuplný ostrov*, *Pět neděl v balonu*, *Zemí šelem* a *Děti kapitána Granta*) Julese Verna s původními ilustracemi Zdeňka Buriana, avšak moderně přepracované Ondřejem Neffem. Knihy Julese Verna v původním znění vycházely v Albatrosu naposledy v edici **Podivuhodné cesty, knihy Julese Verna** mezi lety 1957–1999. Jak uvedl Ondřej Müller na veletrhu Svět knihy 2014 – „*Příběh je nyní přepracován bez – pro dnešní děti – nadbytečných okolností a akčněji, což je názorná ukázka toho, jak Albatros pracuje s knihami a tématy nejen moderními, ale také tradičními, které se v určitých případech pokouší přizpůsobit dnešní době a čtenářům.*“

V rámci této edice vychází v roce 2010 také titul *Nová dobrodružství Julese Verna – Kniha I*. Angloameričtí autoři sci-fi a fantasy se rozhodli sepsat příběhy na motivy příběhů Julese Verna, a tím mu vzdát hold.

V roce 2014 nakladatelství Albatros vydává první díl trilogie *Tajemství pěti světadílů – Pán vzduchu*, jehož autorem je Ondřej Neff. **Trilogie**, která má být završením edice, je realizací dávného záměru Julese Verna napsat román, kde by se

setkaly jeho známé postavy. Druhý díl, *Pán země*, vychází v roce 2015 a trilogie bude završena titulem *Pán moří*.

V edici **Klasika** (2007–2008) vyšly tituly *Záhada Edwina Drooda* Charlese Dickense, *Dobrodružství Toma Sawyera* Marka Twaina a *Gulliberovy cesty* Jonathana Swifta.

Došlo také k obnovení několika významných edic Albatrosu:

Edice **KOD. Knihy odvahy a dobrodružství**, ve které vycházela mezi lety 1954–1992 především zahraniční literatura s indiánskou, námořnickou, detektivní či historickou tematikou, byla roku 1999 obnovena a prozatím poslední knihou vydanou v této edici (roku 2012), je *Fakír z Benáres a jiné povídky* od Mirko Paška.

Edice **Karavana. Malá brožovaná řada** (1999–2007) byla jakýmsi obnovením edic **Karavana** (1958–1967) a **Karavana. Sešitová edice dobrodružné literatury** (1967–1992), která se však spíše než na českou a zahraniční dobrodružnou literaturu zaměřovala na vědecko-fantastické a fantasy povídky americké provenience.

4. 4. 2. 7. Detektivní příběhy

Detektivní příběhy jsou rovněž jedním velkým dobrodružstvím, přesto se však od klasické dobrodružné literatury odlišují.

V již zmiňované edici **Klasika** (2007–2008) vyšel titul *Záhada Edwina Drooda* Charlese Dickense. V edici **Karneval** (2004–2007) byla vydávána detektivní série *Dvojčata v akci* Vojtěcha Steklače.

Thomas Brezina je autorem více než pěti set titulů, v nakladatelství Albatros vychází jeho série **Čtyři kamarádi v akci** (2001–dosud). Knihy jsou plné pátrání po příčinách podivných jevů, ale také akce a dobrodružství. Mezi posledními vydanými tituly najdeme třeba *Záhadu sněžné příšery*, *Když zavyje pes ze záhroří*, *Počítačového démona* či nejnovější *Přízrak na stadionu*.

V sérii o dobrodružstvích **Správné pětky** od Enid Blytonové, vyšlo mezi lety 2010–2015 prozatím 10 titulů (např. *Správná pětka už v tom zase lítá*, *Správná pětka na Tajemných blatech*, *Správná pětka na stopě*).

Začátkem dubna 2015 byl vydán také vítězný titul literární soutěže nakladatelství Albatros z roku 2013 o nejlepší detektivní příběh – *První velký případ* autorky Dany Ruskové.

4. 4. 2. 8. **Hororové příběhy**

Kdyby pro někoho nebyly dobrodružné ani detektivní příběhy dostatečně napínavé, může sáhnout po hororu. V Albatrosu jich sice nevychází mnoho – s děsivou a dech zatajující literaturou se setkáme spíše v produkci nakladatelství **CooBoo** – ale kdo hledá, najde.

V edici **Příběhy Darrena Shana** vychází od roku 2002 hororové příběhy (např. *Upírův pomocník, Lovci z přitní, Upíří hora, Zabijáci úsvitu*). V únoru 2015 pak vychází mimo jiné hororový příběh příběh *Strašidla z Mrazivého ostrova – Za Horou smrti* Hilde Hagerupové.

4. 4. 2. 9. **Dívčí literatura, vznik nakladatelství CooBoo a jeho zaměření**

Z průzkumu *Jak čtou české děti?* z let 2002–2003 (Jak čtou české děti?: Analýza výsledků sociologického výzkumu. Gabal, Analysis & Consulting s. r. o., Václavíková Helšusová [online]. 2003) vyplývá, že základní motivací ke čtení je pro dítě zábavný prvek v knize a vyvolání dobré nálady.²³ V České republice, stejně tak jako ve zbytku Evropy, čtou více dívky a oblíbenými žánry jsou kromě zábavy dobrodružné tituly, fantasy, pohádky a u dívek také romány o vztazích. Podle *reprezentativního výzkumu dětského čtenářství v České republice z roku 2013* preferují české děti především dobrodružné knihy, knihy o zvířatech, pohádky a komiksy (České děti jako čtenáři v roce 2013. Národní knihovna ČR, Mediasearch, Friedlaenderová, Vrbíková [online]. 2013).

V dnešní době se chování – nejen dětských a dospívajících – čtenářů proměnilo a klasická dobrodružná literatura či dívčí romány už se netěší takové oblibě. Dobrodružné knihy se však díky snaze přizpůsobit je novým generacím dostaly opět mezi dětské favority. Stejně tak jsou dnes vydávány i knihy určené především dívkám.

Edice **Romana** (1997–2009) byla zaměřena na romány zejména současných autorek – Ivy Procházkové, Ivony Březinové²⁴ či Petry Braunové. Dospívající čtenáře oslovovala také edice **Ty!** (2000–2004), edice **Ty rozhodneš!** po roce 2010 pokračovala v nakladatelství **CooBoo**. Do produkce nakladatelství **CooBoo** přešly v roce 2010 také edice **Lovestories 4girls** a **Albatros Girl**.

²³ Jak řekl Voltaire: „Všechny žánry jsou dobré, kromě těch nudných.“

²⁴ Mimo jiné tituly přibližující mládeži v rámci příběhů známé autory, např. *Básník v báglu* (Mácha) nebo *Blázniví donkichoti* (Cervantes).

Celkově se mění pohled na kladného hrdinu, což je vidět kupříkladu na příchodu upírů, vlkodlaků a jiných nestvůr, do kterých se mnohé dívky téměř zamilovaly. Rozšíření tématu upírů bylo do jisté míry ovlivněno úspěchem čtyřdílné romanticko-hororové ságy *Stmívání*, vydané nakladatelstvím Egmont. V internetových diskuzích (Facebook, uživatelská diskuzní fóra) se objevovaly mimo jiné příspěvky, ve kterých se dívky snažily zjistit, jak se proměnit v upírku či kde získat krev.

Z Albatrosu se tak vydělilo nakladatelství **CooBoo**, do něhož přešly i další série knih, jejichž vydávání bylo započato již před rokem 2010. V nakladatelství vyšlo již více než dvě stě titulů.

V **CooBoo** vychází mimo jiné úspěšné knihy o *malém poseroutkovi*²⁵, které byly jedněmi z prvních zde vydaných titulů. Kromě *Deník malého poseroutky* vychází také obdobná série pro starší – *Velkej frajer Nate*.

Vychází tu i několik sérií pro mladší dívky, například *Winx Charmix*, řada knih o vílách známých z televizních obrazovek, nebo *Počertěná* – o dívce, která ve svých třinácti letech zjišťuje, že je dcerou v těchto knihách velmi moderně pojatého ďábla (sledování hříšníků skrze chytrý telefon apod.).

Obecně se však nakladatelství zaměřuje spíše na teenagery, zkratka **CooBoo** označuje přeneseně Cool Books, tedy „knihy, co letí“. Ve světě se objevují různé trendy, nejen téma kouzel (vlna po úspěchu *Harryho Pottera*), ale také knihy s tematikou nadpřirozených bytostí a různých nestvůr (viz již zmiňované *Stmívání* vydávané Egmontem či populární **CooBoo** série o *Monster High*). V současné době je to také téma tzv. dystopie, tedy série antiutopických příběhů, mezi něž patří například světové bestsellery *Divergence*, *Selekce*, *Delirium* či *Lod' mezi hvězdami*.

V **CooBoo** ale vychází i klasičtější dívčí romány – edice **No Boyzzz** či trilogie *L. A. Candy*, tituly s romantickou (*Tygří sága*, *trilogie Drahokamy*) či romanticko-paranormální tematikou (*Nadpozemská*, *Padlí andělé*).

Populární je již zmiňovaná série **Monster High** Lisi Harrisonové. Knihy pojednávají o klasických tématech jako láska či problémy ve škole, ale nechybí tu ani lehce hororový motiv. Navazující tituly **Monster High – Ghúlmošky** pojednávají

²⁵ Úspěšná série *Deník malého poseroutky* původně vznikala jako internetový blog.

o partě monster-slečen a jejich dobrodružstvích v proslulé škole pro příšery. Hlavní hrdinky se objevují nejen na stránkách knih, ale také na televizních obrazovkách.

Na hororovou tematiku navazují také knihy Darrena Shana, které vychází v edici Albatrosu, pod značkou **CooBoo** je vydávána například *Sága Lartena Hroozleyho* či série *Demonata*.

V edičních plánech nechybí ani komiksy. V oblíbené frankofonní sérii o *Leonardovi*, vyšlo prozatím pět titulů pojednávajících o geniálním vynálezci, který paroduje Leonarda da Vinci. Edice **Manga Shakespeare** obsahuje díla Williama Shakespeara v komiksové podobě japonského manga stylu. V roce 2009 byl vydán *Richard III.* v rámci edice **Albatros IN**, pod značkou **CooBoo** vyšly pak v nové edici *Hamlet* a *Sen noci svatojánské*. Jednotlivé knihy byly ilustrovány různými kreslíři. V komiksovém zpracování vyšly také *Pohádky Hanse Christiana Andersena* a *Kreslené pohádky bratří Grimmů*.

V produkci **CooBoo** lze najít také portréty populárních osobností (*Johnny Depp*, *Michael Jackson – král popu 1958–2009*, *One Direction – kdo jsme*).

4. 4. 2. 10. Populárně-naučná literatura

Zájem o naučnou literaturu přichází ve vlnách. Cestou k současnému čtenáři je například snaha podávat i naučné obsahy zajímavou a zábavnou formou. Příkladem takového titulu jsou například *České dějiny očima psa* od Martiny Drijverové, které vydal Albatros v roce 2004.

„Když jsem asi před třiceti lety v rozhovoru s některými redaktory Albatrosu (...) hovořil o zvýšení celkového počtu populárně-naučných titulů pro mladé čtenáře, zdálo se téměř utopií, aby tato ediční oblast dosáhla alespoň 30 % vydávané produkce,“ uvedl Vladimír Hulpach v roce 2000. Postupně však objem naučné literatury stoupal, v Albatrosu vycházela kapesní edice OKO, objevily se původní (Bohumil Říha a Milena Lukešová) i překladové encyklopedie (Larousse) (Hulpach: Z produkce původní populárně-naučné literatury pro děti a mládež v roce 2000, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. Zlatý máj: o dětské literatuře a umění. 2000).

Do roku 2006–2007 vydával Albatros zhruba 30–40 % naučné literatury. V posledních letech byl ale zájem o populárně-naučnou literaturu opět na ústupu. O edici **OKO**, která existuje od roku 1961 a od roku 2000 byla vydávána i na

CD-ROMech, a která byla velmi dobře prodejná – podle slov programového ředitele Albatrosu se prodávalo kolem pěti až šesti tisíc výtisků a u některých titulů dosáhly prodeje až ke dvaceti tisícům kusů²⁶ – přestal být téměř zájem a nakladatelství bylo nutno ji zastavit. „Po vydání posledních knih edice **OKO** (*Nový rozum do kapsy, Rok do kapsy*) klesl o veškerou populárně naučnou literaturu zájem. (...) Na internetu, který je dnes snadno dosažitelný, se dá najít vše. (...) To byl také důvod, proč jsme edici **OKO** úplně zastavili, publikace by doslova zkrachovaly. Oka byla populární, ale teď toho neprodáme ani 1 500 kusů.“²⁷ Posledními tituly z edice **OKO** byly *777 + 1 zajímavost z historie Země* (Bořivoj Záruba, 2010, CD-ROM) a *Kapersní svět 2* (Jiřina Bulisová a Marek Chvátal, 2013, tištěná kniha).

Nyní se naučná literatura vrací, i když v jiné podobě – „v Albatrosu jsme tomu dřív říkali *umělecko-naučná literatura*, to znamená – *chci, aby se moje dítě nebálo, tak mu koupím knížku Nebojím se ve tmě.* (...) *Nebo téma cestování rodičů s dětmi, dítě si chce psát deník – tak teď chceme vydávat deník na dovolenou pro děti,*“ uvádí Ondřej Müller.

Mezi lety 2001–2008 Albatros vydával klasické encyklopedie – Knížky z edice **Halóó, jak to je** (2001–2006) byly zaměřeny především na popularizaci vědních oborů, v edici **Očko** (2002–2006), odvozené od edice *Oko*, vycházely malé encyklopedie zaměřené na konkrétní oblast. Edice **Incyclopedie** (2005–2008) se specializovala na zahraniční a edice **Dokéo** (2005–2008) na francouzské encyklopedie.

Dalšími edicemi navazujícími na encyklopedickou tradici byly **Svět zvířat** (1997–2008), atlasy **Svět v obrazech** (2000–2005), **Dějiny v obrazech** (1992–2005), **Moderní encyklopedie** (2003), **Poznej světové dědictví UNESCO** (2002–2004).

Edice **Albatros IN** (2005–2009) zaměřená na učebnice obsahovala řady **Klíč** (2005–2008) – *Klíč ke slohu, Klíč k matematice*, **Paklíč** (2008–2009) – *Kuna nese nanuk aneb Čeština vás baví* a **SMS. Stručný – malý – srozumitelný** (2006–2009) – *SMS Biologie, SMS Chemie, SMS Francouzština, SMS Jak vyzrát na učení*.

V edici **Neobvyklá povolání** vyšly v roce 2008 tituly *Archeolog!* a *Špion!* a v rámci edice **Už vím proč?** (2009–dosud), která je určena menším dětem, jsou vydány překladové tituly o zvířatech, strojích, sportech ad. (*Na stavbě, Vše o hasičích, Objevujeme dobu kamennou, Fotbal a vše o něm* či *Můj první atlas světa*).

²⁶ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

²⁷ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

Edice **Prahou slavných osobností** (2008, *Prahou Franze Kafky*) přešla do produkce nově vzniklého nakladatelství **Plus** (2010, *Prahou Wolfganga Amadea Mozarta*).

4. 4. 2. 11. Vznik nakladatelství Plus a jeho zaměření

V rámci rozšiřování mediální společnosti se z Albatrosu vydělilo nakladatelství **Plus**. Pod tuto značku byly zařazeny knihy určené dospělým čtenářům, mimo jiné také esejistická edice Albatrosu **Speculum** (2009). Pokračuje i výše zmiňovaná edice **Prahou slavných osobností**, ve které by měly vyjít tituly o Jaroslavu Haškovi či Bohumilu Hrabalovi.

Knižnice **Albatros Plus** (2004–2009), určená dospívajícím a dospělým, byla zaměřena především na beletrii (Stephen Clarke, Marc Levy, Ondřej Neff) a detektivní příběhy (edice **Klasika detektivní literatury 20. století**, 2003), ale také na oblast vaření či knihy o populárních osobnostech.

V rámci fiction literatury vychází v **Plusu** kromě detektivních románů (v současné době edice **Drsný sever** či populární *Volání Kukačky* a *Hedvábník* Roberta Galbraitha – pseudonym J. K. Rowlingové) také romány humoristické, psychologické, historické, či knihy s hororovou a sci-fi tematikou.

V **Pestré řadě soudobé prózy** vychází díla již známých (Romain Gary, DBC Pierre či Ali Smithová) i nově objevených (Gaito Gazdanov, Edward Luis Wallant, Penelope Fitzgeraldová, Evald Flisar) a začínajících (Nell Leyshonová, Jedediah Barry, Peter Heller, Emmi Itäranta) autorů.

Kromě případů Cormorana Strika (*Volání Kukačky* – 2014, *Hedvábník* – 2015) vydaných pod pseudonymem Robert Galbraitha nejen v tištěné, ale také v audio verzi, vyšel (4. 4. 2013) v nakladatelství **Plus** také román J. K. Rowlingové *Prázdné místo*, který pojednává o soudobé společnosti.

V březnu 2013 byly k novému románu spuštěny webové stránky,²⁸ které usnadnily objednání knihy a sloužily také jako diskuzní fórum (Albatros Media a. s. Webové stránky k Prázdnému místu spuštěny [online]. Praha, 2013).

Titul bylo možno zakoupit v Paláci Luxor v Praze a knihkupectví Barvič a Novotný v Brně již den před jeho oficiálním vydáním. Pasáže z knihy při této

²⁸ Dostupné na: www.casualvacancy.cz

příležitosti předčítali herečka Lenka Vlasáková, předkladatelka Hana Zahradníková, zástupci společnosti Albatros Media a odvážlivci z řad kupujících, kteří byli posléze odměněni (Albatros Media a. s. Exkluzivní předprodej Prázdného místa [online]. 2010).

*„K psaní přistupuji pořád stejně, ale moje nová kniha je velmi odlišná od série s Harrym Potterem, o kterou se v Čechách tak skvěle stará nakladatelství Albatros a na Slovensku nakladatelství Ikar. Způsob, jakým k nové kapitole mé literární kariéry přistoupilo nakladatelství Plus společnosti Albatros Media, mě přesvědčil, že jsem mu ráda svěřila vydání svého románu *The Casual Vacancy* v češtině i ve slovenštině,“* řekla k českému a slovenskému vydání spisovatelka Joanne K. Rowlingová.

„Společnost Albatros Media je (...) potěšena, že uspěla v tvrdé konkurenci řady dalších vydavatelů, kteří měli zájem o vydání (...) Kniha (...) je v současné době jednoznačně nejočekávanějším projektem celosvětového knižního trhu, máme proto velkou radost, že to je právě naše nakladatelství Plus, které přinese toto dílo J. K. Rowlingové čtenářům (...)“ uvedl Václav Kadlec, generální ředitel společnosti Albatros Media a. s. (Albatros Media a. s. Plus vydá novou knihu J. K. Rowlingové [online]. Praha, 2010).

Podle slov Ondřeje Müllera se o Harryho Pottera nikdy nebojovalo, agenturu Christopher Little nikdy nenapadlo nabízet tituly jinde. Až teď, když práva přešla na jiného majitele, se situace změnila. *„I když jsme teď vydali Galbraitha, myslím, že na další romány od Rowlingové udělají aukci jako na cokoli jiného, ať byl Harry Potter nebo nebyl.“*

Nakladatelství **Plus** se zaměřuje také na komiksy – mimo jiné je exkluzivním vydavatelem děl Káji Saudka (*Lips Tullian, Muriel a andělé*) či Charlese Schulze (*Snoopy nad věcí, V hlavní roli Snoopy*). Titul *Svět podle Snoopyho* byl v roce 2010 oceněn **Zlatou stuhou** v kategorii Beletrie pro děti a mládež a *Lips Tullian* získal téhož roku zvláštní ocenění za nakladatelský počin.

4. 4. 2. 12. Komiksy

Komiksy vycházejí také v produkci Albatrosu. Nakladatelství vydalo například komiksy o *Šmoulech*, *Knihu komiksů* Karla Franty, *Obrázky z československých dějin* Jiřího Černého, Barbary Šalamounové a Jaroslava Veise, *Dítě s hvězdičkou* Marca Lizana, Loica Dauvilliera a Grega Salseda či sérii populárně-naučných titulů s historickou tematikou (*Husité, Řemesla, Jak se staví město* či *Na hradě Bradě*) Kláry

a Jana Smolíkových. Edice **Tintinova dobrodružství** (2004–2011) obsahuje 24 komiksových knih o reportéru Tintinovi doprovázeném při dobrodružných výpravách psem Filutou.

4. 4. 2. 13. Poezie

Součástí edičního plánu nakladatelství Albatros je také poezie.

Editor Petr Šrámek sestavil dvě antologie dětské poezie. Roku 2010 *Nebe peklo ráj* s podtitulem Tyglík české poezie pro děti 20. století (ilustrace Radana Přenosilová, Alžběta Skálová, Alžběta Zemanová), o dva roky později pak knihu s podtitulem Krasohled české poezie pro děti 19. století, *Hrábky drábky odpadky*. (ilustrace Chrudoš Valoušek). Titul *Nebe peklo ráj* získal roku 2009 **Zlatou stuhu**, zvláštní ocenění za nakladatelský počin. *Hrábky drábky odpadky* byly oceněny za výtvarné zpracování v roce 2012.

V edici **Stoletý kalendář** byl roku 2012 vydán výbor básní Jaroslava Vrchlického *Začarovaný tatrmánek*, sestavený Petrem Šrámkem a ilustrovaný Tomášem Klepochem. Básně v této sbírce jsou určeny či alespoň tématicky blízké dětem. O rok později pak vychází titul *Lidské klubíčko*, výbor z poezie Vladimíra Vokolka, jenž byl sestavený ku příležitosti stého výročí jeho narození. Básně, ve kterých rozmlouvá otec se svým synem, doplnil ilustracemi Miloš Kopták.

Sbírka podzimních veršů Radka Malého vyšla v Albatrosu v roce 2011 pod názvem *Listonoš vítr*. V roce 2014 spatřila světlo světa další kniha veršů, věnující se tajemnému moři, jeho krutosti i velkolepé nádheře a nesoucí název *Moře slané vody*. V knihách jsou krásné ilustrace Pavla Čecha, v *Moři slané vody* i na několika rozvíratelných stranách.

Listonoš vítr získal v roce 2011 **Zlatou stuhu** v kategorii Literatura pro děti a o rok později cenu **Magnesia Litera** v kategorii Kniha pro děti a mládež. Titul *Moře slané vody* byl letos nominován na **Zlatou stuhu** v kategorii beletrie pro děti.

5. Podpora dětského čtenářství

V současné době se často mluví o tom, že děti málo čtou. Hlavní vina se připisuje vlivu televize a digitálních médií. Katastrofické scénáře hovoří o tom, že budoucí generace nebudou číst vůbec a v důsledku toho se výrazně zhorší schopnost porozumět textu, paměť i komunikační dovednosti, ať už v mluveném či psaném projevu.

Přivést děti ke knihám by měla v první řadě rodina ve spolupráci se školou. Doplňkem pro rozvoj čtenářství jsou také programy veřejných knihoven – pracovníci knihoven mají velkou šanci zapůsobit na dítě, protože se v literatuře orientují.

Děti potřebují číst, aby si osvojily základní gramatická a stylistická pravidla, (...) je ale dobré jim vštípit i to, že čtení není jen „další učení“ (Vacek: Psychologický pohled na čtenářství a rozvoj osobnosti dítěte, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. Zlatý máj: o dětské literatuře a umění. 2000). Nutné je především ukázat dětem, že čtení samo o sobě je zábava. Nepřístupovat ke čtení jako k prostředku získání odměny – „zábava až po povinnostech“.

Daniel Pennac sepsal desatero (Pennac 2004), podle kterého by měl chytrý rodič/učitel/knihovník postupovat, aby dítě v četbě podpořil, ale zbytečně mu nediktoval veškerá pravidla – nechal mu prostor a do jisté míry volnou ruku i při výběru knih.

Právo nečíst.

Možná to, že dítě nečte, není tím, že by nechtělo. Může mít málo času, starosti a povinnosti, nebo zkrátka nenašlo knihu, která by ho zaujala.

Právo přeskakovat stránky, právo knihu nedočíst a právo jen tak listovat.

I kdyby si dítě našlo v knize jen pasáž či větu, která by ho zaujala, stojí to za to.

Právo číst tutéž knihu znovu.

Nemělo by jít o to přečíst co nejvíc knih. Konec konců i pohádky slýchávají děti rády znovu a znovu, stejně jako se dospělí rádi podívají na oblíbený film.

Právo číst cokoli.

Hodnocení knih je samozřejmě subjektivní záležitostí, přesto se i v literatuře pro dospělé najde mnoho titulů považovaných společností za brakovou literaturu. Dospělí se rozhodují vlastním rozumem, „na vlastní riziko“, avšak dítě by měl rodič/učitel/knihovník do jisté míry vést, nebo alespoň být ochoten ve výběru poradit. Přesto platí, že se dítě může dostat ke „kvalitní“ literatuře právě skrze tu „méně kvalitní“.

Právo na bovarysmus (choroba způsobená textem, odvozeno od Flaubertovy *Madame Bovary*).

Není třeba mít strach z přílišného vžití se do světa prezentovaného v knize. Každá dívka jistě za chvíli pochopí, že za upíra ani vlkodlaka se nemůže provdat, ani se v ně proměnit.

Právo číst kdekoli, právo mlčet a právo číst nahlas.

Důležité není jen to, aby dítě vidělo rodiče číst, ale zároveň to, aby mělo v případě zájmu možnost o knihách mluvit a mělo na samotné čtení dostatek času a soukromí. Hovořit o (pře)čtených knihách by se pak mělo také ve školách. Podle výpovědí dětí však přibližně čtvrtina českých učitelů rezignovala na hlavní nástroj podpory dětského čtenářství – komunikaci o přečteném (Matoušek, Reissner 2005: 7). K tomu, že je dobré o knihách po přečtení mluvit, patří ale také právo mlčet, nechat si zážitek sám pro sebe. Nechce-li se dítě o své dojmy podělit, nebylo by dobré ho nutit. Pokud má ale naopak chuť číst nahlas a třeba se tak o svou radost podělit i s námi, je dobré dát mu k tomu příležitost.

V roce 2013 proběhl první *reprezentativní výzkum dětského čtenářství v České republice*, který připravila Národní knihovna ČR. Průzkum se soustředil na děti školního věku a zaměřoval se na vztah dětí k četbě, knihám a knihovnám. Čtení knih by podle průzkumu označilo jako zábavnou činnost 47 % českých dětí, pro 18 % je však spojeno s nudou. Dívky čtou raději než chlapci (59 % dívek a 37 % chlapců považuje čtení za zábavné). Starší děti pak vnímají knihy jako prostředek ke vzdělávání.

Třetina dětí čte každý den, třetina naopak nepřečte ani jednu knihu za měsíc. Vztah dětí k četbě ovlivňuje především včasné získání dovednosti číst plynule a bez námahy, rodina (čtenářství rodičů, předčítání v útlém věku) a škola. Veřejné knihovny navštěvuje zhruba polovina dětí. Pouze 12 % dětí uvedlo, že jim rodiče nečetli (České děti jako čtenáři v roce 2013. Národní knihovna ČR, Mediasearch, Friedlaenderová, Vrbíková [online]. 2013).

5. 1. Důvody nečtenářství

Hlavním důvodem, proč děti nečtou jsou podle průzkumu (tamtéž) především jiné aktivity, které je baví víc – volný čas tráví děti sledováním televize a surfováním po internetu, který využívají i jako školní pomůcku.

„Přijde mi, že dítě nemá čas, doslova jak dospělý. Možná by si někdy něco přečetlo rádo, ale nemá na čtení čas,“ říká Ondřej Müller. *„Děti jsou velice vytížené. Přetížené z médií, z internetu valí se to na ně ze všech stran. Vedle toho mají milion aktivit.“*²⁹ Jedna z myšlenek na stránkách titulu *Jako román* francouzského pedagoga a spisovatele Daniela Pennaca však je, že čas na čtení je vždy čas kradený. Kvůli čtení tedy musíme něco obětovat. Čas na čtení by jinak neměl v dnešní době nikdo (Pennac 2004).

Samotný proces čtení je velmi důležitý, protože dítě se při něm učí být samo, bez neustálého sociálního kontaktu, zabavit se a soustředit. Tato schopnost je v současné době ohrožena všudypřítomnými chytrými telefony a počítači, díky nimž je neustálý kontakt zajištěn. *„V tomto podnětém přesyceném světě je kniha jednou z posledních možností, jak být plně a zajímavě sám se sebou, se svými představami“* (Vacek: Psychologický pohled na čtenářství a rozvoj osobnosti dítěte, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. Zlatý máj: o dětské literatuře a umění. 2000). Vizualní média naproti tomu podporují spíše pasivně receptivní schopnost – je možné sledovat televizi a zároveň se věnovat jiné činnosti. Čtení je pak aktivním způsobem přijímání informace (Vágnerová 2000).

Veškerou vinu ale nemůžeme připisovat vlivu digitalizace, technologií a nových médií. Stagnaci zájmu dětí o četbu zavinilo také výchovné působení generací v postkomunistických kulturách (Matoušek, Reissner 2005: 4).

²⁹ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

5. 2. Cesta dětí ke knihám

Dětská kniha je podle průzkumu *Jak čtou české děti?* z let 2002–2003 (Jak čtou české děti?: Analýza výsledků sociologického výzkumu. Gabal, Analysis & Consulting s. r. o., Václavíková Helšusová [online]. 2003) především dárkem od rodičů či prarodičů. Podle průzkumu z roku 2013 (České děti jako čtenáři v roce 2013. Národní knihovna ČR, Mediasearch, Friedlaenderová, Vrbíková [online]. 2013) tři čtvrtiny dětí dostávají knihy jako dárek. Kniha tak nemá za cíl zaujmout pouze děti, ale také ty, kdo je kupuje – rodiče, prarodiče. Starším dětem, které si vybírají knihy samy, jsou pak určeny spíše tituly nakladatelství Coobook.

„Na to jsme si dokonce před dvěma lety dělali studii, pověřili jsme mediální organizaci, a ta nám sledovala, jak vybrané skupinky lidí vnímají Albatros, co by z Albatrosu kupovali a je pravda, že čtenáři Albatrosu řekneme stárnou. Proto taky vznikla značka Coobook, která se zaměřuje hlavně na teenagery, kteří už si kupují knížky sami. Ale jinak nakupují hlavně lidé kolem čtyřiceti padesáti let, maminky a babičky. Nejsme si ale zcela jistí, jak to probíhá s těmi dětmi do nějakých 8–9 let.“³⁰

Cestu ke knihám a pomoc s jejich výběrem by měli zprostředkovat také učitelé ve školách, podle zmiňovaného průzkumu (České děti jako čtenáři v roce 2013. Národní knihovna ČR, Mediasearch, Friedlaenderová, Vrbíková [online]. 2013) však třetina dětí nedostává od svých učitelů seznam doporučených knih a upřednostňuje volný výběr knížek ke čtení.

Jak vyplývá z knihy Čtení není žádná nuda (Černá 2014), děti ve škole čtení mnohdy nebaví, protože jsou nuceny přestat právě ve chvíli, kdy je kniha baví nebo jsou naopak nuceny číst ve chvíli, kdy na to nemají náladu. Problém je také nedostatečné rozlišení vkusu dívek a chlapců či nepřizpůsobení se době – výběr titulů oblíbených učitelkou v dětství apod. Jak uvádí Olga Černá – když dítě dostane jako povinnou četbu to, co se paní učitelce osvědčilo před čtvrt stoletím nebo to, o čem paní učitelka nic neví a nemůže si o tom tedy povídat, je to další hřebíček do rakve zájmu o čtení.

5. 3. Klub mladých čtenářů Albatros

Klub mladých čtenářů³¹ je největší projekt zacílený na dětské čtenáře, do kterého je v současné době zapojeno více než 2 500 základních škol. Byl založen v lednu roku

³⁰ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

³¹ Dostupné na: www.kmc.cz

1964 a jeho cílem je poskytnout dětem za spolupráce vzdělávacích institucí lepší přístup ke kvalitní literatuře. Na každé škole je zvolen tzv. důvěrník, kterému jsou pětkrát ročně zaslány nabídkové katalogy (podzimní, speciální vánoční, zimní, jarní a letní), které obsahují výběr titulů nakladatelství Albatros, určených převážně dětem prvního a druhého stupně základních škol. Členství v klubu přináší nejen výhody v podobě cenného poradce, dopravy knih zdarma a nižších cen, ale také možnost zapojit se do programu besed s autory, autorských čtení a literárních soutěží. K vybraným knihám jsou také poskytovány doplňkové metodické materiály.

5. 4. Projekty na podporu dětského čtenářství

Nakladatelství Albatros se podílí na podpoře dětského čtenářství také v rámci celostátních projektů a dalších akcí.

Podporou čtenářství se v České republice zabývá mnoho lokálních i celonárodních projektů.³² Propagaci četby se věnují knihovny, organizace SKIP, Česká sekce IBBY, Svaz českých knihkupců a nakladatelů, Klub ilustrátorů, Obec spisovatelů, knihkupci aj., ale také nakladatelé knih a jejich knižní kluby.

Motivace je různá, od touhy rozšířit dětem obzory a ukázat jim krásy skrývající se v knihách až po zisk z vydávaných knih. Jedno bez druhého však není možné, nebýt prostředků, není nových knih a vydávaných autorů a tím pádem ani čím nadchnout malé čtenáře.

³² Čtenářství je podporováno také ve světě, například v Lotyšsku existuje projekt Lotyšská dětská porota, kterého se účastní stovky knihoven. Každý rok jsou vybrány nejzajímavější dětské knihy lotyšských i zahraničních autorů, jsou zakoupeny do všech knihoven a rozříděny do kategorií podle věkových kategorií. Posléze se hlásí děti, které určenou kategorii přečtou a vyberou nejlepší knihu. Vše slouží mimo jiné jako zpětná vazba pro knihovny, nakladatelství a autory.

Ve Francii zřídili v rámci projektu Radost prostřednictvím knih státní středisko dětských knih, financované ministerstvem kultury. Kromě shromažďování knih pro mládež pořádá středisko vzdělávací a propagační akce a také vydává revue, která obsahují přehled vydané dětské literatury a odborné recenze.

(www.lajoieparleslivres.com)

Úspěšný systém na podporu zájmu čtenářů o knihy funguje také Holandsku. Vydavatelé, knihkupci a knihovny pořádají různé akce, a to společnými silami a prostředky.

Hlavní akcí je březnový Týden knihy, kdy určený spisovatel napíše nový román, který knihkupci zakoupí za velmi malé peníze. Zákazníci obdrží novinku k zakoupené knize jako dárek, čímž se razantně zvýší prodej. Malým čtenářům je určen říjnový Týden knih pro děti. Akce je také spojena s dárkem v podobě knihy, ale zároveň je provázena bohatým programem – předčítání knih, setkávání se s osobnostmi (TICHÝ, Zdeněk A. Jak se podporuje čtení v Evropě. Knihovna plus [online]. 2006).

V Německu je jedním z největších projektů zaměřených na podporu čtenářství Začínáme číst – tři milníky čtenářství, jehož motto zní Čtení pomáhá dětem porozumět světu. K projektu byly vytvořeny také internetové stránky (www.lesestart.de), na kterých je možné získat texty ke čtení, plány a nápady na s nimi spojené hry a mnohá doporučení.

Dalším počinem, vzniklým z iniciativy Stiftung Lesen je Mein Papa liest vor!

(www.stiftunglesen.de/programmbeereich/kindertagesstaette/mein-papa-liest-vor), který se snaží podpořit otce v roli „předčítače a vypravěče pohádek“. Z výzkumů totiž vyplynulo, že příliš otců nečte svým dětem pohádky. Snahu o změnu podporují jednotlivé podniky, kteří svým zaměstnancům – poskytují přístup k archivu textů, které si mohou na pracovišti stáhnout, vytisknout a zbavit se tak alespoň části starostí v podobě shánění vhodných materiálů.

5. 4. 1. Celé Česko čte dětem

Cílem společnosti Celé Česko čte dětem,³³ jejíž zakladatelkou je Mgr. Eva Katrušáková, je propagace hlasitého čtení. Společné čtení dětí a rodičů je zároveň vhodným prvkem výchovy a má napomoci v budování pevných vazeb v rodině. Heslo projektu zní: „*Stačí 20 minut denně.*“

V rámci projektu se konají jednotlivé akce, mimo jiné Týden čtení dětem, Čtení dětem v nemocnici, Babička a dědeček do školky, různé semináře, veletrhy a také sbírky. Týden čtení dětem se letos koná již popáté, během prvního červnového týdne budou dětem číst také známé osobnosti.

5. 4. 2. Noc s Andersenem

Od roku 2001³⁴ se každoročně koná akce, při které knihovny svádí boj o zájem dětí. Projekt³⁵ je zároveň oslavou *Mezinárodního dne dětské knihy*, který připadá na druhý dubnový den, výročí narození dánského pohádkáře Hanse Christiana Andersena. V průběhu večera a noci čeká na děti v jednotlivých knihovnách program plný hlasitého čtení, soutěží a her. V rámci prvního ročníku Noci s Andersenem vznikla také myšlenka volit cenu nočního spáče. Ondřej Müller připravil elektronickou soutěž, v níž nejrychlejší luštitelé získali knihy z produkce nakladatelství Albatros.

Akce, která se zrodila v Uherském Hradišti, se v průběhu několika let stala nejen celonárodním, ale dokonce mezinárodním projektem. Noc s Andersenem je pořádána například na Slovensku, v Polsku, Německu či Slovinsku.

5. 4. 3. Rosteme s knihou

Projekt *Občanského sdružení českých knihkupců a nakladatelů* a jejich společnosti *Svět knihy, s. r. o.* byl poprvé představen na veletrhu Svět knihy Brno v roce 2005. Obsahovou náplní projektu jsou soutěže, ankety, knižní výstavy, setkání s autory či literární a výtvarné workshopy. Vznikly také dva portály, z nichž jeden je rádcem spíše pro dospělé³⁶ – lze na něm najít mimo jiné doporučené knihy či pozvánky na

³³ Dostupné na: www.celeceskoctedetem.cz

³⁴ Již roku 2000 se konala Noc s Andersenem v knihovně v Uherském Hradišti. Od roku 2001 se díky Klubu dětských knihoven SKIP pořádá v mnoha knihovnách (počet se mění každým rokem).

³⁵ Dostupné na: www.nocsandersenem.cz

³⁶ Dostupné na: www.rostemesknihou.cz

literární akce a druhý³⁷ je koncipován jako zábavný web pro děti plný her a soutěží, v nichž hraje kniha hlavní roli.

V letošním roce byla v rámci kampaně vyhlášena literární soutěž, které se mohou v jednotlivých kategoriích zúčastnit děti z prvního a druhého stupně základních škol a zájemci ze škol středních. Jejich úkolem je napsat příběh o knize, která významně ovlivní hlavního hrdinu či dokonce sama hlavním hrdinou je.

Dalším počinem je souboj čtenářů, kterého se účastní žáci šestých tříd základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. V jednotlivých čtenářských skupinách pak děti čtou vybrané knihy a odpovídají na soutěžní otázky. Cílem tohoto projektu je zvýšení čtenářské gramotnosti, a to právě u dětí ve věku kolem deseti let. V tomto věku totiž podle průzkumů ztrácí mnoho dětí zájem o krásnou literaturu.

Kampaň Rosteme s knihou také v rámci projektu Spisovatelé do škol zprostředkovává výukový materiál do hodin českého jazyka a literatury.

5. 4. 4. Čtení pomáhá

Do projektu Čtení pomáhá³⁸ a rozhodování, komu přispět, se mohou zapojit přímo děti. V rámci své kategorie (1.–5. třída, 6.–9. třída, střední škola) si vyberou knihy a po jejich přečtení vyplní test. Po úspěšném vyplnění získají 50 korun ve formě kreditu. Peníze pak věnují na jeden z nominovaných dobročinných projektů. V každé kategorii je nejméně 120 knih a další jsou postupně doplňovány. Knihy vybírá odborná porota v čele se Zdeňkem Svěrákem. Díky Čtení pomáhá je ročně podpořeno více než 100 charitativních projektů sumou 10 milionů korun.

Nakladatelství Albatros pořádá soutěž *Čtení s Albatrosem*, které se může zúčastnit každý, kdo vyplňuje zmiňované testy. Každý měsíc je vítěz odměněn knihami od Albatrosu. Jednotlivé třídy a školy mohou vyhrát účast v semináři Jak se vaří knížka či besedu se spisovatelem. Tři nejúspěšnější školy získají také knihy z nabídky Albatrosu.

³⁷ Dostupné na: www.rostik.cz

³⁸ Dostupné na: www.ctenipomaha.cz

5. 4. 5. Čteme pro kuře

Projekt *Pomozte dětem*³⁹ pořádá ve spolupráci s projektem *Čtení pomáhá* a nakladatelstvím Albatros uspořádal desetihodinový charitativní maraton ve čtení. Do akce se může zapojit každý příchozí, přečíst kousek dětské knížky a přispět do sbírky. Čtecí maraton podporuje také řada známých osobností.

V České republice fungují i další projekty na podporu čtenářství, není však v mých silách – ani mým cílem – všechny zmapovat. Ráda bych však alespoň některé stručně představila.

Díky Knihovně Jiřího Mahena a jejímu centru dětského čtenářství nedávno vznikla *Databanka knihovnických programů*.⁴⁰

V havířovské knihovně jsou například pořádány *Cesty za knihou*. Děti si v určený čas čtou knihy, které si samy vybraly, potom odpoví na pár základních otázek a knížku obodují. Paní učitelka je odmění razítkem do čtenářsko-cestovního pasu. V knihovně se také pořádají různé čtenářské akce. Vše napomáhá knihovně při doplňování fondu. Každý rok jsou pasováni nejlepší čtenáři a skokani roku. V sedlčanské knihovně je v rámci *Soutěže sečtělých řízků* vyhlášeno téma měsíce, na které děti čtou knihy, zapisují je a pro každou třídu se pak sčítají „centimetry přečtených knih“. Vítěz je vyhlášen na závěrečných řízkových hodech (Černá 2014 42–43).

I zde tedy mohou být motivací počty centimetrů a odměny, děti by však neměly být stresované tím, kolik a jak rychle přečtou. Hlavním pozitivem je ochota poskytnout radu a současné umožnění samostatného výběru titulů, což dává dětem velkou šanci, aby si literaturu zamilovaly a přistupovaly k ní po svém.

Další akce pořádá přímo *Svaz knihovníků a informačních pracovníků (SKIP)* a jeho *Klub dětských knihoven*.⁴¹ – *Kamarádka knihovna*, *Kde končí svět*, *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*, *Škola naruby*, *Den pro dětskou knihu*.

³⁹ Dostupné na: www.pomoztedetem.cz

⁴⁰ Dostupné na: www.knihovnici.kjm.cz

⁴¹ Dostupné na: www.kdk.munovapaka.cz

Nakladatelství *Meander* pořádá od roku 2010 literární festival pro děti a jejich rodiče s názvem *Děti, čtete?* (do roku 2011 *Děti čtěte!*).⁴² Součástí programu jsou autorská čtení, výtvarné dílny, výstavy, hudba i divadlo.

Od roku 2012 je také díky finanční podpoře z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR realizován projekt *Brána ke vzdělávání: školní čtenářské kluby posilující rovné příležitosti dětí a žáků se SVP. Čtenářské kluby*⁴³ fungují formou odpoledních kroužků na základních školách a ve spolupráci s veřejnými knihovnami. Cílem projektu je představit knihy převážně dětem, které pocházejí z rodin, kde se nečte a kde knihy chybí.

⁴² Dostupné na: <http://www.meander.cz/festival-deti-ctete-2015>

⁴³ Dostupné na: www.ctenarskekluby.cz

6. Knižní ocenění a fenomény dětské literatury

Podle dosavadních zjištění (tvrzení z roku 2000) nejsou pro děti školního věku literární postavy identifikačními vzory (Vacek: Psychologický pohled na čtenářství a rozvoj osobnosti dítěte, In: NEZKUSIL, Vladimír ad. Zlatý máj: o dětské literatuře a umění. 2000). Přednost mají televizní hvězdy. Od roku 2000 se však situace proměnila a Harryho Pottera či malého poseroutku si mnohé děti oblíbily nejen jako hrdiny, které mohou obdivovat, ale také jako obvyčné děti, které mohou pochopit a v nichž se mohou zhlédnout.

V rámci výzkumu provedeném v roce 2013 zvolily děti jako nejoblíbenější knížku *Harryho Pottera*, druhou nejpopulárnější se stal *Deník malého poseroutky*⁴⁴ a na třetím místě se umístilo *Stmívání*. Z výsledku je patrné, že ztotožnění se či sympatizování s knižními postavami hraje významnou roli.

Zvláštní na knihách o Harrym Potterovi je to, že jak při postupném vydávání knížek dospíval hlavní hrdina, tak rostli i jeho čtenáři. „*Rowlingová umí výborně vyprávět a udržet pozornost a napětí lidí v sedmi, často velmi objemných svazcích,*“ doplňuje Müller (První Harry Potter s autorčinými rukopisy se vydražil za 4,6 milionu. Česká televize [online]. 2013).

Jednou z cest, jak přiblížit dětem obsahy klasičtějších knih a proměnit tak i v nich vystupující hrdiny v sympatické dnešní mladé generaci, může být převyprávění příběhů moderním způsobem či odlišnou formou (komiks). Tento trend jsem již zmiňovala v souvislosti s tituly Julese Verna převyprávěnými Ondřejem Neffem, můžeme však zmínit také komiksové zpracování Kafkovy *Proměny* (nakladatelství **Garamond**, zpracování a kresba Václav Gatarik) či edici **Manga Shakespeare** nakladatelství **CooBoo** (komiksové zpracování Shakespearových děl) a tamtéž vydaná komiksová zpracování pohádek z pera Hanse Christiana Andersena či bratří Grimmů. Vznikají také knihy, které se svým příběhem snaží vštípit dětem lásku ke knihám a seznámit je s klasickými hrdiny a autory. Příkladem takové knihy je *Analfabeta Negramotná*, příběh o dívence, která se shodou okolností ocitá v knihovně, kde ji v noci zamknou a kde poté prožívá zajímavá dobrodružství se slavnými knižními hrdiny jako jsou Pinocchio, Pipi Dlouhá punčocha či Harry Potter, a získává tak nejen rady do

⁴⁴ Tituly vychází v nakladatelství CooBoo, původně sérii vydával Albatros.

života, ale také kladný vztah k literatuře. Titul Jána Uličianského se stal nejúspěšnější slovenskou dětskou knihou roku 2012 a v České republice ho vydalo roku 2013 nakladatelství **Práh. Albatros** vydal v rámci edice **Romana** romány Ivony Březinové přibližující mládeži známé české i zahraniční spisovatele – *Básník v báglu* (Mácha), *Blázniví donkichoti* (Cervantes).

Stejný systém může fungovat i u starších či dospělých čtenářů, motivaci ke čtení u dětí a u dospělých totiž nelze zcela oddělit. V diskuzi u komiksové knihy *Liga výjimečných* od Alana Moorea (první díl 2002, druhý díl 2004, vydalo **BB art a Crew**), do které jsou dosazeni hrdinové z děl velikánů 19. století (například Herbert George Wells, Sir Arthur Conan Doyle či Jules Verne), se tak objevuje příspěvek „komix, který mě mimo jiné dokopal k tomu abych si konečně sehnal všechny wellsovky...“, potvrzující, že lidská mysl může fungovat v každém věku podobně.

6. 1. Ocenění dětských knih

Dětským knihám, jejich nakladatelům, autorů, ilustrátorům a překladatelům jsou udělována mnohá ocenění. Nejprve bych ráda krátce představila některá z těch, ve kterých o vítězných titulech rozhodují odborníci a lidé, kteří se pohybují v „knižním prostředí“.

6. 1. 1. Magnesia Litera

Od roku 2002 jsou udělovány Výroční knižní ceny **Magnesia Litera**,⁴⁵ jejichž cílem je propagovat kvalitní literaturu. Porotu jednotlivých kategorií určují oborově příslušné obce a organizace. Literu pro objev roku a Knihu roku vybírá 300 oslovených lidí z knižní branže. V roce 2003 vznikla také kategorie *Knihy pro děti a mládež*. Knihám vydaným v nakladatelství Albatros byla Litera v této kategorii udělena v roce 2007 – *Myši patří do nebe* Ivy Procházkové a 2012 – *Listonoš vítě* Radka Malého. V příloze uvádím přehled všech titulů oceněných v rámci této kategorie.⁴⁶

⁴⁵ Dostupné na: www.magnesia-litera.cz

⁴⁶ Viz příloha číslo 3: Přehled titulů oceněných v rámci kategorie *Knihy pro děti a mládež* Magnesia Litera

6. 1. 2. Zlatá stuha

Zlatá stuha je výroční ocenění nejlepších nakladatelských, literárních, překladatelských a výtvarných počinů v oblasti knih pro děti a mládež. Soutěž pořádá *Česká sekce IBBY, Klub ilustrátorů dětské knihy, Obec překladatelů a Památník národního písemnictví*. Ocenění je udělováno od roku 1993. Letos je na Zlatou stuhu nominováno deset titulů vydaných Albatrosem – v literární části pro děti *Moře slané vody* Radka Malého a *Útěk Kryšpína N.* Ivony Březinové, v literární části pro mládež *Zločin na Starém Městě pražském* Daniely Krolupperové a *3333km k Jakobovi* Petry Braunerové, za literaturu faktu pro děti a mládež *Jak se staví město* Kláry Smolíkové, za překlad pro děti *Jen jestli si nevymejšlíš* – překlad Lukáš Novák, Stanislav Rubáš, Zuzana Šťastná, ve výtvarné části pro děti titul *Bořivoj a blecha Fló* – ilustrace Andrea Tachezy, ve výtvarné části pro mládež *Muž z hodin* – ilustrace Juraj Horváth a *Obrazy ze Starého zákona* – ilustrace Renáta Fučíková a ve výtvarné části za literaturu faktu pro děti a mládež *Za zvířátky do hor* – ilustrace Andrea Tachezy. V příloze⁴⁷ uvádím přehled ocenění udělených knihám nakladatelství Albatros (a později Coobook a Plus) od roku 2002. Přehled veškerých udělených cen je dostupný na webu České sekce IBBY.⁴⁸

6. 1. 3. Nejkrásnější české knihy

V soutěži **Nejkrásnější české knihy**, pořádané od roku 2004 *Památníkem národního písemnictví a Ministerstvem kultury*, se udělují ceny v 7 kategoriích – jednou z nich je *Literatura pro děti a mládež*. Knihy, u nichž je podmínkou, že byly vydány v českých nakladatelstvích a vytištěny v českých tiskárnách, jsou hodnoceny z hlediska grafického, ilustračního a polygrafického zpracování. V příloze uvádím přehled titulů oceněných v rámci této kategorie.⁴⁹ Mezi tři vítězné tituly se i přes nominace tituly Albatrosu neprobojovaly. Podle Ondřeje Müllera vydává *Albatros* spolu s dalšími většími vydavatelstvími – *Knížní klub*, *Argo* – moc pěkné knížky, které jsou, i když to někdy novinářská a odborná veřejnost nechce vidět, po všech stránkách srovnatelné s knihami z produkce nakladatelství menších – *Baobab* či *Meander*.⁵⁰

⁴⁷ Viz příloha č. 2: Přehled knih nakladatelství Albatros (a později Coobook a Plus), kterým byla od roku 2002 udělena Zlatá stuha – výroční ocenění nejlepších autorů, překladatelů a ilustrátorů knih pro děti a mládež.

⁴⁸ Dostupné na: <http://www.ibby.cz/index.php/zlata-stuha-historie>

⁴⁹ Viz příloha č. 4: Přehled titulů oceněných v kategorii Knihy pro děti a mládež v rámci soutěže Nejkrásnější české knihy roku

⁵⁰ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

6. 1. 4. Nejlepší knihy dětem

*Komise pro dětskou knihu SČKN a Česká sekce IBBY vytvořily projekt⁵¹, ve kterém budou prostřednictvím katalogu každý rok doporučovat české dětské knihy. Do katalogu **Nejlepší knihy dětem** 2013/2014 (druhého v pořadí) se dostaly tyto tituly z produkce nakladatelství Albatros: *Krajiny domova* Václava Cílka, *Příliš mnoho andělů* Petra Chudožilova, *Moře slané vody* Radka Malého a *Muž z hodin* Juraje Horvátha.*

6. 1. 5. Výroční ceny Albatrosu

Nakladatelství **Albatros** uděluje **výroční ceny** svým nejúspěšnějším autorům, výtvarníkům a titulům. Od roku 1999 je v rámci výročních cen udělována *Cena Albatros za celoživotní práci s dětskou literaturou* (do roku 2012 *Cena Albatros za celoživotní práci s dětskou knihou*).⁵² Letos byl oceněn Jiří Šalamoun. Autor populárního *Maxipsa Fika* je letos spolu s Pavlem Šrutem nominován také na prestižní *Cenu Hanse Christiana Andersena*.⁵³

6. 2. Ankety o nejoblíbenější dětskou knihu

O tom, které knihy jsou nejlepší, rozhodují nejen odborníci, ale i děti a široká veřejnost. Nyní bych se ráda zaměřila na ankety, v nichž jsou nejlepší a nejoblíbenější knihy určovány právě jimi.

6. 2. 1. Anketa o nejlepší knihy pro děti a mládež v rámci projektu Čtení pomáhá

Knihy zařazené do projektu *Čtení pomáhá*⁵⁴ byly vybírány v celorepublikové anketě o nejlepší dětskou knihu. Více než 8 000 hlasujících vybralo jako nejlepší dětské knihy *Děti z Bullerbynu*, *Rychlé šípy* a *Mikulášovy patálie*, *Malého prince*, *Záhadu hlavolamu*, *Bylo nás pět* či *Harryho Pottera*. Hlasování probíhalo ve dvou kategoriích,

⁵¹ Dostupné na: www.nejlepsiknihydetem.cz

⁵² Viz příloha č. 5: Seznam nositelů Ceny za významný přínos v oblasti literatury pro děti a mládež (Do roku 2012 Ceny Albatros za celoživotní práci s dětskou knihou)

⁵³ Dostupné na: <http://www.ibby.cz/index.php/ceny-a-ocenni-ibby/28-cena-hanse-christiana-andersena-eti-autoi>

⁵⁴ Viz kapitola 5. 4. 4.

knihy pro děti 3. až 5. tříd základních škol a knihy pro děti 6. až 9. tříd základních škol. Do projektu bylo zařazeno 20 vítězných knih z každé kategorie.⁵⁵

V rámci projektu Čtení pomáhá bylo v roce 2013 provedeno dotazníkové šetření (Čtení pomáhá. Nejpůjčovanější kniha mezi mladými čtenáři? Deník malého poseroutky [online]. Praha, 2013), z něhož vyplývá, které knihy jsou mladými čtenáři nejčastěji vypůjčované. Děti z prvního stupně základních škol si nejčastěji půjčují *Deník malého poseroutky*, knihy Thomase Breziny a *Děti z Bullerbynu*. Žáci druhého stupně příběhy o *Harrym Potterovi*, ságu *Stmívání* a *Deník malého poseroutky* a mezi středoškoláky je kromě povinné literatury (nejčastěji *Romeo a Julie*, *Kytice* či *Ostře sledované vlaky*) nejpopulárnější sága *Stmívání* a *Upíří deníky*. Šetření se zúčastnilo 121 knihovníků z celé republiky.

Podle průzkumu Čtení pomáhá z roku 2014 je knihou, kterou přečtou děti úplně samy, nejčastěji *Honzíkova cesta*, *Harry Potter* a *Deník malého poseroutky* (Čtení pomáhá. *Honzíkova cesta*, *Harry Potter* a časopis ABC – to jsou favorité našich dětí [online]. Praha, 2014).

Průzkum z letošního roku prozrazuje, že čtyři pětiny dětských a dospívajících čtenářů mají rády, když je kniha zfilmována, více jak polovina z nich si raději nejprve přečte knihu. Přibližně polovina je také většinou spokojena s filmovým zpracováním, zatímco ostatní jsou zklamaní. Je tedy zřejmé, že fantazie – v tomto případě u poloviny dětských čtenářů – může stále zvítězit. Nejoblíbenějším filmem natočeným podle knihy je *Harry Potter* (Čtení pomáhá. Děti mají rády filmové adaptace knih. Nejvíce Harryho Pottera [online]. Praha, 11. 03. 2015).

„*Já radši přečtu nejdřív knihu, a pak se podívám na film. Dokonce mám doma na DVDčku některé filmy už několik let a stále jsem je neviděl, protože si chci přečíst tu knihu,*“ říká Ondřej Müller. Podle jeho zkušeností nemusí filmové zpracování knihy vždy podpořit její prodej. Záleží především na tom, komu je kniha určená. U teenagerů to ale funguje poměrně dobře.⁵⁶

6. 2. 2. Anketa SUK – Čteme všichni o nejčtenější a nejoblíbenější knížku pro děti

Celostátní anketu, která reflektuje novinky v oblasti literatury pro děti a mládež, pořádá *Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK)* ve

⁵⁵ Viz příloha č. 7: Vítězné knihy Ankety o nejlepší knihu pro děti a mládež v rámci projektu Čtení pomáhá

⁵⁶ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

spolupráci s *Klubem dětských knihoven*. Do akce, která se koná již od roku 1993, se každý rok zapojuje několik tisíc malých čtenářů. Od roku 1994 je také vyhlašováno dvacet nejčtenějších knih roku. V roce 2014 byl nejčtenější knihou *Deník malého poseroutky 8 – Fakt smůla* Jeffa Kinneyho, vydaná nakladatelstvím **CooBoo**. V první dvacítce se umístily čtyři tituly **Albatrosu**: *Anička v Austrálii* Ivany Peroutkové, *Za zvířátky do hor* Zuzany Kovaříkové, *Máme doma gorilu* Jana Vodňanského a *Kuba nechce prohrávat* Petry Braunové. Ceny byly udělovány v kategoriích *Cena dětí*, *Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP*, *Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství* a *Cena noci s Andersenem* (od roku 2001). V příloze uvádím přehled ocenění udělených knihám nakladatelství Albatros, vydaných po roce 2002, v rámci **Ankety SUK – Čteme všichni**. Kompletní výsledky jsou dostupné na portálu NPMK.⁵⁷

Deníky malého poseroutky se mezi oblíbenými tituly objevují již několik let. Série začala vycházet v nakladatelství Albatros, kam podle Ondřeje Müllera svým cílením také patří.⁵⁸ Knihy o poseroutkovi jsou plné vtipných příhod hlavního hrdiny Grega Heffleyho, jedenáctiletého kluka, který jako jeden z těch slabších prožívá na školních chodbách těžké chvíle. V sérii vyšlo v češtině prozatím 8 dílů, 9. díl (*Deník malého poseroutky: Výlet za všechny peníze*) vychází v květnu 2015. Na webu **Albatros Media** je možné si objednat nejen jednotlivé knihy, ale také boxy obsahující 1.–7. či 1.–8. díl. První dva díly byly vydány také jako audiokniha. Vydáním prvních dílů v audioverzi je zpravidla podpořen prodej dílů následujících.⁵⁹ Od roku 2014 vychází *Kalendář malého poseroutky* a v roce 2013 se na trhu objevil *Můj (nový) vlastní deník malého poseroutky*, do kterého si děti mohou zapisovat právě ve stylu oblíbených knih. O rok později si pak děti mohly zapisovat do poseroutkova školního diáře (*Školní deník malého poseroutky*). Podle Deníků byly také natočeny tři filmy.

Jednotlivé díly jsou oceňovány odborníky i dětmi a stávají se bestsellery, byly oceněny mimo jiné:

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 1: Zápisky Grega Heffleyho* (Albatros)

Druhá nejčtenější kniha roku 2009 (oceněny dva tituly) v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

⁵⁷ Dostupné na: <http://www.npmk.cz/>

⁵⁸ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

⁵⁹ Viz Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 2: Rodrick je king* (Albatros)

Druhá nejčtenější kniha roku 2009 (oceněny dva tituly) v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 3: Poslední kapka* (Albatros)

Čtvrtá nejčtenější kniha roku 2010 v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 4: Psi život* (CooBoo)

Nejčtenější kniha roku 2011 v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Desátá nejčtenější kniha roku 2013 v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Kniha získala literární **Cenu Český Bestseller 2011** – Překladová beletrie pro děti a mládež a v roce 2011 literární cenu **SUK – Čteme všichni** v kategorii *Cena dětí*.

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 5: Ošklivá pravda* (CooBoo)

Nejčtenější kniha roku 2012 v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Ve stejném roce kniha získala také literární cenu **SUK Čteme všichni** v kategorii *Cena dětí*.

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 6: Ponorková nemoc* (CooBoo)

Kniha získala literární **Cenu Český Bestseller 2012** – Překladová beletrie pro děti a mládež.

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 7 : Páté kolo u vozu* (CooBoo)

Nejčtenější kniha roku 2013 v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky 8 – Fakt smůla* (CooBoo)

Nejčtenější kniha roku 2014 v anketě o 20 nejčtenějších knih roku na základě výsledků ankety dětí **SUK – Čteme všichni**.

Získala také literární **Cenu Český Bestseller 2013 – Překladová beletrie pro děti a mládež** a ve stejném roce i literární cenu **SUK Čteme všichni** v kategorii *Cena dětí*.

Mezi fenomény dětské literatury se tak podle mého názoru vedle *Krtka, Mikeše, Ferdy Mravence, Pejška s kočičkou* či *Malého prince* zařadil v období po roce 2002 nejen *Harry Potter*, ale také *malý poseroutka*.

7. Závěr

Nakladatelství Albatros přešlo od soustředění se pouze na dětské čtenáře také k vydávání knih pro teenagery a dospělé. Se vznikem mediální společnosti Albatros Media byla založena také nová nakladatelství a do nich přešla i část produkce Albatrosu, který se tak opět zaměřuje především na děti. V produkci nakladatelství se objevují i tituly související s televizními seriály a vším, co je právě moderní, na druhou stranu se však Albatros stále drží tradice a vydává i mnohá klasická díla určená dětem a mládeži. Knižní hrdinové se proměnili, avšak i do příběhu o upírech, příšerách a super-hrdinech je možné dosadit inspirativní postavy a vložit morální poučení. Podle mého názoru boj dobra a zla z literatury nikdy nevymizí a základní hodnoty zůstanou i pro další generace nezměněny.

V rámci velké společnosti může nakladatelství ztrácet flexibilitu a jsou na něj kladeny velké nároky, avšak právě díky tomu, že je Albatros její součástí, se může věnovat i náročnějším projektům, například v oblasti dětské poezie, jimiž významně přispívá k rozvoji knižní kultury. Otázkou je, zda rozšiřování společnosti, určité odosobnění a i minimální změny, které se v jednotlivých nakladatelstvích zákonitě musí odehrávat, neohrozí v budoucnu jejich chod a nepohlčí jejich „duši“, jež je tvořena především lidmi, kteří svou práci dělají osobitě a s láskou.

Klasické encyklopedie byly nahrazeny internetem a nejen děti sedí místo nad knihou u obrazovky či s tabletem v ruce – dlouhá léta oblíbenou edici OKO bylo nakladatelství nuceno ukončit. Se silícím vlivem digitalizace se však Albatros úspěšně vyrovnal – důležité je vnímat popularitu knih podporujících tvořivost a poskytujících možnost být interaktivní i bez techniky.

Myslím, že je přínosné přestat technologie vnímat jako ohrožení a proměnit je naopak ve výhodu a pomocníka. V budoucnu by mohl jít vývoj právě touto cestou. Albatros se již pokusil tímto směrem vydat – v roce 2013 vyšla v nakladatelství kniha s rozšířenou realitou *Pufík z Pohádkové Lhoty*, ve které děti oživují ilustrace pomocí interaktivní aplikace v mobilním telefonu. Osobně však vnímám Albatros jako tradiční nakladatelství, které by se mělo soustředit na klasickou knihu a díky rozčlenění produkce podle cílových skupin a jejich úrovně čtenářských dovedností si udržet pozici největšího nakladatele (především klasické) dětské literatury.

Summary

The publishing house Albatros producing books for children started to focus also on teenagers and adults. New publishing houses were established after creation of the media company Albatros Media. Now they continue with publishing books for teenagers and adults, so Albatros can focus mainly on children again.

Albatros produces titles connected with television stories and modern phenomenas but also traditional and classic ones. Book heroes have changed but also stories about vampires, monsters and super-heroes could be inspirative and have a good meaning. Basic values will not be changed.

As a member of big company, publishing house can loose flexibility and is under big pressure. But thanks to being a part of this company, Albatros can make also more sophisticated projects as publishing a poetry for children. Question is if even small changes in companies could not destroy their running and soul.

Albatros coped with growing power of digitalization quite well. Classic encyclopedia almost disappeared (edition OKO, which was very succesfull in the past, had to quit). But important is to see, that books supporting the creativity and ability to be interactive also without technics, are very popular. Technics and connecting books with it should be taken also as a help, not only danger. In the future this could be the way for publishers, but from my point of view Albatros should be concerned on publishing classic books divided according target groups and their reading abilities and through this way stay the biggest and the most classic publisher of the literature for children.

Použitá literatura

Odborná literatura

ČEŇKOVÁ, Jana a Jan ROUS. 60 let na křídlech Albatrosu: [jubilejní výstava dětské knihy : katalog výstavy : Galerie Klementinum, Praha, 25.11.2009-7.2.2010. 1. vyd. Praha: Albatros, 2009, 66 s. ISBN 978-80-00-02591-9.

ČERNÁ, Olga. Čtení není žádná nuda: náměty k rozvíjení čtenářské gramotnosti a radosti ze čtení. 1. vyd. Praha: Portál, 2014, 118 s. ISBN 978-80-262-0720-7.

HALADA, Jan. Člověk a kniha: úvod do nakladatelské specializace. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993, 120 s. ISBN 80-7066-767-2.

HALADA, Jan. Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006. 1. vyd. Praha: Libri, 2007, 378 s. ISBN 978-80-7277-165-3.

HOUŠKOVÁ, Z., RICHTER, V., GARBE, Ch., TRÁVNÍČEK, J. Čtenářství, jeho význam a podpora: výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2008, 83 s. ISBN 80-85-851-18-0

LEPILOVÁ, Květuše. Cesty ke čtenářství: + DVD: vyprávějte si s námi!. 1. vyd. Brno: Edika, 2014, 168 s. ISBN 978-80-266-0112-8

MATOUŠEK, Petr, REISSNER, Martin. Bylo, nebylo, bude: česká kniha pro děti a mládež 2004. 1. vyd. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2005, 44 s. ISBN 80-86310-51-5

NEZKUSIL, Vladimír ad. Zlatý máj: o dětské literatuře a umění. Praha: Česká sekce IBBY, 2000, 104 s.

PENNAC, Daniel. Jako román. Z franc. přeložila Helena Beguivinová. Praha : Mladá fronta, 2004, 117 s. ISBN 80-204-1140-2.

PISTORIUS, Vladimír. Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2003, 248 s. ISBN 80-7185-516-2.

ŠIMEČEK, Zdeněk, TRÁVNÍČEK, Jiří. Knihy kupovati...: dějiny knižního trhu v českých zemích. 1. vyd. Praha: Academia, 2014, 499 s. ISBN 978-80-200-2404-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Překnížkováno: co čteme a kupujeme (2013). 1. vyd. Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2014, 190 s. ISBN 978-80-7491-256-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010). 1. vyd. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

Diplomové práce

HRDLIČKOVÁ, Marcela: Současná česká literatura pro děti a mládež v zrcadle literárních cen. Vedoucí práce: Novakova, Luisa; Brno; FF MU, obhájeno: 2009

KRISTLOVÁ, Dana: Literární produkce nakladatelství Meander. Vedoucí práce: Novakova, Luisa; Brno; FF MU, obhájeno: 2010

RAJDLOVÁ, Iva. Problematika dětského čtenářství a aktivity na jeho podporu. Vedoucí diplomové práce: Iluše Cejpková; Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, obhájeno: 2006.

TROUSILOVÁ, Alžběta: Vývoj nakladatelství Albatros po roce 1989. Vedoucí práce: Halada, Jan; Praha; FSV UK, obhájeno: 2002

Katalogy nakladatelství

Katalogy logistické a distribuční sítě DISTRI: 2009–2014

Nabídkové katalogy ALBATROS

Elektronické zdroje

Tiskové zprávy společnosti Albatros Media

2009

Albatros Media a. s. Výstava 60 let na křídlech Albatrosu [online]. Praha, 30. 10. 2009 [cit. 2015-02-05] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Albatros Media snižuje od ledna 2010 velkoobchodní ceny knih, tisková zpráva [online]. Praha, 21. 12. 2009 [cit. 2015-04-25] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

2010

Albatros Media a. s. Exkluzivní předprodej Prázdného místa [online]. Praha, 27. 03. 2010 [cit. 2015-04-25] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Výroční ceny 2009 výsledky [online]. Praha, 09. 04. 2010 [cit. 2015-04-20] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Plus vydá novou knihu J. K. Rowlingové [online]. Praha, 17. 05. 2010 [cit. 2015-04-25] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Albatros Media a. s. novým majitelem nakladatelství Computer Press [online]. Praha, 30. 09. 2010 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Albatros Media a. s. spouští nový e-shop [online]. Praha, 01. 11. 2010 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Nakladatelství MOTTO členem skupiny Albatros Media a. s [online]. Praha, 22. 12. 2010 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

2011

Albatros Media a. s. Nový knižní e-shop knihy.cpress.cz spuštěn [online]. Praha, 02. 05. 2011 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Příběh Harryho Pottera se uzavírá [online]. Praha, 14. 06. 2011 [cit. 2015-02-05] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Albatros Media a. s. spouští nový e-shop [online]. Praha, 21. 09. 2011 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Nakladatelství XYZ členem skupiny Albatros Media a. s. [online]. Praha, 12. 10. 2011 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Knihy se zdražovat nebudou, tisková zpráva [online]. Praha, 24. 11. 2011 [cit. 2015-04-25] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

2012

Albatros Media a. s. Fúze Albatros Media a. s. s dceřinými společnostmi [online]. Praha, 01. 01. 2012 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Computer Press má nové webové stránky [online]. Praha, 18. 07. 2012 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Fifty Shades of Grey vychází už 1. 10. (XYZ) [online]. Praha, 22. 09. 2012 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Fifty Shades of Grey- Prodej s hvězdičkou už 26. 9 [online]. Praha, 23. 09. 2012 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Nový web k Fifty Shades of Grey - Padesát odstínů šedi (XYZ) [online]. Praha, 03. 10. 2012 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Oficiální facebookové stránky k Fifty Shades of Grey (XYZ) [online]. Praha, 12. 10. 2012 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

2013

Albatros Media a. s. Fifty Shades Darker- Padesát odstínů temnoty (XYZ) [online]. Praha, 16. 01. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Předprodej a čtení z Fifty Shades Darker v Paláci knih Luxor [online]. Praha, 17. 01. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Tři stovky lidí si přišly pro Fifty Shades Darker [online]. Praha, 24. 01. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Dvě ceny za bestseller pro naše knihy [online]. Praha, 28. 01. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Třetí díl Fifty Shades vyjde v září [online]. Praha, 27. 02. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Webové stránky k Prázdnému místu spuštěny [online]. Praha, 22.03. 2013 [cit. 2015-04-25] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Albatros Media získal většinu eReading.cz [online]. Praha, 08. 04. 2013 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>. Albatros Media a. s. Fifty Shades of Grey Knihou roku [online]. Praha, 12. 02. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Na eReading.cz se postupně objevují tituly z Albatros Media [online]. Praha, 14. 05. 2013 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Letní soutěž Staň se novou E L James (XYZ) [online]. Praha, 14. 06. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Fifty Shades of Freed - Padesát odstínů svobody (XYZ) [online]. Praha, 01. 08. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Padesát odstínů svobody v prodeji už 6. září [online]. Praha, 30. 08. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Předprodeje Fifty Shades Freed přilákaly na 500 lidí [online]. Praha, 05. 09. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros media a. s. Propojte knihu s mobilním telefonem! Vstupte do světa kouzelných obrázků [online]. Praha, 31. 11. 2013 [cit. 2014-05-02] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Prodeje Fifty Shades překročily 200 tis. ks [online]. Praha, 11. 12. 2013 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

2014

Albatros Media a. s. Computer Press slaví 20 let. [online]. Praha, 23. 04. 2014 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Albatros Media a. s. Albatros Media koupila nakladatelství Fragment [online]. Praha, 16. 12. 2014 [cit. 2015-2-04] Dostupné z: <http://www.albatrosmedia.cz/archiv.html>.

Tiskové zprávy vydané v rámci projektu Čtení pomáhá

Čtení pomáhá. Nejpůjčovanější kniha mezi mladými čtenáři? Deník malého poseroutky [online]. Praha, 19. 02. 2013 [cit. 2014-05-03] Dostupné z: http://www.ctenipomaha.cz/fm/TZ_2013_02_19_Nejp%C5%AFj%C4%8Dovan%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD%20kniha%20mezi%20mlad%C3%BDmi%20%C4%8Dten%C3%A1%C5%99i_Den%C3%ADk%20mal%C3%A9ho%20poseroutky.pdf.

Čtení pomáhá. Honzíkova cesta, Harry Pottera časopis ABC – to jsou favorité našich dětí [online]. Praha, 14. 04. 2014 [cit. 2014-05-03] Dostupné z: http://www.ctenipomaha.cz/fm/TZ_2014_04_14_Honz%C3%ADkova%20cesta,%20Harry%20Pottera%20a%20%C4%8Dasopis%20ABC%20%E2%80%93%20to%20jsou%20favorit%C3%A9%20na%C5%A1ich%20d%C4%9Bt%C3%AD.pdf.

Čtení pomáhá. Děti mají rády filmové adaptace knih. Nejvíce Harryho Pottera [online]. Praha, 11. 03. 2015 [cit. 2014-05-03] Dostupné z: http://www.ctenipomaha.cz/fm/TZ_2015_03_11_D%C4%9Bti%20maj%C3%AD%20r%C3%A1dy%20filmov%C3%A9%20adaptace%20knih%20%20Nejv%C3%ADce%20Harryho%20Pottera.pdf.

Články a rozhovory

20 let Meanderu - v serpentýnách času s dobrou dětskou knihou. TVKosmas na portálu YouTube, video [online]. 29. 03. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=30_UxpcXTn4.

Albatros media je moderní nakladatelský dům. Vladimír Suva na portálu YouTube, video [online]. 02. 08. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RlgqvbvBTRZI>.

Harry Potter breaks 400m in sales. The Guardian [online]. 18. 06. 2008 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/books/2008/jun/18/harrypotter.news>

MALÝ, R. Pod maskou dětské knihy aneb ke kolapsu kategorie věkovosti. Knihovnický zpravodaj Vysočina [online]. 2013, ročník 15, číslo 1 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/default.aspx?id=1646>

Pirátské vydání Harryho Pottera se dočkalo rozsudku. Hospodářské noviny [online]. 10. 10. 2007 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/knihy/c1-22192440-piratske-vydani-harryho-pottera-se-dockalo-rozsudku>.

PISTORIUS, V., ad. Zpráva o českém knižním trhu 2013/2014. Svaz českých knihkupců a nakladatelů [online]. 2014. [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://sekn.cz/content/zpravy/zprava_ckt_2014.pdf ISBN 978-80-905680-1-3

První Harry Potter s autorčinými rukopisy se vydražil za 4,6 milionu. Česká televize [online]. 25. 05. 2013 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/228370-prvni-harry-potter-s-autorciny-mi-rukopisy-se-vydrazil-za-4-6-milionu/>.

SLABÝ, K. Z. Padesátiletá historie nakladatelství Albatros. Ikaros [online]. 1999, ročník 3, číslo 5 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <http://ikaros.cz/padesatileta-historie-nakladatelstvi-albatros>

TICHÝ, Zdeněk A. Jak se podporuje čtení v Evropě. Knihovna plus [online]. 2006, č. 1 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/podpora_cteni.htm. ISSN 1801-5948.

Vysoké DPH zabijí knižní trh, tvrdí nakladatelé. Češi přesto čtou. Lidové noviny [online]. 03. 02. 2014 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/vysoke-dph-zabiji-knizni-trh-tvrdi-nakladatele-cesi-presto-ctou-pwv-/kultura.aspx?c=A140202_153919_ln_kultura_hep.

Výzkumy dětského čtenářství

České děti jako čtenáři v roce 2013. Národní knihovna ČR, Mediasearch, Friedlaenderová, Vrbíková [online]. Listopad 2013. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/MEDIARESEARCH/esk-dti-jako-teni-2013-3199134>.

Jak čtou české děti?: Analýza výsledků sociologického výzkumu. Gabal, Analysis & Consulting s. r. o., Václavíková Helšusová [online]. Květen 2003. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_cten_jak_ctou_ceske_deti.pdf?langSEO=documents&parentSEO=nase_prace_vystupy&midSEO=GAC_cten_jak_ctou_ceske_deti.pdf.

Webové stránky a online knižní databáze

www.albatros.cz

www.albatrosmedia.cz

www.argo.cz

www.artur.cz

www.axioma.cz

www.b4upublishing.com

www.baobab-books.net

www.cbdb.cz

www.citarny.cz

www.celeceskoctedetem.cz

www.cooboo.cz

www.ctenarskekluby.cz

www.ctenipomaha.cz

www.ctesyrad.cz

www.databazeknih.cz

www.egmont.cz

www.euromedia.cz

www.facebook.com – Skupiny *Co čteme* a *Literární s(n)obi*

www.ibby.cz

www.iolympia.cz

www.kdk.munovapaka.cz

www.kmc.cz

www.knihovnici.kjm.cz

www.knihy.abz.cz

www.knihybezdp.cz

www.knihyhb.cz

www.kosmas.cz/nakladatelstvi/6591/brkola

www.labyrinth.net

www.magnesia-litera.cz

www.meander.cz

www.mf.cz nebo www.kniha.cz

www.nakladatelstvi.hostbrno.cz

www.nakladatelstviplus.cz
www.nocsandersenem.cz
www.paseka.cz
www.petrkov.cz
www.pomoztedetem.cz
www.prah.cz
www.rostemesknihou.cz
www.rostik.cz
www.sanquis.cz
www.sckn.cz/ceskeknihy
www.slovar.cz
www.slovníkceskeliteratury.cz
www.verzone.cz

Seznam příloh

- Příloha č. 1:** Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015
- Příloha č. 2:** Přehled knih nakladatelství Albatros (a později Coobook a Plus), kterým byla od roku 2002 udělena Zlatá stuha – výroční ocenění nejlepších autorů, překladatelů a ilustrátorů knih pro děti a mládež.
- Příloha č. 3:** Přehled titulů oceněných v rámci kategorie Kniha pro děti a mládež Magnesia Litera
- Příloha č. 4:** Přehled titulů oceněných v kategorii Knihy pro děti a mládež v rámci soutěže Nejkrásnější české knihy roku
- Příloha č. 5:** Seznam nositelů Ceny za významný přínos v oblasti literatury pro děti a mládež (Do roku 2012 Ceny Albatros za celoživotní práci s dětskou knihou)
- Příloha č. 6:** Přehled ocenění udělených v rámci Ankety SUK – Čteme všichni knihám nakladatelství Albatros, vydaným po roce 2002
- Příloha č. 7:** Vítězné knihy Ankety o nejlepší knihy pro děti a mládež v rámci projektu Čtení pomáhá
- Příloha č. 8:** Ukázky vybraných titulů nakladatelství Albatros, Coobook a Plus (obrazová příloha)

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s Ondřejem Müllerem ze 13. 04. 2015

Nikdo nic lepšího než knihu nevymyslel

Rozhovor s Ondřejem Müllerem,
redaktorem a programovým ředitelem
beletristických nakladatelství Albatros Media a. s.

Nakladatelství Albatros je součástí společnosti Albatros Media, která se stále rozrůstá. Kdy nastal ten zlom, mělo vliv i vydání a následný úspěch Harryho Pottera? Jak se změnila situace před a po Harry Potterovi?

Nakladatelství Albatros vytvořilo společnost Albatros Media a bylo to jen manažerské rozhodnutí tehdejšího generálního ředitele Albatrosu – zvětšit nakladatelství a nabízet knížky pro celé spektrum čtenářů. Tak už to bylo dřív, ale smyslem bylo více to rozšířit, od dětí až po dospělé. Éra Harryho Pottera s tím neměla nic společného.

Jaká pozitiva a negativa přináší jednotlivým nakladatelstvím to, že jsou součástí velké společnosti? Společná distribuce, společné organizační složky, vliv na ediční plány, změny v redakčních týmech...? Jaký vliv to má přímo na Albatros?

Já mám na starosti fiction nakladatelství a nejsem stratémem těchto rozhodnutí, tak ani nemůžu říct, jestli jsou v důsledku dobrá nebo špatná. Každopádně to, že na trhu dochází k nějakému sdružování nakladatelství, už v rámci toho, že kniha je ohrožený druh a že nakladatelství stojí na více nohách a vede čtenáře od dětství až po dospělost, je například v Německu běžné. Myslím si, že je to zákonitý jev, který nastává i u nás. Pro nakladatelství Albatros je to tak 1:1. Být součástí velké skupiny je pozitivní při nákupu práv, při jednání se zahraničím, při distribuci, marketingu, ale na druhou stranu je ta práce taková továrnější, ztrácí ten jemný redakční charakter, který by nakladatelství tohoto druhu mělo mít.

Co přesně je náplní vaší práce? Znamená také tvorbu jednotlivých edičních plánů a jejich koordinaci?

Tvorba edičních plánů, zasahování do nich a také přímo tvorba knih, pracuji jako kterýkoli jiný redaktor. Co se týče té programové práce, jde o koordinaci, ale já tomu nechávám vůli – aby se každé nakladatelství seberealizovalo, jak samo chce.

Pokud na trhu vyjdou v jednu dobu od jednoho nakladatelství dvě knížky o kočičkách nebo dvě knihy o tom, jak s dětmi jezdit po Čechách, to není vůbec na škodu. Protože stejně existují další nakladatelství a tam podobné tituly mohou vyjít také. Spíš se snažím, aby každé nakladatelství přicházelo pořád s něčím novým, vyvíjelo se zajímavě a mělo ediční plán, který neustále něčím překvapuje. To je moje hlavní starost a to, co si přeju.

Je to tak, že knihy nových autorů jsou podporovány tituly těch renomovaných?

Jaký je poměr vydávání nových a již známých autorů?

Je to tak. Tím je český trh specifický – je extrémně konzervativní, takže nějaká snaha objevovat nové autory, dostat se třeba od Lady k dětské literatuře někam dál je docela těžké. Musíme tedy postupovat velice opatrně, nicméně nové autory získáváme pořád, a to ze soutěže, kterou každoročně vyhlašujeme. Ta je zdrojem nových a často skvělých autorů, kteří by si třeba netroufli dát někam svoji knížku nebo se bojí kritiky. Soutěž, která je anonymní, jim skýtá možnost nabídnout svůj text, bez jakýchkoli problémů. Myslím si, že je velice dobrá a tiskem a médií malinko opomíjená, což je škoda, protože je to jediná velká literární soutěž zaměřená na dětskou knihu v České republice. To je jeden zdroj nových talentů a potom je dneska takový trend, že autoři, kteří už se etablovali v literatuře pro dospělé, zkusí knížku pro děti. A často přijdou za Albatrosem jako pevnou adresou pro dětskou literaturu. U literatury pro dospělé je to jiné, například v Mottu to hodně vychází z různých blogů, blogerky u nás třeba vydají román. My je přímo vyhledáváme a kontaktujeme. Protože se to osvědčilo, Motto také vyhlašuje soutěž, a to o původní českou detektivku. A nakonec je to taková ta práce, že se potkáváte s lidmi, slovo dá slovo a vyjde knížka nového českého autora, která je úspěšná. Je to pracné a často se stane, že i přes marketing a práci PR oddělení autor na trhu nezakotví.

Jak je to se zahraniční a českou literaturou? Snažíte se dávat přednost českým autorům?

To se liší u knih pro dospělé a pro děti. V Albatrosu se jednoznačně snažíme dávat přednost českým autorům, protože Albatros je tradiční značka českých autorů a ilustrátorů.

Tituly nakladatelství Albatros mají úspěch u čtenářů a získávají ocenění – jak odhadujete budoucí úspěšnost titulů, kde získáváte nové podněty a inspiraci, jakým směrem jít? Sledujete činnosti ostatních tuzemských a zahraničních nakladatelství, děláte průzkumy, spolupracujete se školami a knihovnami...?

Všechno, co říkáte, je pravda. Já bych to rozdělil na tři hlavní zdroje. První zdroj jsou besedy, na které jezdím, a na které chci, aby jezdili i redaktoři. Je to nejlepší zdroj, protože od dětí vždy uslyšíte něco, co by vás ani nenapadlo. To, že jsme začali vydávat Šmouly, najednou přišli i do kin a tak dále, to vzniklo díky besedě Jak číst komiks. Tam se ptám osmáků/devátáků, jestli se jim líbí Šmoulové, že to už je dneska jen taková sranda. Oni ale říkají „Ne, to my čteme, to je strašně pěkný!“, zeptal jsem se na to ještě na dvou besedách, zjistil, že Šmoulové se jim líbí, a tak jsme je koupili. Filmy a celý ten boom, to začalo až potom. Ptát se dětí, mluvit s nimi, jestli a jak se jim co líbí, z toho člověk usoudí, co čtou, jak to vnímají a co by je mohlo zaujmout. Nejde ale o to úplně se jim podbízet, druhý zdroj je vymýšlet si prostě vlastní věci. Řekněme, že se nám něco líbí, je nějaký trend a nebo třeba hloupá nálada ve společnosti, a tak chceme něco pozitivního – a to pak hledáme. Aby děti věděli, že má smysl se angažovat, a že to není jen všechno špatné. Třetím zdrojem je sledování zahraničních bestsellerů, ale to je strašně zrádné. Knížka, která je venku úplně „supertrhák“ a prodá se tady za velké peníze, nemusí u nás nakonec čtenáře vůbec zaujmout, může to být propadák, až třeba ve smyslu že se jí prodá 400 kusů. Tady sáhnout vedle, to jde strašně snadno. My proto nedáme jenom na to, že je někde knížka úspěšná a alespoň v Albatrosu, i když je to pracné, ty knihy čteme, prolistujeme je, zjistíme, jaké jsou a eventuálně se o nich pobavíme na redakční poradě. Ale i tak je to těžké. Na domácím trhu se daří, čeští autoři dneska táhnout víc, než tomu bylo třeba před těma deseti lety, ale přivést na náš trh dobrý titul ze zahraničí, to je těžké.

Jaké jsou průměrné náklady? Liší se náklad knihy nového a již renomovaného autora?

Když si nejsme jistí, tak je prvotní náklad 1 200–1 500 kusů. Pak radši uděláme dotisk. Dřív bylo těžké udělat dotisk, ale dneska to není problém – tedy u černobílé knížky, což se týká hlavně knih pro dospělé a mezi dětskými knih nových autorů, kde jsou třeba dvě tři ilustrace. S barevnými knihami je to problém, tam se skoro nevyplatí náklad pod 3 000, tam si musíme být velice jistí a zainvestovat, vsadit na jednu kartu, vydat 3–3,5 tisíce kusů – buď to půjde, nebo ne. Je ale pravda, že značka Albatros má určitou razanci, lidi na to dají a my se snažíme, aby knihy tohoto typu byly opravdu co nejlepší. Ukážeme je dětem, hodně diskutujeme nad obálkou. Vydání té knížky pak někdy trvá taky dva roky, ale to nevadí. Záleží na tom, aby byla tak vychytaná, že na trhu neudělá klopýtnutí. Když se při nákladu 3 000 prodá při nejhorším 1 500, tedy polovina nákladu, už se to jakž takž rentuje.

Jak postupujete při vytváření obálek pro dětské knihy? Řídíte se spíš vkusem samotných dětí – čtenářů, a nebo maminek, babiček..., které knihy nejčastěji kupují.

Na to jsme si dokonce před dvěma lety dělali studii, pověřili jsme mediální organizaci, a ta nám sledovala, jak vybrané skupinky lidí vnímají Albatros, co by z Albatrosu kupovali a je pravda, že čtenáři Albatrosu řekněme stárnou. Proto taky vznikla značka CooBoo, která se zaměřuje hlavně na teenagery, kteří už si kupují knížky sami. Ale jinak nakupují hlavně lidé kolem čtyřiceti či padesáti let, maminky a babičky. Nejsme si ale zcela jistí, jak to probíhá s těmi dětmi do nějakých 8–9 let, to se špatně sleduje. Co naopak víme velice dobře, je jak se chovají děti, které si vybírají spolu s rodiči knížky z našeho Klubu mladých čtenářů, který je na školách. Tam to bohužel směřuje k takové té spotřební literatuře, trendy literatuře, která je vidět ve filmu, v médiích – například Winx, Šmoulové, Ghúlmošky. A potom ty zcela hrací knížky o tom, co je právě populární, jako teď třeba vymalování mandal. Jde to bohužel trochu od té kvalitní beletrie, která byla vždycky málo zastoupená a teď má těžkou situaci se udržet.

Albatros je zapojen do mnoha projektů na podporu dětského čtenářství. Čtou dnes podle Vás děti méně, ztratily chuť číst?

To je těžká, ale kardinální otázka. Myslím si, že děti jsou velice vytížené. Přetížené z médií, z internetu valí se to na ně ze všech stran. Vedle toho mají milion aktivit,

jednak daleko víc potřebují jazyky, aby se prosadily, pak aby na něco hráli, aby chodili na nějaké kroužky... rodiče jsou ambiciózní a i děti to samy chtějí, poněvadž to vidí u druhých. Na jednu stranu je to dobře, na druhou stranu je otázka, jestli je to pro děti to nejlepší. Přijde mi, že dítě nemá čas, doslova jak dospělý. Možná by si někdy něco přečetlo rádo, ale nemá na čtení čas. A to je základní problém – ekonomie času. Druhá věc je, že pak na besedách jsou takové tiché děti – nevím, jestli se ta skupinka za ta léta, co jsem v Albatrosu, zmenšuje, myslím, že ne – které se přihlásí a vy zjistíte, že jsou to velkolepí čtenáři, kteří literaturu nejen, že znají, ale přímo to sypou z rukávu. Mají jedinečný přehled, jsou jako dospělí. A těm dnešní doba naopak skýtá daleko větší možnosti. Jsou to velice inteligentní a vnímavé děti, které čtou pořád, vybírají si, dokážou o literatuře skvěle mluvit, a to je podle mého odhadu asi 10 % té dětské populace – a to mi přijde hodně, to je pozitivní. Vždycky je radost si s takovým dítětem popovídat. Díky těmto dětem můžeme vydávat i literárně náročnější tituly nebo klasiku v obnovených vydáních. Já třeba strašně rád jezdím na besedu v Jičíně, kde jsme kmotry knihovny, a kde vždycky pasují největšího čtenáře. Tam už myslím dvakrát po sobě vyhrál stejný kluk, a ten je strašně šikovný. Vždycky tam jedu s nějakým spisovatelem. Je to jedna z besed, které mám nejradši, protože tam se děti ptají na opravdu neuvěřitelné věci, které by dospělého, ani novináře, nenapadly. Myslím si, že to je pro nakladatele nádherná vzpruha a motivace dál vydávat knížky.

Jaké další cesty volíte v cestě za současným dětským čtenářem? Jak například rozhodujete o tom, který titul bude vydán jako e-kniha, audiokniha? Podpoří to zpětně prodej tištěné verze knihy?

Já myslím, že e-knihy mají zatím tak malý prodej, že je to neměřitelné. My třeba vydáme titul jako knihu a jako e-knihu, a tím se prodá o dvacet knih víc, jindy o pět, od jiné je to padesát. Jestli to vůbec má nějaký efekt, to je obtížně měřitelné. Myslím si, že audioknihy jsou lepší. Ty jsem v Albatrosu dělával, ale i když je to moc hezká práce, už na to nemám čas. Myslím, že když se to audio pěkně udělá, určitě to může jednak podpořit fantazii dítěte, když si nahrávku pouští s rodiči v autě a nebo před spaním, a někdy to může podpořit dítě v další četbě. Nemám přesné argumenty proč, ale co znám právě z besed – když si děti pustí audio, první díl od něčeho, a další díly nejsou namluvené, tak si je třeba přečte – tak to bylo i u Harryho Pottera. Nebo třeba Mikulášovy patálie – dítě to podpoří, aby četlo dál.

Mění se poměr vydávané beletrie a naučné literatury pro děti?

Do roku 2006–2007 jsme vydávali zhruba 30–40 % naučné a zbytek byla beletrie. To bylo ale do doby, kdy jsme vydali poslední Oka – Svět v souvislostech, pak Nový rozum do kapsy a Rok do kapsy. Pak neuvěřitelně klesl zájem o Oka a o veškerou populárně naučnou literaturu, protože ty děti si dneska všechno hledají na internetu. I když dělají referát, ani já své vlastní děti nedonutím, aby si otevřeli nějakou encyklopedii, kde je to napsané. V Novém rozumu do kapsy je například perfektně vše o uměleckých směrech. Ale když si to moje vlastní děti nechtějí otevřít a hledají něco na internetu, tak co mám dělat. A tak to podle mě dělají všechny děti. Takže tam je velký pokles a my jsme naučnou literaturu skoro přestali dělat, ale teď se to zase vrací, i když v jiné podobě – v Albatrosu jsme tomu dřív říkali umělecko-naučná literatura. To znamená – chci, aby se moje dítě nebálo, tak mu koupím knížku Nebojím se ve tmě, kde je populárně-naučnou formou návod, jak se zbavit strachu ze tmy. Nebo téma cestování rodičů s dětmi, dítě si chce psát deník, tak to je to, co teď chceme vydávat – deník na dovolenou pro děti. Podoba se změnila a už to nejsou ty výčty v encyklopediích, protože to je všude. Na internetu je to tisíckrát a internet je lehce dosažitelný – skoro každé dítě má mobil, kde si to může najít. Nebo se dostane k internetu alespoň ve škole, v kavárnách, zkrátka kdekoli. Obtížně se tedy uvádí nová populárně-naučná literatura, musí být něčím zvláštní. To byl také důvod, proč jsme úplně zastavili edici OKO, ty publikace by doslova zkrachovaly. Dříve byly prodeje kolem 5, 6 nebo taky 20 tisíc kusů během dvou let. Oka byla populární, ale teď toho neprodáme ani 1 500 kusů.

Jak vnímáte konkurenci mezi malými újeji zaměřenými nakladatelstvími (Baobab, Meander) a většími společnostmi? Jaké mají menší nakladatelství (ne)výhody?

Určitě mají výhodu, protože dělají méně knih, nejsou tak závislí na obratu, neživí taky tolik lidí. U nás je to zároveň zodpovědnost, protože dáváme práci množství lidí. Oni si můžou s těmi knížkami vyhrát a i více komunikovat s autory – tohle všechno je pravda a tohle by se mi v malém nakladatelství strašně líbilo. Ta nakladatelství si myslím našla svojí niku, takže si nijak nekonkurujeme. Nevýhodou je, že když se malé nakladatelství splete v publikaci nebo se publikace méně prodává, může ho to nesmírně ohrozit – finančně, může se dostat do potíží. Ve velkém nakladatelství, při té obrovské sumě titulů, si někdy můžeme dovolit víc zaexperimentovat, viz třeba tituly Nebe peklo ráj, poezie pro děti 20. století, nebo pak Hrábky drápky odpadky, poezie pro děti 19. století. Příprava takové publikace je nesmírně náročná, trvala déle než dva roky, což by si malé

nakladatelství mohlo jen stěží dovolit, protože nemá finanční prostředky, aby to utáhlo. Někdo říká: „Nojo, ty velký nakladatelství, ty dělaj jenom špatnou literaturu a ty malý nakladatelství ty se tomu věnujou, to jsou takový krásný knížky...“ Já si myslím, že třeba Albatros, ale i jiná velká nakladatelství, jako jsou je Knižní klub nebo Argo, vydávají moc pěkné knížky pro děti, stejně pěkné jako jsou knížky právě od Baobabu či Meanderu. Ale někdy to ta novinářská a odborná veřejnost nechce vidět, aby preferovala ta malá nakladatelství. Mně to ale to nevadí, protože čtenáři si ty knížky najdou.

Podpoří filmové zpracování knihy její prodej?

Není to tak vždycky. Dneska na to ty zahraniční agentury hodně sází, napíšíou tam cokoli, třeba že Steven Spielberg řekl, že z toho bude hezký film, abychom si řekli „Jee, to koupíme, to bude skvělý, když se to zfilmuje, to se pak prodá ještě dalších 2 000 kusů.“ Někdy to pomůže, jako třeba u Divergence, protože teenageři, kterým jsou tyto knihy určeny, chodí do kina. Je to publikum, které chodí do kina, a ta série se daleko víc prodává. Ale u knih pro dospělé to už tolik neplatí. Dospělí chodí do kina málo, nemají na to tolik času, není to popcornové publikum, a když se objeví film na motivy knihy, tak to často vůbec nemusí zafungovat, neprodá se ani o kus víc.

Shlédnete filmové zpracování raději až po přečtení knihy, nebo vám na tom nezáleží?

Já radši přečtu nejdřív knihu, a pak se podívám na film. Dokonce mám doma na DVDčku některé filmy už několik let a stále jsem je neviděl, protože si chci přečíst knihu.

Když vyjde v jiném nakladatelství titul na podobné téma, ovlivní to prodej?

Mohou např. Filmová kouzla v HP, vydaná ve Slovartu, zpětně podpořit prodej Harryho Pottera?

To byla moc pěkná knížka, tu jsem koupil dceři k narozeninám, moc se jí líbí a mně taky. Harry Potter je specifický fenomén. Ale třeba poseroutka – má úspěch a teď vydá X lidí jiného poseroutku. Prodej Deníku malého poseroutky samozřejmě klesne, ale když vy máte ten Mercedes, můžou ostatní dělat podobná auta, ale nikdy to nebude mít tu značku. Když si dítě koupí triko, říkají mu „To je Nike, vid’?“ – „Ne to není Nike, ale je to ještě lepší tričko, protože má to a to.“ – „No ale není to Nike, tak to je špatný.“

To je ta posedlost značkami, o které si absolutně nemyslím, že je správná, nicméně u literatury to funguje. V hudbě je taky Dvořák Dvořákem, i když někdo vymyslí něco podobného. Stejně tak Jeff Kinney.⁶⁰ A stejně to bylo s Harry Potterem, lidi vždy půjdou za originálem. Možná to tedy trochu sníží prodej, ale nijak dramaticky. Jediná situace, kdy uděláme výjimku a koupíme „konkurenční titul“ nastává tehdy, když si také myslíme, že je to dobrá kniha a bude se hodit jako doplněk k již vydané. To byl případ Velkého Nata, vydali jsme Deník malého poseroutky a k tomu titul Velkej Nate, který je o starším klukovi, je to malinko výš posazené a trošku jinak udělané, ale vesměs velmi podobné. To je tedy paralelní série, obě vydává Coobook a obě se dobře prodávají. Dva podobné tituly tedy nemusí ničemu vadit. Doplnil bych jen, že Deník malého poseroutky měl vycházet v Albatrosu, když Coobook začínalo, byly tituly zařazeny tam... jsou ale určeny spíš pro cílovou skupinu nakladatelství Albatros.

Vnímáte některé nakladatelství jako svého největšího konkurenta, např. při získávání práv? Hraje roli předcházející spolupráce – má například společnost Albatros Media větší šanci získat práva na vydávání románů J. K. Rowlingové / Roberta Galbraitha, když byl v Albatrosu vydáván Harry Potter?

Já si myslím, že to dřív hrálo roli, že měli dobrou zkušenost. Přímou v tomto případě ale tím, že práva přešla na jiného majitele, už je nemá agentura Christopher Little, tak to skoro roli nehrálo.

Dneska je ten byznys velice tvrdý a zahraniční agentury na to vůbec nedbají... já nemám zkušenost, že by na to dbaly. Dřív třeba hledaly kvalitního vydavatele – „Chceme vydávat tohle nebo souborné vydání tohohle, tak se podíváme, co vydali, hmm tohle – a takhle pěkně, tak jim to dáme...“ Dneska rozhodují peníze. Kdo dá nejvíc, ten to má. Takže je to souboj, ale my nejdeme do žádných šílených střetů a částek. Přejde mi, že tohle dost vyhrávají právě Euromedia Group, Argo a jiná nakladatelství, ale nám to nevadí, protože těch dobrých titulů, které se dají vydat, je mnoho. Naopak, když je kolem knihy příliš velký poprask, může na ní být něco podezřelého. Může to klapnout, a nebo nemusí. Může a nemusí být dobře prodejná. Třeba teď kniha Mart'an, kterou napsal Andy Weir. Knižní klub to neustále inzeruje, bylo kolem toho velké licitování, ale my jsme nakonec ustoupili. Nemysleli jsme si, že se prodá 6–7 tisíc kusů knihy o někom, kdo zůstane na Marsu a bude tam něco dělat. Třeba ano, ale už my už jsme tomu pak nevěřili. U těch bestsellerů je to o krk. Když už je ta částka třeba přes

⁶⁰ autor Deníku malého poseroutky

10 000 €, což je běžné, tak to už je na našem malém českém trhu, kde je něco bestsellerem, když se toho prodá 3 000 kusů, hodně vysoká částka.

O Harryho Pottera se nikdy nebojovalo?

To ne, byli jsme první a agenturu Christopher Little to pak nikdy nenapadlo nabízet jinde. To až teď se to změnilo. I když jsme teď vydali Galbraitha, myslím, že na další romány od Rowlingové udělají aukci jako na cokoli jiného, ať byl Harry Potter nebo nebyl.

Jaké jsou Vaše vize do budoucna? Myslíte, že bude existovat něco na způsob interaktivních knih? Jak to bude s e-knihami, čtečkami...?

Já si myslím, že touhle cestou to určitě půjde. Spíš si ale myslím, že bude všechno zaměřené na internet. Práce s internetem, čtení textů na internetu... osobně si myslím, že čtečky jsou slepá kolej. Já to ani nemám rád a myslím si, že je to jen vývojový výboj, tudý nemá cenu jít dál. Vše se vrátí k internetu, jako k obrovskému hnízdu dat, informací, knih. Internet zůstane jako atraktor, střed, ke kterému se bude vše vztahovat. Lidé se tam budou setkávat, bude tam virtuální knihovna. Někdo udělá třeba barokní internetovou knihovnu, to je cesta – takové to hračkování. Potom samozřejmě může být sběr dat, ale čtečka není dostatečně multifunkční. Jako přístroj, pomůcka na učení, čtečka asi zůstane, ale myslím, že to půjde spíš cestou k internetové kultuře, lepšímu a bezpečnějšímu využití internetu, internetovým knihovnám. Knihu si tam koupím, přečtu a uložím si jí do virtuální police.

Druhá věc je, že klasické knihy zůstanou, protože je to vynález starý 400 let – zatímco čtečka je tu 5–6 let. Čtečka není vychytaná, takže třeba se v budoucnu najde řešení a bude stejně geniální jako kniha. Zatím ale nikdo nic lepšího než knihu nevymyslel. Je dokonale promyšlená – předsádka, jak je vše složeno dohromady, číslování stran... i když to člověku vůbec nepřijde, je to geniální. Knížka zůstane. A co určitě zůstane, to je velká barevná kniha – kniha jako artefakt, otázka prestiže. Nedovedu si představit, co by ji nahradilo. Pokud si chci projít a prohlédnout sebrané komiksy Supermana, velká exkluzivní barevná kniha je nejlepším a jediným řešením. Stejně jako nevím, co by nahradilo dětská lepoporela... Myslím, že plnohodnotná náhrada za knihu tady nebude ještě dlouho.

Příloha č. 2: Přehled knih nakladatelství Albatros (a později Coobook a Plus), kterým byla od roku 2002 udělena **Zlatá stuha** – výroční ocenění nejlepších autorů, překladatelů a ilustrátorů knih pro děti a mládež.

Zlatá stuha za rok 2002

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO DĚTI

Martina Drijverová: *Sisa Kyselá a ušmudlaný rytíř*

ilustrace Adolf Born

Zlatá stuha Martině Drijverové

Ivona Březinová: *Jmenuji se Ester*

Ivona Březinová: *Jmenuji se Alice*

Zlatá stuha Ivoně Březinové

UMĚLECKONAUKNÁ LITERATURA PRO DĚTI

Jiří Žáček: *Žáčkova encyklopedie pro žáčky*

ilustrace Jiří Fixl

Zlatá stuha Jiřímu Žáčkovi za literární text

LITERATURA FAKTU PRO MLÁDEŽ

Alena Ježková: *Praha babka měst*

Zlatá stuha Aleně Ježkové za text

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ

Miloš Macourek: *Mach a Šebestová v historii*

ilustrace Adolf Born

Zlatá stuha Miloši Macourkovi in memoriam

Zlatá stuha za rok 2003

LITERÁRNÍ ČÁST

PŘEKLAD

Evy Ibbotsonová: *Tajemství 13. nástupiště*

Z anglického originálu přeložil Richard Podaný.

ilustrace Barbora Kyšková

Zlatá stuha Richardu Podanému

VÝTVARNÁ ČÁST

DĚTSKÁ BELETRIE

Helena Lehečková: *Čertice Trucajda*

ilustrace Lucie Dvořáková, grafická úprava Václav Kučera

Zlatá stuha Lucii Dvořákové

Zlatá stuha za rok 2004

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO DĚTI

Iva Procházková: *Kryštofe, neblbni a slez dolů!*

Zlatá stuha Ivě Procházkové

BELETRIE PRO MLÁDEŽ

Petra Braunová: *Česká služka aneb byla jsem au-pair*

Zlatá stuha Petře Braunové

LITERATURA FAKTU A POPULÁRNĚ NAUČNÁ

LITERATURA PRO DĚTI

Alena Vondrušková: *České zvyky a obyčeje*

ilustrace Kamila Skopová

Zlatá stuha Aleně Vondruškové

PŘEKLAD

Jostein Gaarder: *Dívka s pomeranči*

Z norského originálu přeložila Jarka Vrbová.

Zlatá stuha Jarce Vrbové

VÝTVARNÁ ČÁST

KNIHA PRO NEJMENŠÍ

Jiřího Žáčka (sest.): *V Tramtárii, tam je hej. Básničky pro zasmání a dobrou náladu*

ilustrace a typografie Jitka Petrová

Zlatá stuha Jitce Petrové

Zlatá stuha za rok 2005

LITERÁRNÍ ČÁST

LITERATURA FAKTU A UMĚLECKONAUČNÁ

LITERATURA PRO DĚTI

Jitka Lněničková: *Svět dětí*

ilustrace Jan Maget

Zlatá stuha Jitce Lněničkové

LITERATURA FAKTU A UMĚLECKONAUČNÁ

LITERATURA PRO MLÁDEŽ

Vlastimil Vondruška: *Významná sídla české šlechty*

ilustrace Eva a Lubomír Anlaufovi

Zlatá stuha Vlastimilu Vondruškovi

ZA NAKLADATELSKÝ POČIN

Jiří Žáček: *Na svatýho Dyndy.*

Editorka Šárka Krejčocá

ilustrace Vratislav Hlavatý

Zlatá stuha nakladatelství Albatros za reprezentativní výbor

z tvorby Jiřího Žáčka

Zlatá stuha za rok 2006

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO DĚTI

Iva Procházková: *Myši patří do nebe*

ilustrace: Markéta Prachatická

LITERATURA FAKTU A UMĚLECKONAUČNÁ LITERATURA PRO DĚTI

František Kadlec: *Praha lucemburská v obrazech*

ilustrace: Petr Urban

Zlatá stuha za rok 2007

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO MLÁDEŽ

Pavla Skálová: *Malostranská psí zima*

ilustrace: Martina Skala

VÝTVARNÁ ČÁST

UMĚLECKONAUČNÁ LITERATURA A LITERATURA FAKTU

Renáta Fučíková – Alena Ježková

Příběhy českých knížat a králů

Zlatá stuha za rok 2008

LITERÁRNÍ ČÁST

LITERATURA FAKTU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Pavla Loucká: *Dech, duch a duše češtiny*

ilustrace: Zdeněk Mézl

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ – NAKLADATELSKÝ POČIN

New York

autor: Zdeněk Mahler

ilustrace: Vladimír Fuka
grafická úprava: Albatros

VÝTVARNÁ ČÁST

LITERATURA FAKTU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Špalíček lidových písní

editor: Josef Krček

ilustrace: Jindra Čapek

grafická úprava: Miro Hadinec

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ – VÝTVARNÝ POČIN ROKU

New York

autor: Zdeněk Mahler

ilustrace: Vladimír Fuka

grafická úprava: Albatros

Zlatá stuha za rok 2009

LITERÁRNÍ ČÁST

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ – NAKLADATELSKÝ POČIN

Nebe peklo ráj

editor: Petr Šrámek

ilustrátorky: Radana Přenosilová, Alžběta Skálová a Alžběta Zemanová

grafická úprava: 2GD studio

VÝTVARNÁ ČÁST

BELETRIE PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Řecké báje

autorka: Alena Ježková

ilustrátorka: Michaela Kukovičová

grafická úprava: Otakar Karlas

Zlatá stuha za rok 2010

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Svět podle Snoopyho (CooBoo)

autor a ilustrátor: Charles M. Schulz

překlad z angličtiny: Petr Onufer

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ – NAKLADATELSKÝ POČIN

Generace nula: český komiks 2000–2010 (Plus)

sestavil: Tomáš Prokůpek

ilustrace: kolektiv

Lips Tullian (Plus)

autor: Jaroslav Weigel

ilustrátor: Kája Saudek

VÝTVARNÁ ČÁST

KNIHY PRO ZAČÍNÁJÍCÍ ČTENÁŘE

A pak se to stalo!

autorka: Ester Stará

ilustrátorka: Martina Matlovičová

grafická úprava: Magda Fišerová

Zlatá stuha za rok 2011

LITERÁRNÍ ČÁST

LITERATURA PRO DĚTI

Listonoš vítr

autor: Radek Malý

ilustrátor: Pavel Čech

LITERATURA PRO MLÁDEŽ

Uzly a pomeranče

autorka: Iva Procházková

ilustrátor: Jiří Franta

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ – NAKLADATELSKÝ POČIN

Píšu a sešit mi leží na kolenou – deníky 1940–1946 (Plus)

autorka: Hana Bořkovicová

Zlatá stuha za rok 2012

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO MLÁDEŽ

Nikolina cesta

autorka: Michaela Fišarová

ilustrátorka: Jana Štěpánová

VÝTVARNÁ ČÁST

KNIHY PRO STARŠÍ DĚTI A MLÁDEŽ

Hrábky drápky odpadky

– krasohled české poezie pro děti 19. století

autoři: kolektiv (uspořádal Petr Šrámek)

ilustrátor: Chrudoš Valoušek

grafická úprava: Lubomír Šedivý

Zlatá stuha za rok 2013

LITERÁRNÍ ČÁST

BELETRIE PRO DĚTI

Kosprd a teleci

autorka: Eva Papoušková

ilustrátorka: Galina Miklínová

LITERATURA FAKTU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Krajiny domova

autor: Václav Cílek

ilustrátorka: Renáta Fučíková

KRITIKA LITERATURY A UMĚNÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

2 × 101 knih pro děti a mládež

autoři: kolektiv (sestavil Pavel Mandys)

PŘEKLADOVÁ ČÁST

– LITERATURA FAKTU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Omylem géniem (CooBoo)

autor: Richard Gaughan

ilustrátoři: kolektiv

překlad z angličtiny: Eva Vilches

Zdroj: <http://www.ibby.cz/index.php/zlata-stuha-historie>

Příloha č. 3: Přehled titulů oceněných v rámci kategorie *Knih pro děti a mládež*
Magnesia Litera

Rok	Vítězný titul	Autor titulu	Nakladatelství
2003	<i>Strado a Varius</i>	Martin Skala	Brio
2004	<i>Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí</i>	Lucie Seifertová	Knižní klub

2005	<i>Tatínek není k zahození</i>	Arnošt Goldflam	Andrej Šťastný
2006	<i>Co vyprávěla dlouhá chvíle</i>	Viola Fischerová	Meander
2007	<i>Myši patří do nebe</i>	Iva Procházková	Albatros
2008	<i>Zed'. Jak jsem vyrůstal za železnou oponou</i>	Petr Sís	Labyrint
2009	<i>Lichožrouti</i>	Pavel Šrut	Paseka
2010	<i>Nazí</i>	Iva Procházková	Paseka
2011	<i>Pampe a Šinka</i>	Alžběta Skálová	Arbor Vitae
2012	<i>Listonoš vítr</i>	Radek Malý	Albatros
2013	<i>Velké dobrodružství Pepíka Střechy</i>	Pavel Čech	Petrkov
2014	<i>Hlava v hlavě</i>	Ondřej Buddeus, David Böhm	Labyrint
2015	<i>Proč obrazy nepotřebují názvy</i>	Ondřej Horák, Jiří Franta	Labyrint

Roku 2015 byl také v kategorii *Překladová kniha* oceněn titul nakladatelství Albatros *Jen jestli si nevymejšlíš*, který z anglického originálu Shela Silversteina přeložili Lukáš Novák, Stanislav Rubáš a Zuzana Šťastná.

Zdroj: <http://www.magnesia-litera.cz/>

Příloha č. 4: Přehled titulů oceněných v kategorii *Knihy pro děti a mládež* v rámci soutěže **Nejkrásnější české knihy roku**

Rok	Vítězný titul	Autor titulu	Nakladatelství
2004	<i>Říkadla a kecadla</i>	I. Diviš	Baobab
	<i>O Sasance</i>	J. Černický	Meander
	<i>Kouzelná baterka</i>	O. Černá, M. Kukovičová	Baobab
2005	<i>Šmalcova abeceda</i>	P. Šmalec	Baobab
	<i>Kozí knížka</i>	T. Říčanová	Baobab

	<i>Křesadlo a jiné pohádky</i>	H. Ch. Andersen	Brio
2006	<i>Ateš Periša – ohnivý muž</i>	(Legendy, pohádky)	Argo
	<i>Lingvistické pohádky</i>	P. Nikl	Meander
	<i>Kočička z kávové pěny</i>	E. Volfová, T. Horváthová	Baobab
2007	<i>Záhádky</i>	Petr Nikl	Meander
	<i>Komínek a Budiček</i>	Pavel Hrnčíř	Labyrint
	<i>Poklad starého brouka</i>	Olga Černá	Baobab
2008	<i>Prahou kráčí lev</i>	Alena Ježková	Práh
	<i>Pišťucha má problémy</i>	Lenka Brodecká, Alžběta Skálová	BROD (Lenka Brodecká)
	<u><i>Chrudošův MIX příslovi</i></u> <i>Lichožrouti</i>	<u>Chrudoš Valoušek</u> Pavel Šrut	<u>Baobab</u> Ladislav Horáček – Paseka
2009	<i>Péťa medánek</i>	Alžběta Skálová	Alžběta Skálová- koprbooks
	<i>Ticho hrocha</i>	David Böhm	Labyrint
	<i>Cirkus Chauve</i>	Jiří Bilbo Reidinger	Baobab
2010	<i>Noemova archa</i>	Tereza Říčanová	Baobab
	<i>Babočky</i>	Milada Rezková, Lukáš Urbánek	Labyrint – Raketa
	<i>Písničky bez muziky</i>	Frynta Emanuel	Argo
2011	<i>Chodit po provaze je snadné</i>	Ivan Wernisch	Meander
	<i>12 nejmenších pohádek</i>	Kolektiv	Baobab
	<i>Ráj na zemi. Romské pohádky</i>	Gejza Demeter	Nakladatelství Triáda
2012	<i>12 hodin s Oskarem</i>	Eva Maceková	Baobab
	<i>Říkání na přání</i>	Pavína Lörinczová	Bylo nebylo
	<i>Cirkus ulice</i>	Dagmar Urbánková	Baobab

2013	<i>Hlava v hlavě</i>	David Böhm, Ondřej Buddeus	Labyrint
	<i>12 malých hororů</i>	Kolektiv	Baobab
	<i>Chrudošův zvěřinec</i>	Chrudoš Valoušek	Baobab&GplusG
2014	<i>Nech ten mech</i>	Michal Bystrov	Meander
	<i>Před půlnocí 1 a 2</i>	Martin Kubát	Arbor vitae
	<i>Jak zvířata spí</i>	Jiří Dvořák	Baobab

Zdroj: <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/>

Příloha č. 5: Seznam nositelů *Ceny za významný přínos v oblasti literatury pro děti a mládež* (Do roku 2012 *Ceny Albatros za celoživotní práci s dětskou knihou*)

- 1999 – Jindřich Kovařík
- 2000 – Miloš Macourek a Adolf Born
- 2001 – Zdeněk Miler
- 2002 – Hana Doskočilová, Zdeněk Smetana
- 2003 – Markéta Zinnerová
- 2004 – Jiří Běhounek
- 2005 – Jiří Žáček, Vojtěch Steklač
- 2006 – Václav Kabát
- 2007 – Ljuba Štíplová
- 2008 – Jiří Kahoun
- 2009 – Zdeněk Karel Slabý
- 2010 – Jan Žbánek
- 2011 – Marie Tichá
- 2012 – Iva Procházková
- 2013 – Alois Mikulka
- 2014 – Jiří Šalamoun

Zdroj: <http://www.albatros.cz/>

Příloha č. 6: Přehled ocenění udělených v rámci **Ankety SUK – Čteme všichni**
knihám nakladatelství Albatros, vydaným po roce 2002
Cena noci s Andersenem je udělována od roku 2001

2002

Cena dětí

2. místo: Joan K. Rowlingová: *Harry Potter a ohnivý pohár*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

2. místo: Ivona Březinová: *Holky na vodítku. Jmenuji se Ester*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství
(uděluje porota učitelů bez rozlišení pořadí)

Ivona Březinová: *Holky na vodítku. Jmenuji se Ester*

Martina Drijverová: *Sísa Kyselá a ušmudlaný rytíř*

Cena noci s Andersenem

Joan K. Rowlingová: *Harry Potter 1. – 4. díl.*

2003

Cena dětí

1. místo – Joan K. Rowlingová: *Harry Potter a Ohnivý pohár*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Daniela Krolupperová: *Proč mluvíme česky*

Renata Štulcová: *Nemetonburk aneb Tajemství ve skále*

Ivona Březinová: *Jmenuji se Martina*

Cena noci s Andersenem

Joan K. Rowlingová: *Harry Potter a Ohnivý pohár*

2004

Cena dětí

1. místo: Joanne K. Rowling: *Harry Potter a Fénixův řád*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo – Jostein Gaarder: *Dívka s pomeranči*
2. místo – Martina Drijverová: *České dějiny očima psa*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

- Petra Braunová: *Česká služka aneb byla jsem au-pair*
Ivona Březinová: *Teta to plete*
Martina Drijverová: *České dějiny očima psa*
Iva Procházková: *Kryštofe, neblbni a slez dolů!*
Alena Vondrušková: *České zvyky a obyčeje*

2005

Cena dětí

1. místo – J. K. Rowling: *Harry Potter a princ dvojí krve*
2. místo – Jiří Kahoun: *Včelí medvídci od jara do zimy*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo – *To nejlepší z večerníčků 1, 2.* Sestavila Kateřina Zavadová
2. místo – Jiří Žáček: *Na svatýho Dyndy*
3. místo – Alena Ježková: *Staré pověsti české a moravské*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

- Ivona Březinová: *Neotesánek*
Alena Ježková: *Staré pověsti české a moravské*
Jiří Žáček: *Já a můj svět*

2006

Cena dětí

1. místo – Christopher Paolini: *Eldest Prvorozený*
3. místo – Petra Braunová: *Kuba nechce číst*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo – Ivona Březinová: *Lentilka pro dědu Edu*

2. místo – Vlastimil Vondruška: *Fiorella a Bratrstvo křišťálu*
3. místo – Martina Drijverová: *České dějiny očima psa. Kniha druhá*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Daniela Krolupperová: *Magdalena Dobromila Rettigová. Tajný deník její schovanky*

Iva Procházková: *Myši patří do nebe...ale jenom na skok*

Zuzana Kovaříková – Viola Lyčková: *Pranostiky krok za krokem*

2007

Cena dětí

3. místo: Petra Braunová: *Ztraceni v čase*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo: Alena Ježková: *Příběhy českých knížat a králů*

2. místo: Ivona Březinová: *Báro, nebřeč*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Petra Braunová: *Pozorovatelka*

Jiří Havel: *Kdo má smysl pro nesmysl*

2008

Cena dětí

1. místo – Joan K. Rowlingová: *Harry Potter a relikvie smrti*

3. místo – Gabriela Futová: *Naše máma je bosorka*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Josef Krček: *Špalíček lidových písní*

2009

Cena dětí

2. místo – Jeff Kinney: *Deník malého poseroutky*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

2. místo – Alena Ježková: *Řecké báje*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Soubor básní *Nebe – peklo – ráj. Tyglík české poezie pro děti*

2010

Cena dětí

1. místo – Petra Braunová: *Ema a kouzelná kniha*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo – Petra Braunová: *Ema a kouzelná kniha*

2. místo – Pavel Brycz: *Bílá paní na hlídání*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Jan Jirků: *Tlukot a bubnování*

Renáta Šulcová: *Mojmír. Cesta pravého krále*

2011

Cena dětí

2. místo – Ivona Březinová: *Saxána a Lexikon kouzel*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Radek Malý: *Listonoš Vitr*

Iva Procházková: *Uzly a pomeranče*

Eva Prchalová: *Hromnice*

Cena noci s Andersenem

Daniela Krolupperová: *Bubáček*

2012

Cena dětí

2. místo – Petra Braunová: *Tramvaj plná strašidel*

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo – Daniela Krolupperová: *Společenstvo klíčníků*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Petra Braunová: *Tramvaj plná strašidel*

2013

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

1. místo – Eva Papoušková: *Kosprd a Telecí*

2. místo – Klára Smolíková: *Řemesla*

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Václav Cílek: *Krajiny domova*

2014

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Ivona Březinová: *Útěk Kryšpína N.*

Radek Malý: *Moře slané vody*

Mária Nerádová: *Jak velbloud potkal řavu*

Zdroj: <http://www.npmk.cz/knihovna/suk-vysledky-prechozich-rocniku>

Příloha č. 7: Vítězné knihy Ankety o nejlepší knihy pro děti a mládež v rámci projektu **Čtení pomáhá**

Kategorie Knihy pro děti 3. až 5. tříd základních škol

AUTOR	TITUL
1. Lindgrenová Astrid	<i>Děti z Bullerbynu</i>
2. Foglar Jaroslav	<i>Rychlé šípy (komiks)</i>
3. Gosciny René	<i>Mikulášovy patálie</i>
4. Rowlingová Joanne K.	<i>Harry Potter a kámen mudrců</i>
5. Kolář Josef	<i>Z deníku kocoura Modroočka</i>
6. Sekora Ondřej	<i>Ferda Mravenec</i>
7. Pleva Josef V., Defoe Daniel	<i>Robinson Crusoe</i>
8. Čapek Karel	<i>Devatero pohádek</i>
9. Lewis, C. S.	<i>Lev, čarodějnice a skříň (Letopisy Narnie)</i>
10. Werich Jan	<i>Fimfárum</i>
11. Kästner Erich	<i>Luisa a Lotka</i>
12. Štorch Eduard	<i>Lovci mamutů</i>

13. Milne Alan Alexander	<i>Medvídek Pú</i>
14. Seifertová Lucie	<i>Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí</i>
15. Steklač Vojtěch	<i>Bořikovy lapálie</i>
16. Verne Jules. Neff Ondřej	<i>Tajuplný ostrov</i>
17. Tolkien, J. R. R.	<i>Hobit</i>
18. Žáček Jiří	<i>Krysáci</i>
19. Ransome Arthur	<i>Boj o ostrov</i>

Výběr čtenářů na základě jejich vlastní nominace:

20. Lindgrenová Astrid	<i>Pipi dlouhá punčocha</i>
------------------------	-----------------------------

Kategorie Kniha pro děti 6. až 9. tříd základních škol

AUTOR	TITUL
1. Saint-Exupéry Antoine de	<i>Malý princ</i>
2. Foglar Jaroslav	<i>Záhada hlavolamu</i>
3. Poláček Karel	<i>Bylo nás pět</i>
4. Rowlingová Joanne K.	<i>Harry Potter a Fénixův řád</i>
5. Christiane F.	<i>My děti ze stanice ZOO</i>
6. Jirotko Zdeněk	<i>Saturnin</i>
7. Petiška Eduard	<i>Staré řecké báje a pověsti</i>
8. Tolkien J. R. R.	<i>Společenstvo prstenu (Pán prstenů)</i>
9. Dumas Alexandre	<i>Tři mušketýři</i>
10. London Jack	<i>Bílý tesák</i>
11. Čapek Karel	<i>Povídky z jedné kapsy</i>
12. Franková Anne	<i>Deník</i>
13. Pavel Ota	<i>Smrt krásných srnců</i>
14. Dousková Irena	<i>Hrdý Budžes</i>
15. Durrell Gerald	<i>O mé rodině a jiné zvířené</i>
16. Verne Jules	<i>Dvacet tisíc mil pod mořem</i>
17. Twain Mark	<i>Dobrodružství Toma Sawyera</i>
18. Salinger Jerome David	<i>Kdo chytá v žitě</i>
19. Wydham John	<i>Den trifidů</i>

Výběr čtenářů na základě jejich vlastní nominace:

20. Flanagan John	<i>Hraničářův učeň</i>
-------------------	------------------------

Zdroj: <http://www.ctenipomaha.cz/>

– Press kit k tiskové konferenci 8. 4. 2011 Dostupný z:

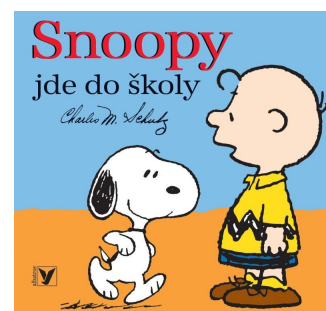
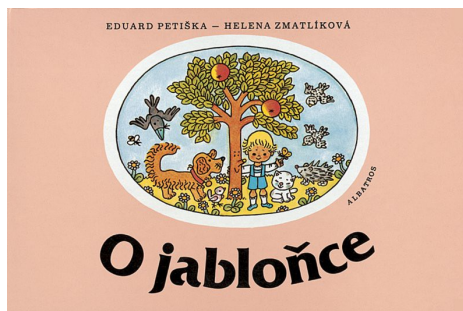
<http://www.ctenipomaha.cz/files/download/Cteni-pomaha-Press-kit-2011-04-08.doc>

Příloha č. 8: Ukázky vybraných titulů nakladatelství Albatros, Coobook a Plus (obrazová příloha)

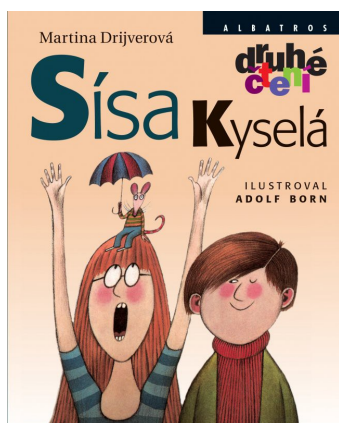
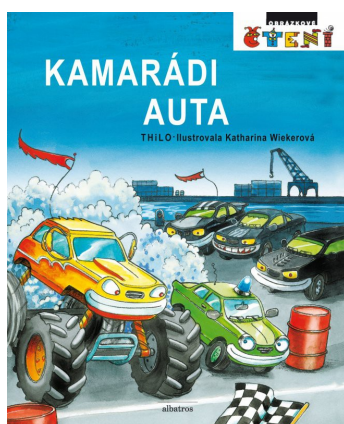

Nakladatelství Albatros

Leporela

Čtyři stupně ke čtenářství

Vítězné tituly ankety Zlatý tučet

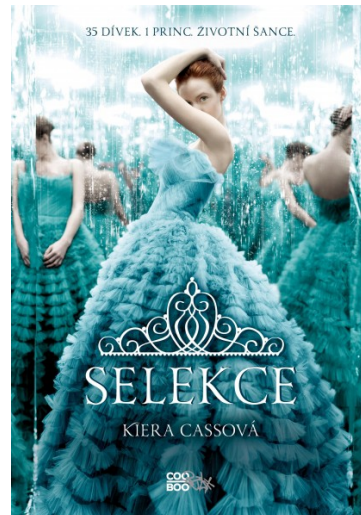
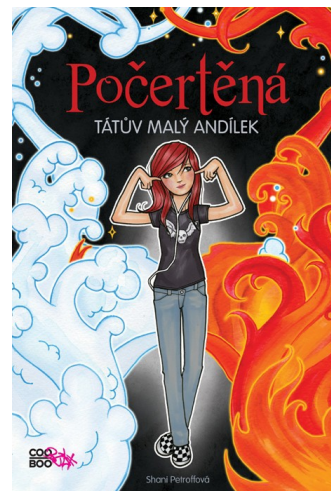
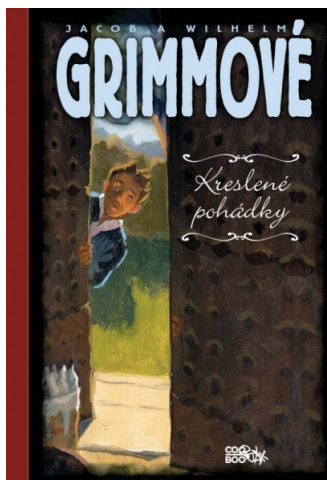
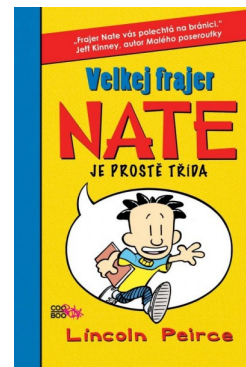
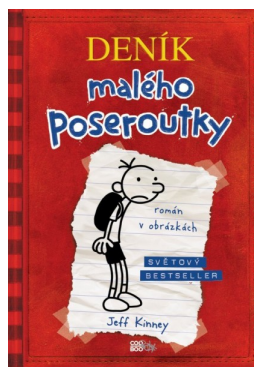
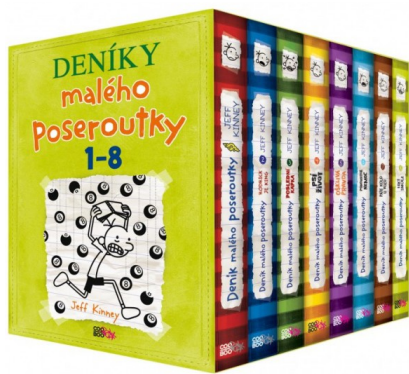

Poezie

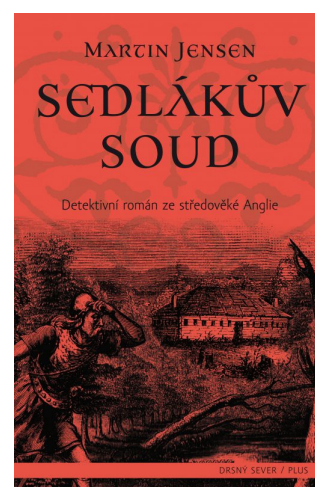
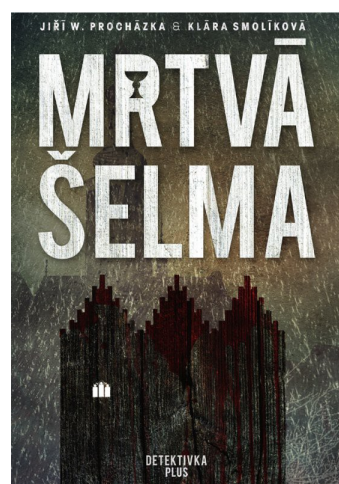
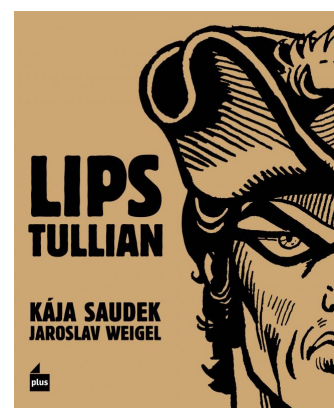
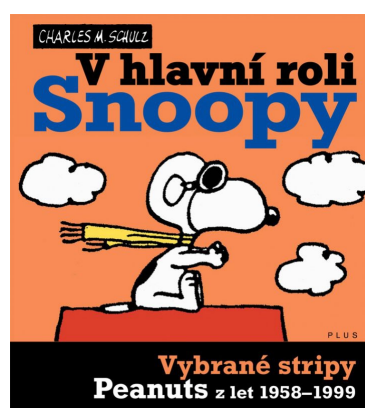
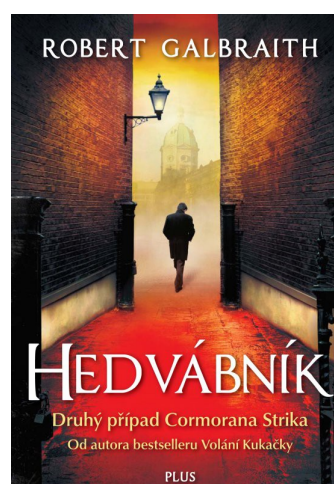
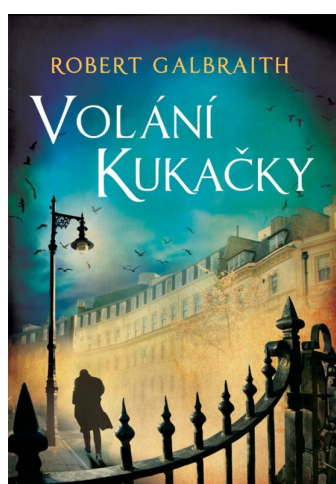
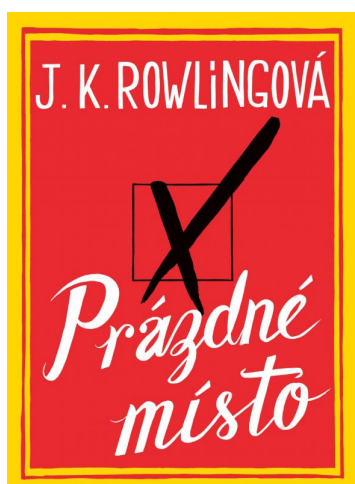

Nakladatelství CooBoo

Nakladatelství Plus

Zdroje: www.albatros.cz, www.cooboo.cz, www.nakladatelstvius.cz